



Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost



MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

V roce 2019 vydalo Ministerstvo vnitra, odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy.

Publikace vychází v rámci projektu „*Implementační jednotka Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014–2020, reg. č. CZ.03.4.74/0.0/0.0/15_019/0000125*“. Projekt je spolufinancován z prostředků Evropské unie, Evropského sociálního fondu.

ISBN 978-80-7616-027-9

Úvodní slovo ministra vnitra

Vážení spoluobčané,

dostává se vám do rukou výroční zpráva o stavu veřejné správy České republiky, kterou každoročně vydává Ministerstvo vnitra. Cílem publikace je přehlednou a čtivou formou představit široké veřejnosti výsledky veřejné správy za uplynulý rok, a dále také výhledové rozvojové aktivity, na nichž se právě pracuje.

Minulý rok byl zásadní například pro oblast elektronizace veřejné správy, a to zejména díky rozšiřování elektronických služeb státu, které nyní najdete z velké části na jednom místě – na novém Portálu občana. K němu se můžete přihlásit například z domova s pomocí garantované elektronické identity, která je součástí nového elektronického občanského průkazu. Tento zásadní krok budování eGovernmentu značně zjednodušuje kontakt vás občanů s úřady a doplňuje již řadu let fungující systém datových schránek a elektronických podpisů.

Pod veřejnou správou si je nutné představit také obrovské množství správních úkonů. Pro občany z tohoto pohledu zůstávají viditelné hlavně správní činnosti spojené s výdejem osobních dokladů, stavebních povolení či živnostenských oprávnění. Jen za minulý rok úřady obcí s rozšířenou působností vydaly 1 238 000 občanských průkazů, 636 000 cestovních pasů a 969 000 řidičských průkazů. U posledních zmíněných došlo v roce 2018 ke zrušení místní příslušnosti, což znamená, že si je můžete zařídit již na všech úřadech obcí s rozšířenou působností, kterých je v České republice více než 200. Nejste tedy vázáni k úřadu, u kterého máte zapsaný svůj trvalý pobyt. U občanských průkazů a cestovních dokladů došlo ke zrušení místní příslušnosti již dříve. Do budoucna se Ministerstvo vnitra bude zasazovat o rušení místní příslušnosti ve všech agendách, kde to bude prakticky možné.

Důležitou oblastí veřejné správy je i její rozvoj. V současné době jsou rozvojové aktivity realizovány v rámci strategického vládního dokumentu Strategický rámec rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014–2020. Důraz je zde kladen zejména na hodnocení budoucích kroků modernizace veřejné správy, které musí být založené na adekvátních analýzách a datech. Bez nich není možné provádět odpovědná rozhodnutí. O výstupech některých z již dokončených analýz se také můžete dočíst na následujících stránkách. Podstatným momentem roku 2018 zajisté bylo zahájení prací na novém strategickém dokumentu rozvoje české veřejné správy po roce 2020. Koncepte Klientsky orientovaná veřejná správa 2030 postihne všechny základní otázky veřejné správy, které dnes neodpovídají ideálnímu stavu a postaví se také novým výzvám. Koncepte by měla přinést moderní veřejnou správu 21. století, jejímž středobodem budete právě vy – občané – a vaše spokojenost.

Domnívám se, že veřejná správa musí odpovídat moderním trendům a poskytnout svým klientům, tedy občanům, prvotřídní služby. Veřejná správa proto musí být profesionální, efektivní a přívětivá, o což budu i nadále usilovat.

Jan Hamáček

1. místopředseda vlády a ministr vnitra



Obsah

1	ÚVOD	5
2	LEGISLATIVNÍ ZMĚNY.....	6
2.1	Aktivity MV v oblasti GDPR.....	7
3	VEŘEJNÁ SPRÁVA V ČESKÉ REPUBLICE	9
3.1	100 let proměn našich regionů	9
3.2	Koncepce klientsky orientovaná veřejná správa 2030	10
3.3	Problematika statutárních měst.....	12
3.4	Aglomerace velkých měst.....	16
3.5	Analýza vybraných prostorových aspektů veřejné správy a zlepšení dostupnosti jejich služeb.	19
3.6	Analýza komunálních voleb v roce 2018	22
3.7	Vzdělávání zastupitelů.....	32
4	PŘÍSTUPNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY	35
4.1	Přístupnost znamená také srozumitelnost.....	35
4.2	Přívětivý úřad.....	38
4.3	Dostupnost úřadů.....	39
4.4	Transparentnost úřadů.....	40
4.5	Místní příslušnost	40
4.6	Počet pracovišť Czech POINT.....	41
5	ELEKTRONIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY	43
5.1	Datové schránky a elektronická podání	43
5.2	Elektronické služby státu a Portál občana.....	44
5.3	Elektronický občanský průkaz	46
5.4	Procesní modelování agend	47
5.5	Projekty rozvoje veřejné správy	49
6	SPRÁVNÍ AGENDY	52
6.1	Občanské průkazy.....	53
6.2	Cestovní doklady	54
6.3	Agenda řidičů a registr vozidel	56
6.4	Centrální evidence přestupků	58
6.5	Živnostenské správní činnosti.....	60
6.6	Stavební úřad.....	64
6.7	Veřejné opatrovnictví.....	64
6.8	Matriční úřad	64
7	LIDSKÉ ZDROJE VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ	66
7.1	Územní samosprávné celky	66
7.2	Služební úřady	69
8	HOSPODAŘENÍ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ	76
8.1	Příjmy a výdaje obcí a krajů.....	76
8.2	Zadluženost obcí a krajů a jejich dluhová služba.....	77
8.3	Dluh vládních institucí	79
8.4	Veřejné zakázky	80
9	MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ.....	82
10	INDEX ROZVOJE VEŘEJNÉ SPRÁVY	90

1 ÚVOD

Vláda České republiky svým usnesením č. 680 ze dne 27. srpna 2014 zřídila Radu vlády pro veřejnou správu a schválila její statut. Tato výroční zpráva je předkládána v rámci plnění aktivit, které jsou Radě vlády pro veřejnou správu uloženy.

Od ní odvozená publikace Veřejná správa v roce 2018 vznikla za účelem informování o aktivitách veřejné správy. Současně si tento dokument klade za cíl přiblížit čtenářům některé její vnitřní souvislosti, seznámit je se závěry nejdůležitějších analýz a poukázat na některé nové právní předpisy. To vše se zřetelem na vztahy k územní veřejné správě.

Rok 2018 byl pro veřejnou správu ve znamení přípravných prací. Oproti loňskému roku proběhlo méně legislativních změn, jelikož nová vláda získala důvěru, až v polovině roku. O to více se zpracovalo významných analýz, které jsou základem pro tvorbu strategií a realizaci politik. Vedle toho se úřady věnovaly volbám do obecních zastupitelstev, volila se část Senátu i prezident.

Tomu odpovídá i struktura výroční zprávy. Prostor dostaly vybrané analýzy se vztahem k veřejné správě, ve stručnosti je představena nová koncepce rozvoje veřejné správy i aktivity Ministerstva vnitra v oblasti ochrany osobních údajů.

Další kapitoly vychází z tematických oblastí Systému měření a hodnocení. Avšak i nadále jsou zařazena souhrnná data o výkonu správních agend, postupu elektronizace veřejné správy nebo o změnách v územním členění. Kromě slovního zhodnocení jednotlivých oblastí je opět jejich vývoj znázorněn pomocí indexu rozvoje veřejné správy. Tato grafická forma přehledně vystihuje dosaženou úroveň.

Vedle měření rozvoje se veřejná správa v roce 2018 zaměřila i na samotný výkon agend v přenesené působnosti. Došlo zde k úpravě financování agendy územního plánování, začaly se plošně vydávat elektronické občanské průkazy a zrušila se místní příslušnost při vydání řidičského průkazu.

2 LEGISLATIVNÍ ZMĚNY

V roce 2018 bylo ve Sbírce zákonů ČR vyhlášeno 336 zákonů, vyhlášek, nařízení, sdělení a nálezů. Jednalo se o volební rok a nebyly připravovány žádné předpisy, které by významněji pozměňovaly právní prostředí veřejné správy. Zde přinášíme informace o několika zásadnějších novelách, které měly dopad na fungování veřejné správy.

Školský zákon

Jedna z nejvíce diskutovaných novel roku má číslo 167/2018 Sb. a mění školský zákon č. 561/2004 Sb. Novela zrušila povinnost obcí přijímat dvouleté děti do mateřských škol po 1. 9. 2020. Obcím tak odpadá povinnost zajistit místa pro děti mladší 3 let a odstraňují se tak finanční nároky i nežádoucí zásahy do výchovně-vzdělávacího procesu.

Zákon o obcích

Od začátku roku 2018 je možné novelou zákona o obcích poskytovat uvolněným i neuvolněným členům zastupitelstev obcí, krajů a hlavního města Prahy mimořádné odměny. Zavedením dalšího typu odměny pro členy zastupitelstev zákonodárci reagovali na požadavky zástupců samospráv a dali zákonnou oporu pro odměňování zastupitelstev za splnění mimořádných nebo zvláště významných úkolů. Novou úpravu dostala také oblast výplaty při zániku mandátu, odvolání z funkce či vzdání se funkce v průběhu volebního období i po volbách. Nově je stanovena maximální výše na 1 až 3násobek dosavadní měsíční odměny dle počtu celých let ve funkci.

Novela zákona o obcích v roce 2018 přinesla ještě jednu úspornou dvouslovnou úpravu, která zní „a Třinec“. Město se tak stalo v pořadí 27. městem, kterému bylo zákonem přiznáno zvláštní postavení statutárního města se všemi právy, která se k tomu váží. Více o statutárních

městech pojednává kapitola 3.3 této výroční zprávy.

Odměny pro členy volebních komisí

Vyhláška č. 185/2018 Sb. navýšila odměny všem členům okrskových volebních komisí, a to s účinností i pro volby do zastupitelstev obcí, které proběhly na podzim 2018. Jejich obsazování by tak v obcích a městech mělo být snadnější, protože okrsků je v ČR celkem 14 756 a každý je v průměru obsazen 8 členy.

GDPR

Obecné nařízení 2016/679 na ochranu osobních údajů neboli GDPR (General Data Protection Regulation) vstoupilo do českého právního řádu s účinností od 25. května 2018. Uzavřelo se tak dvouleté období naplněné přípravami na jeho zavedení a dodržování. GDPR se dotýká každého, kdo shromažďuje nebo zpracovává osobní údaje, včetně společností a institucí mimo území EU, které působí na evropském trhu. Nařízení svými novými ustanoveními zasáhlo i veřejnou správu, která se s jejím zavedením po počátečních nejasnostech dobře srovnala a úřadům její dodržování již od začátku účinnosti nečinilo potíže i díky metodické pomoci a vzdělávacím aktivitám MV.

Elektronická identita

V červenci 2018 začal platit nový zákon o elektronické identifikaci. Poskytovatelům veřejných služeb se otevřela možnost jednoduše získávat zaručené a ověřené identifikační údaje svých klientů a to vždy s jistotou, že jsou aktuální a zaručeně platné.

Uživatelé online služeb už nebudou nuceni pamatovat si množství uživatelských jmen a hesel, protože si budou moci vybrat z nabídky zaručených způsobů identifikace a vybraný prostředek využívat pro přihlašování ke všem službám, které jej budou akceptovat. V rámci

portálu eldentita.cz si bude moci každý založit a spravovat svůj vlastní profil.

Služební zákon

Hlavní změny novelizace zákona o státní službě se týkají výběrových řízení, v nichž se snížil počet výběrových kol, a úpravou kvalifikačních požadavků novela otevřela státní službu odborníkům z praxe. Druhou měněnou oblastí jsou služební hodnocení, kam byla nově vnesena širší flexibilita.

2.1

Aktivity MV v oblasti GDPR

25. května 2018 vstoupilo v účinnost Obecné nařízení o ochraně osobních údajů, známé také pod anglickou zkratkou GDPR, které s sebou mimo jiné přineslo mnoho otázek a tvořících se mýtů. Ministerstvo vnitra jakožto věcný garant tematiky implementace Obecného nařízení v České republice proto zejména v první polovině roku 2018 připravilo řadu aktivit s cílem pomoci subjektům veřejné správy zorientovat se v této problematice a řádně se připravit.

Jednou ze stěžejních aktivit Ministerstva vnitra v této oblasti byla organizace série školení, která ve dvou typech proběhla po celé České republice a zaměřovala se na proškolení pracovníků spisových služeb a představitelů obcí. V rámci těchto prezenčních školení bylo proškoleny více než 2 500 osob, další zájemci si mohli školení zhlédnout z videozáznamu, který je dostupný na webových stránkách Ministerstva vnitra.

První typ školení, které Ministerstvo vnitra zorganizovalo, proběhl od března do dubna

2018 a cílil na hlavní pracovníky spisových služeb obecních úřadů. Náplní školení proto byl zejména dopad Obecného nařízení na spisové služby a poskytování metodické podpory v oblasti zacházení s osobními údaji v rámci této agendy. Z tohoto důvodu na školení s Ministerstvem vnitra spolupracoval také Národní archiv a zemské archivy. Tato školení proběhla v Brně, Praze a Ostravě, přičemž v prvních dvou lokalitách byla pro velký zájem zopakována.

Druhý typ školení byl určen obecněji obcím, respektive pracovníkům obecních úřadů, kteří se zabývají ochranou osobních údajů, a dále představitelům obcí. Toto školení bylo připraveno ve spolupráci s Úřadem pro ochranu osobních údajů jakožto dozorovým orgánem v oblasti ochrany osobních údajů a Akademií GDPR v rámci Svazu průmyslu a dopravy České republiky. V programu byl věnován velký prostor i dotazům ze strany obcí a následné diskuzi, což umožnilo věnovat se tématům, která obce tíží nejvíc, a zároveň vyvrátit některé z mýtů v oblasti zavedení Obecného nařízení. Školení proběhla v 13 krajských městech a setkala se s velkým zájmem ze strany obcí, průběh školení byl proto v některých případech i přenášen ze záznamu

Série školení byla zakončena konferencí GDPR ve veřejné správě 2018, která se konala 16. května 2018 v Národním archivu a která přinesla shrnující informace v jednotlivých oblastech implementace GDPR ve veřejné správě. V rámci programu konference, kterou pořádalo Ministerstvo vnitra, vystoupili také zástupci samospráv s příklady dobré praxe v této problematice.

Vedle těchto aktivit Ministerstvo vnitra zpracovalo řadu aplikačních příruček a návodných modelových situací:

Vzorové záznamy o činnostech

- <https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/nove-vzorove-zaznamy-o-cinnostech-zpracovani.aspx>

Vzor smlouvy o poskytování činnosti pověřence obcí jiné obci

- <https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/vzorove-dokumenty.aspx>

Vzorový obsah pracovní náplně pověřence pro ochranu osobních údajů

- <https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/vzorove-dokumenty.aspx>

Adaptační zákon

- <https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/gdpr-web-legislativa-legislativa.aspx>

Kontrolní seznamy pro obce

- <https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/kontrolni-seznamy-checklisty-pro-obce.aspx>

Pomůcky ke spisové službě

- <https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/metodicka-podpora-a-konzultace-spisova-sluzba-spisova-sluzba.aspx>

Modelové situace

- <https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/modelove-situace.aspx>

Byly zpracovány systémové analýzy dopadů GDPR v obcích a krajích

- <https://www.mvcr.cz/gdpr/clanek/web-systemove-analyzy-systemove-analyzy.aspx>

3 VEŘEJNÁ SPRÁVA V ČESKÉ REPUBLICE

3.1

100 let proměn našich regionů

V rámci oslav stého výročí vzniku Československa připravilo Ministerstvo vnitra putovní výstavu „100 let proměn hranic našich regionů“.¹ Cílem výstavy připravené ve spolupráci s Výzkumným centrem historické geografie je představit široké veřejnosti historii reforem územně správního členění státu: od historických zemí a soudních a politických okresů přes návrh žup z dvacátých let 20. století a zavedení dodnes existujících územních krajů a okresů z roku 1960 až po současnou podobu samosprávných krajů, vzniklých v letech 1997–2000, a obcí s rozšířenou působností, vzniklých v letech 2002–2003. Výstava se rovněž věnuje i vybraným specifickým územním celkům, jakými jsou např. vojenské újezdy, nebo se zabývá také tematikou změny státních hranic.

Dominantním vyjadřovacím prostředkem výstavy jsou mapy. Jedná se jak o mapy vytvořené pouze pro účely této výstavy, tak o reprodukce starých map, které převážně pochází ze sbírky Historického ústavu akademie věd ČR.

Výstava je putovní, a tak je pro návštěvníky postupně dostupná ve všech krajských městech Česka, vždy po dobu jednoho měsíce, nejčastěji v prostorách příslušných krajských úřadů. K datu vydání této publikace byla výstava k vidění již v Praze, Ústeckém, Moravskoslezském, Karlovarském, Plzeňském,

Jihočeském a Zlínském kraji. Harmonogram putování výstavy po dalších krajích je uveden v tabulce níže.

Vernisáž výstavy proběhla dne 17. října 2018 v budově Klementina v Praze za účasti představitelů Ministerstva vnitra, akademické sféry, představitelů měst a obcí a mnoha dalších. Od 18. října byla již výstava dostupná široké veřejnosti, a to v prostorách Škodova paláce v Praze.

Vernisáži předcházela stejnojmenná konference v budově Magistrátu hlavního města Prahy. Téma konference se neslo v podobném duchu jako téma výstavy, tj. vývoj územně správního členění. Posluchači si tak mohli vyslechnout příspěvky o historických kořenech územního a správního členění státu, o vývoji ústavního postavení samosprávy, o reformách, které veřejnou správu utvářeli a utvářejí, o roli samosprávných krajů či o budoucnosti veřejné správy. Role řečníku se ujali odborníci jak z akademické sféry, tak i odborníci z praxe. Konference, vernisáž i výstava samotná mají veskrze pozitivní ohlasy, a to jak z řad veřejnosti laické, tak i odborné. Ministerstvo vnitra věří, že si návštěvníci z výstavy odnesli nové a zajímavé poznatky o historii, současnosti a fungování veřejné správy.

Tabulka 1 - Itinerář výstavy pro rok 2019

květen	Jihomoravský kraj
červen	Olomoucký kraj
červenec	Královohradecký kraj
srpen	Středočeský kraj / Kolín
září	Liberecký kraj
říjen	Kraj Vysočina
listopad	Pardubický kraj

Zdroj: Ministerstvo vnitra

¹ Více k výstavě na webu Ministerstva vnitra: <https://www.mvcr.cz/clanek/100-let-promen-hranic-nasich-regionu.aspx>

3.2

Koncepce klientsky orientovaná veřejná správa 2030

V květnu roku 2018 začal být Ministerstvem vnitra připravován nový koncepční materiál rozvoje veřejné správy s názvem Klientsky orientovaná veřejná správa 2030 (Koncepce), který z časového hlediska a v mnohém i z hlediska obsahového plynule naváže na aktuálně platný Strategický rámec rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014-2020.

Vizí připravované Koncepce je dosáhnout v roce 2030 takové veřejné správy, která bude maximálně klientsky orientovaná a bude vytvářet podmínky pro další zvyšování kvality života obyvatel a růst prosperity České republiky (ČR). Vize je rozpracována v pěti strategických cílech, které ji blíže specifikují ve vztahu ke klientům veřejné správy, občanům, systému veřejné správy, institucím veřejné správy a jejich pracovníkům.

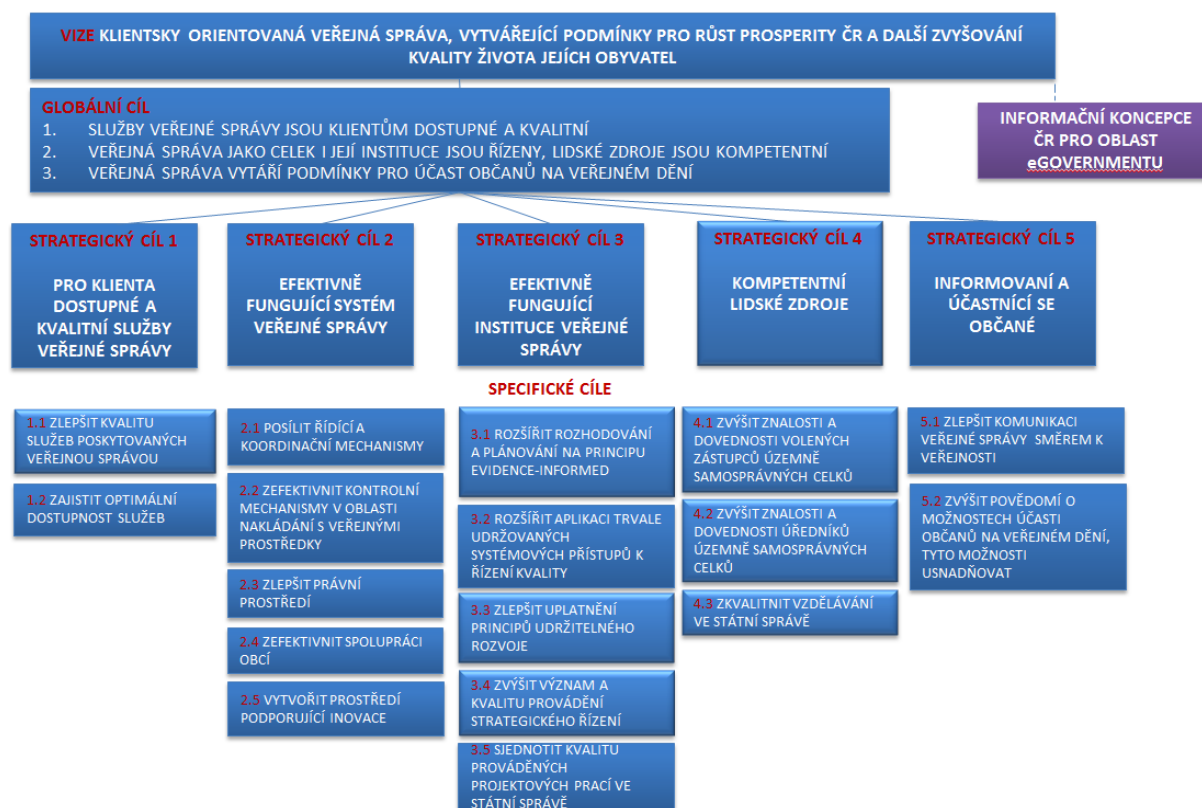
Uvedených pět strategických cílů se dále rozpadá na celkem šestnáct specifických cílů, zaměřených na dosažení věcného posunu v konkrétních oblastech fungování veřejné správy. Jedná se zejména o posílení evidence-informed rozhodování, zavedení systémového přístupu k tvorbě inovací, zlepšení komunikace s veřejností a usnadnění participace občanů na veřejném dění, zpřehlednění právního řádu, širší uplatnění udržitelného rozvoje, posílení strategického a projektového řízení, zlepšení vzájemné koordinace i řízení veřejné správy nejen směrem do území, zefektivnění kontrol veřejných prostředků, posílení meziobecní spolupráce, zvýšení dostupnosti veřejné správy či odborných kompetencí volených zástupců

i úředníků územních samosprávných celků (blíže viz graf dále). Všechny zmíněné oblasti jsou v Koncepci rozpracovány až na úroveň návrhů konkrétních opatření.

Zmíněné strategické a specifické cíle se nestaly součástí Koncepce náhodně. Vycházejí ze zpracované analýzy aktuálních problémových oblastí veřejné správy, která je nedílnou součástí Koncepce, a která jednotlivé problémové oblasti blíže popisuje, a to včetně shrnutí dosavadního vývoje, zahraničních trendů a zkušeností s jejich řešením, stejně jako se zahrnutím tzv. nulové varianty, tj. nástinu vývoje problému v případě, kdy nebude nijak řešen. Identifikované problémové oblasti vycházejí jednak ze znalostí odborných útvarů Ministerstva vnitra a dalších resortů, ale také z diskusí, které proběhly na platformě k tomuto účelu zřízené pracovní skupiny, která zahrnuje široké spektrum aktérů ze státní správy i územní samosprávy. Vycházejí také z dotazníku, který byl na webu Ministerstva vnitra zájemcům z odborné i laické veřejnosti k dispozici během letních měsíců roku 2018.

Z dále uvedeného grafu struktury cílů je patrné, že Koncepce doplňuje jednu ze zásadních oblastí rozvoje veřejné správy, kterou je její elektronizace. Oblast eGovernmentu v Koncepci není přímo zahrnuta, jelikož je pokryta samostatným strategickým materiálem, tzv. Informační koncepcí, která je součástí souboru strategických materiálů Digitální Česko. Provazba mezi tzv. obecnou veřejnou správou a eGovernmentem však je a v budoucnu i nadále bude zajištěna, a to mimo jiné na základě společných jednání na platformě Společného řídicího výboru pro eGovernment, zřízeného při Radě vlády pro veřejnou správu i Radě vlády pro informační společnost. Cílem je, aby se obě oblasti vyvíjely v maximálním vzájemném souladu a společně usilovaly o naplnění vize a spokojenost klienta veřejné správy.

Obrázek 1 - Struktura cílů Koncepce



Zdroj: Ministerstvo vnitra

Klíčová pro naplňování cílů Koncepce bude zejména její implementace, která bude realizována na základě celkem tří Akčních plánů. Ty rozpracují návrhy opatření v rozlišení na jednotlivé aktivity s jasně vymezeným gestorem, rozpočtem, časovým harmonogramem a zdrojem financování. Akční plány budou postupně pokrývat celé desetileté období realizace Koncepce a namísto jednoho implementačního plánu na celé období zaručí potřebnou flexibilitu, tj. umožní reagovat na nové výzvy, změny apod. První Akční plán na léta 2021-2023 bude vládě ČR předložen ke schválení spolu s komplexně zpracovanou Konceptí. Odhadovaným termínem předložení obou dokumentů vládě ČR po realizaci vnitro- i mezirezortního připomínkového řízení je podzim roku 2019.

Jelikož Koncepce je strategickým dokumentem, určujícím další rozvoj řady aspektů fungování veřejné správy v ČR, Ministerstvo vnitra

nebude stanovené cíle plnit samo, ale společně s dalšími gestory opatření či specifických cílů, kterými jsou např. Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo životního prostředí, Úřad vlády, Ministerstvo financí ad., kteří na přípravě Koncepce s resortem vnitra úzce spolupracovali. K úspěšnému naplnění Koncepce pak bude třeba součinnosti všech relevantních aktérů státní správy i územní samosprávy.

Obdobně jako v případě implementace Strategického rámce rozvoje veřejné správy ČR pro období 2014-2020 preferuje Ministerstvo vnitra i implementaci Koncepce řídit projektově a vytvořit tzv. Implementační jednotku, optimálně financovanou z unijních zdrojů. Uvedený způsob financování však bude do velké míry závislý na vyjednání podpory veřejné správy z Evropských strukturálních a investičních fondů, o které resort vnitra aktivně usiluje.

3.3

Problematika statutárních měst

Podle zadání Strategického rámce rozvoje veřejné správy 2014-2020: Revize a optimalizace výkonu veřejné správy v území, konkrétně v návaznosti na specifický cíl 2.2 Revize a úprava funkce územně členěných měst si Ministerstvo vnitra nechalo zpracovat rozsáhlou analýzu s cílem zmapovat rozličnou situaci členění statutárních měst.²

Cílem Analýzy byla komparace rozsahu výkonu veřejné správy v jednotlivých městských částech a městských obvodech včetně komparace postavení jednotlivých městských částí a městských obvodů v rámci všech statutárních měst v ČR. Dále nastavení povinných kritérií pro vznik nového statutárního města, event. uvedení v soulad kritéria pro statutární města již existující. Dále pak návrh možného řešení správních obvodů a výkonu správních činností v aglomeracích velkých měst, zejména v okolí Prahy včetně posouzení současného výkonu veřejné správy v aglomeracích nad 150 tis. obyvatel (Prahy, Brna, Ostravy a Plzně).

Označení statutární město (dále také „SM“) je historický právní pojem, který do poloviny dvacátého století indikoval zvláštní postavení některých měst, pokud jde o nadstandardní výkon místní správy a jiný typ podřízenosti vůči státu. V současnosti je statutárním městem město, které má právo si svoji správu organizovat podle základní městské vyhlášky, která se označuje jako statut města. Statutární města se na rozdíl od ostatních měst, obcí

² Ministerstvo vnitra ČR, Analýza rozsahu výkonu veřejné správy v jednotlivých statutárních městech, městských částech a městských obvodech, 2018, <https://www.mvcr.cz/soubor/analiza-rozsahu-vykonu-verejne-spravy-v-jednotlivych-statutarnich-mestech-mestських-částech-a-mestských-obvodech.aspx>

a městysů mohou vnitřně územně členit na dílčí samosprávné části, jež jsou vymezeny právě v tomto statutu.

V současné době je na území ČR 27 statutárních měst, z toho však pouze 8 z nich má statut a je územně členěno na městské obvody a městské části. Samospráva a přenesená státní správa je pak v těchto částech vykonávána z rozhodnutí města v rozsahu uvedeném ve statutu. V současné době zákon o obcích označuje jako statutární tato města: Kladno, České Budějovice, Plzeň, Karlovy Vary, Ústí nad Labem, Liberec, Jablonec nad Nisou, Hradec Králové, Pardubice, Jihlava, Brno, Zlín, Olomouc, Přerov, Chomutov, Děčín, Frýdek-Místek, Ostrava, Opava, Havířov, Most, Teplice, Karviná, Mladá Boleslav, Prostějov a od 31. 8. 2018 také Třinec. Mezi statutární města je řazeno i hl. m. Praha.

Členění statutárních měst

Statutární města mohou, ale nemusí vydat statut. Statutární města se statutem, která si zvolila územní členění na městské obvody, se vyskytují ve dvou kategoriích. 5 měst má rozděleno celé území na městské obvody: Ostrava – 23, Plzeň – 10, Ústí nad Labem – 4 a Pardubice 8 městských obvodů. Jediné město Liberec disponuje pouze jedním městským obvodem, a to Vratislavice nad Nisou. Zbytek města je spravován přímo orgány města.

Statutární města, která si zvolila územní členění na městské části, se vyskytují také ve dvou kategoriích. 2 města mají rozděleno celé území na městské části. Jedná se o Prahu a Brno s 29 městskými částmi. Vlastní právní subjektivitu mají městské části pouze v hl. m. Praze, která má jako jediná vlastní zákon. MČ/MO v dalších SM nemají svou vlastní právní subjektivitu a mají postavení organizační jednotky SM. Oproti tomu město Opava zvolilo omezenou formu rozdělení území, protože určilo 8 městských částí, s tím že střed města podléhá přímo orgánům města.

Nejsložitější členění ze všech statutárních měst má hl. město Praha. 22 městských částí

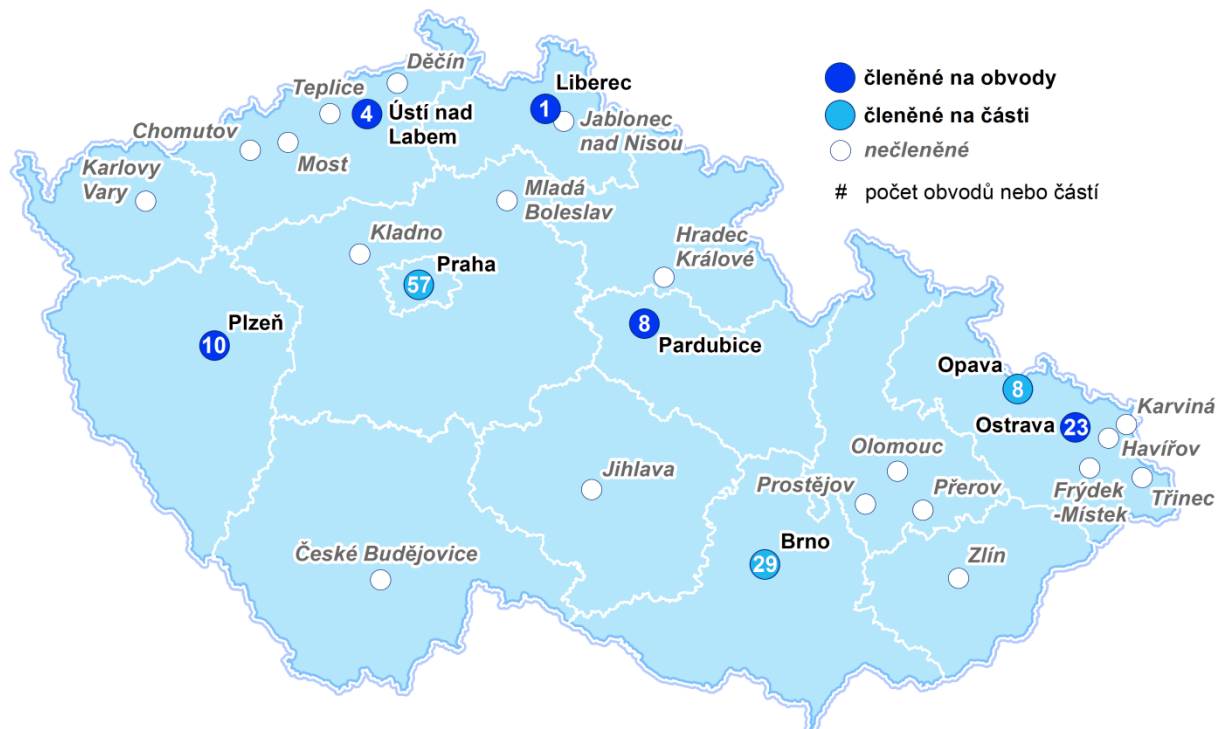
určených pro výkon rozšířené státní správy se skládá z celkem 57 samostatných městských částí, vedle toho existuje ještě systém 10 obvodů, které se využívají např. pro určení adresy nebo soudní systém. Ostatní městské části jsou pojmenovány podle místní části, v níž sídlí úřad. Největší dílčí samosprávná jednotka statutárního města v České republice je Praha 4, která má 128 tis. obyvatel. I nejmenší dílčí samosprávná jednotka (městská část) je v Praze, a to Praha-Nedvězí se svými 289 obyvateli.

19 nečleněných statutárních měst nemá vydán statut, resp. nezřídilo MČ/MO, přesto mohou zapojit své místní části do správy města. Subobecní samospráva je na kontaktních místech a detašovaných pracovištích v tomto případě zajišťována osadními či místními výbory, příp. komisemi samosprávy místních částí zřízenými zastupitelstvem města, jež mají status poradního orgánu vůči radě

a zastupitelstvu. Jejich zřízení umožňuje aktivní zapojení občanů do správy, jak celoměstských záležitostí, tak zejména záležitostí v místech jejich bydliště. Vnitřní poměry ve věcech správy statutárního města jsou popisovány např. ve směrnících nebo statutem komisí místních částí. Dvojestupňovou správu na celém území města důsledně uplatňují jen města ve velikosti přes 90 tis. obyvatel.

V aglomeracích velkých měst, která mají více než 150 tis. obyvatel (Praha, Brno, Ostrava a Plzeň), se při aplikaci zákona vyskytují následující specifické přístupy: převedení obcí správního obvodu města přímo pod správu města nebo vytvoření detašovaných pracovišť v sídlech příslušných městských úřadů. Aglomerační oblast hl. m. Prahy se od ostatních navíc odlišuje tím, že jakékoliv územní změny přesahují krajské hranice mezi Prahou a Středočeským krajem.

Obrázek 2 - Statutární města v ČR podle typu vnitřního členění, r. 2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra

Ekonomické a organizační vztahy mezi městem a jeho obvody/částmi

Pravidla financování statutárních měst se v podstatě neodlišují od jiných obcí. Významnou část daňových příjmů pro obce představují daně sdílené (např. daň z přidané hodnoty), u kterých stát určuje celkový výnos náležející obcím a způsob jeho dalšího přerozdělení dle koeficientů. U daňových příjmů jsou u čtyř zmiňovaných největších měst určeny výrazně vyšší koeficienty, vztahující se na velikost státem poskytované částky sdílených daní na jednoho obyvatele. Použité koeficienty jsou pro Prahu 4,0641, pro Brno, Ostravu a Plzeň 2,2961 a pro města s nižším počtem obyvatel se tyto koeficienty pohybují od 1,00 do 1,3663.

S výše uvedeným souvisí i výše výdajů na zastupitelstva, které zahrnují náklady na zastupitele, předsedy a členy výborů, komisí apod. Nejvyšší výdaje na obyvatele mají členěná statutární města Ostrava a Plzeň (310 Kč/obyvatele), dále pak SM Brno (290 Kč/obyvatele) a Praha (200 Kč/obyvatele). U nečleněných SM jsou výdaje na zastupitelstva v přepočtu na obyvatele většinou o třetinu až polovinu nižší než u členěných SM, i když v jejich nákladech se promítají výdaje na výbory či komise místních částí. Nejnižší hodnotu má SM Most (80 Kč/obyvatele), dále SM Hradec Králové (100 Kč/obyvatele), SM České Budějovice a SM Kladno mají 120 Kč/obyvatele. Výrazně se od všech nečleněných SM odlišuje Frýdek-Místek, kde hodnota dosahuje 290 Kč/obyvatele, další v pořadí je SM Zlín (160 Kč/obyvatele).

U všech členěných SM (kromě SM Liberec, jež má pouze 1 MO) vychází více než 1 zastupitel (minim. 1,26 v Ústí n. Labem a maxim. 1,86 v Opavě) na 1 000 obyvatel. U hl. m. Prahy vychází 0,91 zastupitele/1 000 obyvatel. U nečleněných SM je hodnota výrazně nižší a pohybuje se v rozmezí třetiny až poloviny počtu zastupitelů na 1 000 obyvatel ve členěných SM. S tímto souvisí i výdaje na zastupitelstva. Nejvyšší výdaje na obyvatele

mají členěná statutární města Ostrava a Plzeň (310 Kč/obyvatele), dále pak SM Brno (290 Kč/obyvatele) a Praha (200 Kč/obyvatele). U nečleněných SM jsou výdaje na zastupitelstva v přepočtu na obyvatele většinou o třetinu až polovinu nižší než u členěných SM. Zde je nutné uvést, že většina nečleněných SM zajišťuje aplikaci místní demokracie, v souladu se zákonem o obcích, zřízením osadních či místních výborů, příp. komisí místních částí.

V platných statutech SM jsou extrémní rozdíly ve svěřených kompetencích mezi jednotlivými SM i mezi MČ/MO jednotlivých SM, např. některá SM převádí na své MČ/MO více kompetencí, jiná pouze minimum, bez zjevného vnějšího odůvodnění. Např. statutární město Opava ve svém statutu svěřuje svým MČ pouze kompetence v oblasti samostatné působnosti, ne v přenesené.

U SM nad 150 tis. obyvatel je pozorován nárůst počtu zaměstnanců úřadů (magistrátu i úřadů MČ/MO) v přímé úměře s jejich velikostí. Počet zaměstnanců úřadů na 1 000 obyvatel je nejvyšší u SM Ostrava (8,2 zaměstnanců), dále následuje SM Brno (6,5) a Plzeň (5,9).

Při přepočtu výdajů na mzdy zaměstnanců úřadu na 1 obyvatele je výdaj nejvyšší v Ostravě (3 690 Kč), následuje Brno (2 890 Kč) a Plzeň (2 670 Kč). Nejnižší je výdaj v Hradci Králové (2 070 Kč), který je nečleněným SM.

Právní postavení městských obvodů a částí

Podle současné právní úpravy městské obvody nebo městské části statutárních měst nemají vlastní právní subjektivitu, nejsou právními osobami. Zákon o obcích ovšem neomezuje aktivitu SM ke zřizování obvodů/částí. Ke zřízení nebo zrušení městského obvodu nebo městské části dochází na základě rozhodnutí zastupitelstva, pokud do 30 dnů od zveřejnění tohoto rozhodnutí nebyl podán návrh na konání místního referenda o této věci. Je-li podán takový návrh, lze zřídit nebo zrušit městský obvod nebo městskou část jen na základě souhlasného rozhodnutí místního

referenda konaného na území, na němž se navrhuje zřízení nebo zrušení městského obvodu nebo městské části. V současné době se 3 SM dělí na městské části a 5 SM se dělí na městské obvody.

Zákonem je pak členěným statutárním městům uloženo upravit své vnitřní poměry ve věcech správy města statutem (viz předchozí pojednání). Mimo jiné musí být jeho součástí i stanovení: pravomocí orgánů městských obvodů a městských částí na úseku samostatné a přenesené působnosti; vzájemné součinnosti mezi orgány města a orgány městských obvodů/částí; zdrojů peněžních příjmů městských obvodů/částí a druhu výdajů v souvislosti s plněním úkolů v samostatné a přenesené působnosti.

Při výkonu samostatné působnosti magistráty do svěřené působnosti úřadům městských obvodů/částí přímo zasahovat nemohou. Naproti tomu při výkonu přenesené působnosti zákon o obcích výslovně předpokládá, že magistráty kontrolují činnost orgánů městských obvodů nebo městských částí a poskytují jim odbornou pomoc při plnění jejich úkolů.

Samostatná a přenesená působnost

Relevantní význam existence statutárních měst (oproti ostatním městům) spočívá pouze v tom, že jsou ze zákona oprávněny ke svému členění na městské obvody nebo městské části s vlastními orgány. Praktické využití tohoto jejich práva na členění je ovšem sporadické. Členěných statutárních měst je pouze 8 z 27. Od roku 1990 přijaly statut pouze Pardubice. Jedním z důvodů jsou vyšší provozní náklady na provoz členěných statutárních měst. Systém a působnost statutárních měst v ČR je výrazně nepřehledný a nesrozumitelný. Rozsah výkonu samostatné a přenesené působnosti není ve všech statutárních městech jednotně vymezen a vykazuje znaky rozsáhlé variability. Na druhou stranu kompetence v rámci samostatné působnosti jsou vždy ve sledovaných SM převedeny na všechny MČ/MO ve stejném rozsahu. Množství

definovaných kompetencí se však v rámci statutů sledovaných SM liší, a to bez zjevného vnějšího odůvodnění. Nejčastěji jsou většími MČ/MO zajišťovány agendy v oblasti přestupků, ochrany přírody a krajiny, zemědělství, civilní ochrany, řešení krizových stavů, civilní ochrany, obrany státu apod.

Činnosti uváděné ve statutech v rámci samostatné působnosti: péče o rozvoj města; územní řízení a stavební řád; školství, tělovýchova a kultura; bezpečnost a požární ochrana; čistota města a životní prostředí; místní komunikace a dopravní obslužnost; kultura, sport a zájmová činnost občanů; veřejný pořádek a všeobecná vnitřní správa; odpady; sociální pomoc občanů a zdravotnictví; správa majetku města; byty.

Činnosti uváděné ve statutech v rámci přenesené působnosti: územní plánování a stavební řád; finance, správa daní a poplatků; ochrana přírody a krajiny; zemědělství; myslivost; vodní hospodářství a rybářství; doprava a silniční hospodářství; sociální zabezpečení; zdravotnictví; školství; všeobecná vnitřní správa; požární ochrana, bezpečnost a krizové řízení; komunální služby; ochrana zemědělského půdního fondu, myslivost, rybářství, veterinární a rostlinolékařská péče.

3.4

Aglomerace velkých měst

Výkon veřejné správy v aglomeracích velkých měst

Zrušením okresních úřadů a převodu většiny jejich kompetencí na nově vytvořenou kategorii obcí s rozšířenou působností došlo k velké změně výkonu přenesené působnosti v ČR. Vcelku se tento proces uskutečnil bez větších problémů, s výjimkou zázemí největších měst.

Ačkoliv mají všechny obce stejné postavení, zcela specifickou jednotkou je hlavní město Praha. Ze správního hlediska jde o kombinaci prvků správy obce, resp. statutárního města i správy kraje.

Mezi velká města v ČR jsou počítána města nad 150 tis. obyvatel. Kromě Prahy se tedy jedná o Brno, Ostravu a Plzeň. Praha a její aglomerační oblast se od ostatních velkých měst s jejich aglomeracemi odlišuje navíc ještě tím, že jakékoliv územní změny přesahují krajské hranice, a to mezi hl. m. Prahou a Středočeským krajem. Proto situaci v Praze nelze řešit obdobnými způsoby jako v Brně, Ostravě nebo Plzni vzhledem k tomu, že její zázemí je součástí jiného kraje.

Všechna uvedená města jsou také územně členěná statutární města. Správa členěných SM na MČ/MO je nákladnější a schvalovací procesy v oblasti samostatné působnosti jsou vlivem fragmentace měst na MČ/MO komplikovanější a časově náročnější. V členěných SM dochází k větším průtahům při regulaci procesů územního plánování, nastavování rozvojových koncepcí, strategických dokumentů a investičních aktivit.

Vytvoření detašovaných pracovišť obcí s rozšířenou působností

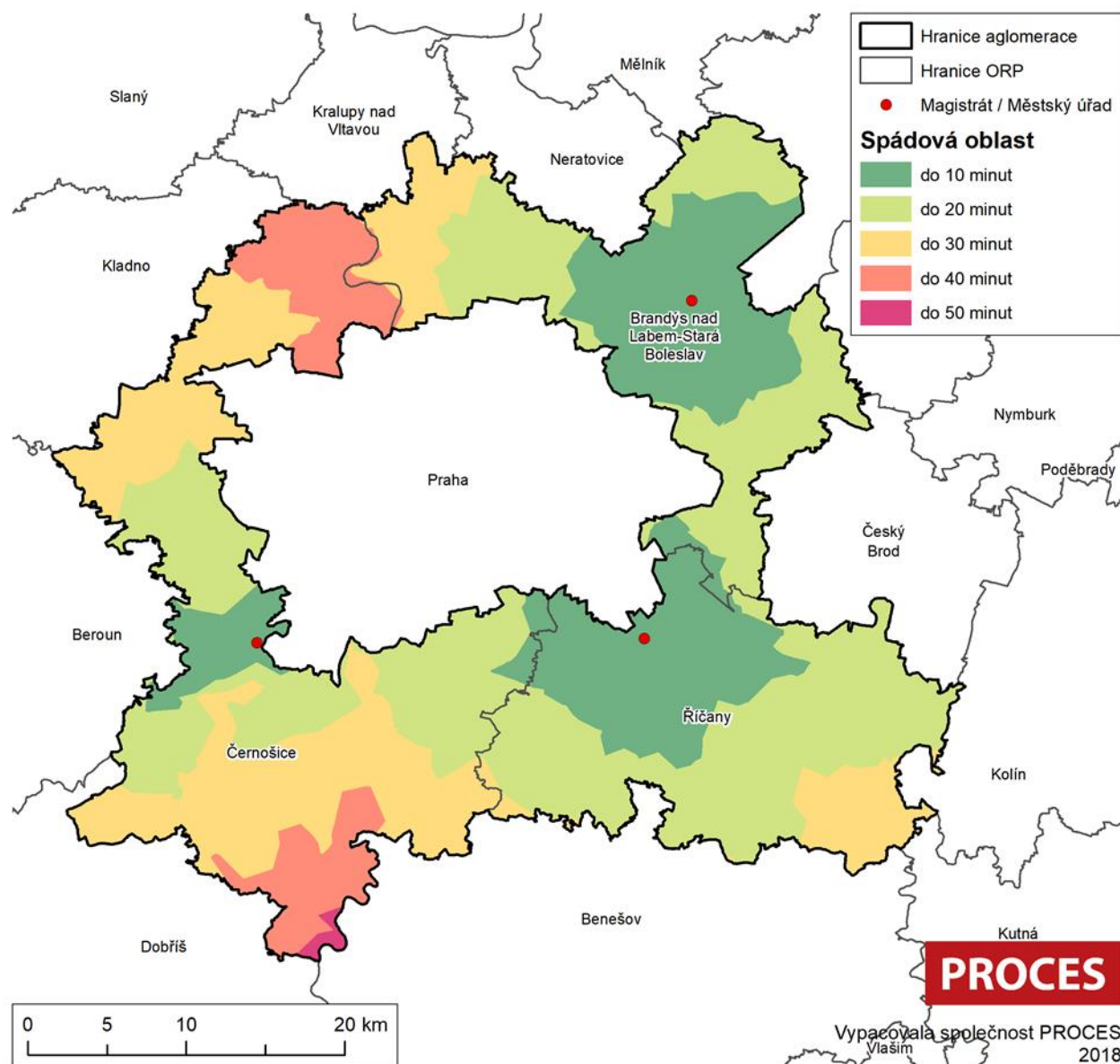
Zákon č. 314/2002 Sb. § 2 zároveň nařídil čtyřem ORP, aby vytvořily v dosavadních

sídlech okresních úřadů v aglomeracích měst Praha, Brno a Plzeň detašovaná pracoviště, a to: Černošice a Brandýs nad Labem-Stará Boleslav v Praze, Nýřany v Plzni, Šlapanice v Brně. Zákon však již neupravuje, které agendy by měly být v rámci těchto detašovaných pracovišť vykonávány.

Pro bližší přiblížení situace byla vybrána ORP ze zázemí hl. města Prahy, která mají nejvíce obyvatel. Co se týče obcí s povinností vytvořit detašovaná pracoviště v blízkých centrech, tak např. spádová oblast ORP Brandýs n. L- St. Boleslav se skládá ze 4 správních obvodů pověřených obecních úřadů (Brandýs n. Labem – Stará Boleslav, Odolena Voda, Čelákovice, Úvaly). Do tohoto správního obvodu spadá celkem 58 obcí, ve kterých má trvalý pobyt 107 915 obyvatel. Samotná obec Brandýs n. Labem-Stará Boleslav má 18 815 obyvatel. Hustota obyvatel v této aglomeraci na 1 km² je 278 obyvatel. Pro srovnání v Černošicích žije 7 045 obyvatel, ale ve spádové oblasti ORP Černošice již 142 910 obyvatel. Hustota obyvatel na 1 km² je 242 obyvatel. V Říčanech žije 15 448 a počet obyvatel spádové oblasti ORP je 68 288.

Pro všechny tři uvedené ORP je shodná špatná dostupnost sídla obce s rozšířenou působností pro spádové obce jejich ORP, kdy mezi těmito obcemi nefunguje zcela dobře veřejná hromadná doprava, a dojezd do těchto obcí je většinou možný pouze přes velká centra v jejich blízkosti. Např. v rámci spádové oblasti ORP Černošice se pohybuje dojezdová doba individuální automobilovou dopravou na pracoviště MěÚ v Černošicích do 45 minut. Při použití veřejné hromadné dopravy je dojezdová vzdálenost z některých obcí až 116 minut. U obcí s nejdelší dobou dojezdu (Pohoří a Kamenný Přívoz) jsou časy při dojezdu na detašované pracoviště v Praze o cca 27 minut kratší než při dojezdu na pracoviště v Černošicích.

Obrázek 3 - Dopravní dostupnost do správního centra ORP, r. 2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR, Analýza rozsahu výkonu veřejné správy v jednotlivých statutárních městech, městských částech a městských obvodech

Tabulka 2 - Počet obyvatel v ORP v zázemí Prahy, r. 2018

Město / SO ORP	Počet obyvatel města	Počet obyvatel správního obvodu ORP
Černošice	7 045	142 910
Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	18 815	107 915
Říčany	15 448	68 288

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR, Analýza rozsahu výkonu veřejné správy v jednotlivých statutárních městech, městských částech a městských obvodech

V bezprostředním zázemí Brna se nacházejí spádové oblasti ORP Šlapanice, Rosice a Kuřim. V Městě Šlapanice žije 7 486 obyvatel, ale v jeho spádové oblasti již 68 364 obyvatel. U města Rosice je poměr mezi počtem obyvatel města a ORP 6 144 / 25 887 a u města Kuřim 10 981 / 22 855. V rámci spádové oblasti ORP Šlapanice je nejhorší dostupnost na pracoviště Šlapanice z obcí Březina, Vranov a Prštice. Vzhledem ke svému umístění mají obce Březina a Vranov i nejhorší dostupnost na pracoviště MěÚ v Brně. U ostatních se dojezdová doba pohybuje do 60 minut.

V bezprostředním zázemí Plzně se nacházejí města / spádové oblasti ORP: Nýřany s počtem obyvatel města 7 002 a s počtem obyvatel SO ORP 56 308, Rokycany 14 074 / 48 608, Stod 3 613 / 23 093, Přeštice 7 113 / 22 486 a Blovice 4 170 / 120 068. Z celkového pohledu je dopravní dostupnost veřejné správy v zázemí Plzně autem nejhorší ze všech čtyř srovnávaných území. Pohybuje se v rozmezí od 20 do 50 minut.

Tabulka 3 - Počet obyvatel v ORP v zázemí Brna, r. 2018

Město / SO ORP	Počet obyvatel města	Počet obyvatel správního obvodu ORP
Šlapanice	7 486	68 364
Rosice	6 144	25 887
Kuřim	10 981	22 855

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR, Analýza rozsahu výkonu veřejné správy v jednotlivých statutárních městech, městských částech a městských obvodech

Tabulka 4 - Počet obyvatel v ORP v zázemí Plzně, r. 2018

Město / SO ORP	Počet obyvatel města	Počet obyvatel správního obvodu ORP
Nýřany	7 002	56 308
Rokycany	14 074	48 608
Stod	3 613	23 093
Přeštice	7 113	22 486
Blovice	4 170	12 068

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR, Analýza rozsahu výkonu veřejné správy v jednotlivých statutárních městech, městských částech a městských obvodech

Tabulka 5 - Počet obyvatel v ORP ostravské aglomerace, r. 2018

Město ORP	Počet obyvatel města	Počet obyvatel správního obvodu ORP
Ostrava	290 450	322 419
Haviřov	72 382	87 576
Opava	57 019	101 168
Frýdek-Místek	56 334	111 713
Karviná	53 522	65 010
Třinec	35 302	54 560
Orlová	29 108	37 498
Český Těšín	24 599	25 939
Nový Jičín	23 567	48 777
Kopřivnice	22 091	40 848

Bohumín	20 761	33 354
Hlučín	13 996	40 599
Frenštát pod Radhoštěm	10 824	19 391
Frýdlant nad Ostravicí	9 940	24 727
Bílovec	7 407	25 582
Kravaře	6 668	21 263

Zdroj: Ministerstvo vnitra ČR, Analýza rozsahu výkonu veřejné správy v jednotlivých statutárních městech, městských částech a městských obvodech

Na rozdíl od Brna a Plzně byl při vymezování správního obvodu³ ORP Ostrava zvolen postup, kdy do SO ORP Ostrava bylo převedeno 12 obcí⁴ a nebyla potřeba vytvářet žádná detašovaná pracoviště. Nově stanovená administrativní příslušnost byla plně ve shodě s přirozenou střediskovostí a zohledňovala i polycentrickou strukturu sídel v zázemí Ostravy.

Zde je nutné podotknout, že v rámci Ostravské aglomerace existují na rozdíl od aglomerací Plzně a Brna další významná centra (statutární města), která mají nad 50 tis. obyvatel (Haviřov, Opava, Frýdek-Místek, Karviná). Dále v aglomeraci existují města, která jsou ORP a mají význam v polycentrické struktuře aglomerace.

V níže uvedené tabulce je uveden počet obyvatel měst, která jsou ORP v ostravské aglomeraci a počet obyvatel v SO ORP. Z údajů v tabulce vyplývá, že kromě výše zmíněných měst nad 50 tis. obyvatel má dalších 6 měst více než 20 tis. obyvatel, což ukazuje na zcela odlišnou sídelní strukturu než u zázemí Brna, Plzně, ale i Prahy. Proto je nutné volit specifický postup při zajišťování výkonu přenesené působnosti v tomto polycentrickém území.

Dopravní dostupnost veřejné správy individuální automobilovou dopravou se v rámci jednotlivých ORP ostravské aglomerace se převážně pohybuje v čase do 10 minut, což je dáno nejlepší dopravní infrastrukturou (srovnání se zázemím Prahy, Plzně i Brna). Z pohledu dopravní dostupnosti veřejnou hromadnou dopravou jsou dojezdové časy také mnohem lepší než v zázemí Prahy,

³ Vyhláška MV č. 388/2002 Sb.

⁴ Vyhláška MV č. 388/2002 Sb., část druhá

Plzně i Brna. Polovina obcí v ORP v ostravské aglomeraci má dostupnost do správního centra do 20 min, v rámci některých ORP je pod 10 minut. Tato situace je zcela odlišná od situace v zázemí Prahy, Brna i Plzně.

Situace Ostravy ukazuje, že některé další problémy se mohou vyskytnout v polycentrických aglomeracích obecně (např. Severočeská aglomerace), i když tam v současné době není nutné řešit otázku detašovaných pracovišť. V dalším vývoji bude proto problematika aglomerací řešena v komplexním správním pohledu.

Ovlivnění detašovaných pracovišť uvolněním místní příslušnosti

Důvodem ke zřízení/zrušení detašovaného pracoviště ovšem není pouze skutečná doba dostupnosti veřejné správy individuální automobilovou nebo veřejnou hromadnou dopravou. Velkou roli hraje současný počet agend tzv. uvolněných od místní příslušnosti, protože většina nejčastěji vyřizovaných agend na úřadech ze strany občanů je uvolněná od místní příslušnosti. Tzn., obyvatelé je mohou vyřídit na příslušném magistrátu nebo na jiném ORP. Nově navrhovaný zákon o členění státu již explicitní povinnost, zřízení detašovaného pracoviště ruší, a nechává to na uvážení jednotlivých obcí.

Ze strany obyvatel se tedy snížila potřeba využívat detašovaných pracovišť ve velkých centrech, u kterých je zajištěna nejlepší dostupnost pro spádové obce, jelikož občané mohou využít přímo služeb magistrátů těchto velkých center. Obyvatelé velkého centra často nerozlišují, ke kterému ORP úřad nacházející se na území města patří.

Např. v rámci Prahy je možné vyřídit agendu občanské průkazy, cestovní doklady a živnostenský úřad i na úřadech městských částí s číslem 1-22. Naopak u některých agend, kde je nutná místní znalost a také je nutné dojíždění ze strany pracovníků úřadu (např. stavební úřad, výkon sociální práce) si obyvatelé neumí představit, že by vykonávala velká centra tuto činnost i pro občany obcí spádových do jiných ORP.

3.5

Analýza vybraných prostorových aspektů veřejné správy a zlepšení dostupnosti jejích služeb

Výkon veřejné správy je specifickou činností, která v mnoha ohledech vyžaduje zapojení občanů a jejich fyzickou přítomnost při jednotlivých úkonech. Právě tato potřeba, navštěvovat úřady veřejné správy, je hlavním elementem ovlivňujícím nároky kladené na dostupnost jednotlivých agend veřejné správy. V dotazníkovém šetření⁵, které bylo uskutečněno na vzorku 700 občanů a 131 OSVČ, byla sledována jednak návštěvnost jednotlivých úřadů z pohledu občana dle 34 sledovaných agend, tak i spokojenost se samotným výkonem.

Již z podstaty fungování spojeného modelu výkonu veřejné správy vyplývá, že občané přicházejí do kontaktu s veřejnou správou nejvíce prostřednictvím obecních úřadů (vč. městských úřadů, magistrátů nebo úřadů městyse). Na těchto úřadech je koncentrováno největší množství agend, přičemž se jedná zejména o ty, které vyžadují nejširší územní dostupnost. V rámci zkoumaných agend se ukazuje, že 41 % všech návštěv bylo uskutečněno na obecních úřadech. Ostatní sledované úřady tj. okresní správa sociálního zabezpečení, finanční úřad a úřad práce mají od 18 do 23 % všech uskutečněných návštěv. Většina z 34 sledovaných agend je sice vykonávána na obecních úřadech, nicméně řada z nich jsou specializované činnosti týkající se specifického okruhu občanů, kde je tedy frekvence návštěv

⁵ Ministerstvo vnitra, Analýza vybraných prostorových aspektů veřejné správy a zlepšení dostupnosti jejích služeb, 2018
<https://www.mvcr.cz/clanek/dostupnost-verejne-spravy.aspx?q=Y2hudW09NA%3D%3D>

občany minimální. Výrazně odlišné je rozložení zkoumaného vzorku OSVČ, kdy obecní úřad, finanční úřad i okresní správa sociálního zabezpečení vykazují přibližně po 30 % všech uskutečněných návštěv. Nejméně využívané jsou

pro podnikatelské subjekty agendy úřadu práce (8 %), které jsou kromě oblasti zprostředkování zaměstnání touto skupinou občanů využívány jen sporadicky.

Tabulka 6 - Frekvence návštěv úřadů obyvateli, r. 2018

	Úřad	Agenda	Obyvatel					
			Alespoň 1 návštěva za rok		Počet návštěv za rok			Spokojenost
			%	Počet	Počet	Průměr	Medián**	%
1	Obecní/Městský úřad/Magistrát	Matriční agenda	6,9%	48	66	1,38	1	93,8%
2		Evidence obyvatel	8,4%	59	61	1,03	1	96,6%
3		Dopravní úřad/Dopravně správní úřad*	17,0%	119	146	1,23	1	86,6%
4		Územní plánování	2,7%	19	35	1,84	1	89,5%
5		Obecný stavební úřad	8,3%	58	100	1,72	1	91,4%
6		Památková péče	0,7%	5	11	2,20	3	100,0%
7		OSPOD	0,3%	2	6	3,00	3	100,0%
8		Sociální práce	1,3%	9	16	2,00	1	88,9%
9		Vodoprávní řízení	0,7%	5	6	1,20	1	80,0%
10		Ochrana přírody a krajiny	1,7%	12	17	1,42	1	83,3%
11		Odpadové hospodářství	9,7%	68	94	1,38	1	98,5%
12		Zemědělský půdní fond	1,0%	7	8	1,14	1	100,0%
13		Lesní hospodářství	0,6%	4	8	2,00	2	100,0%
14		Myslivost	1,3%	9	16	1,78	2	100,0%
15		Ochrana ovzduší	0,6%	4	5	1,25	1	100,0%
16		Ochrana zvířat	0,4%	3	4	1,33	1	66,7%
17		Rybářství	3,1%	22	25	1,14	1	100,0%
18		Přestupková agenda	1,4%	10	10	1,00	1	90,0%
19	Finanční úřad	Daň z přidané hodnoty	1,4%	10	25	2,50	1	87,5%
20		Daň z příjmu právnických osob	3,0%	21	25	1,19	1	90,0%
21		Daň z příjmu fyzických osob	15,3%	107	139	1,30	1	93,3%
22		Daň z nemovitých věcí	12,7%	89	90	1,01	1	96,6%
23		Vymáhání daní	0,3%	2	4	2,00	2	100,0%
24	Okresní správa sociálního zab.	Sociální pojištění	12,3%	86	114	1,33	1	92,9%
25		Důchodové pojištění	4,4%	31	34	1,10	1	100,0%
26		Nemocenské pojištění	9,4%	66	79	1,20	1	93,8%
27		Lékařská posudková služba	3,3%	23	24	1,04	1	69,6%
28		Kontrolní postupy	0,3%	2	3	1,50	1,5	100,0%
29	Agenda vymáhání pohledávek	0,6%	4	4	1,00	1	100,0%	
30	Úřad práce	Zprostředkování zaměstnání	7,6%	53	129	2,43	2	86,8%
31		Státní sociální podpora	6,4%	45	70	1,56	1	88,9%
32		Hmotná nouze	1,7%	12	15	1,25	1	83,3%
33		Sociální služby, příspěvek na péči	8,1%	57	88	1,54	1	92,9%
34		Dávky pro osoby se zdravotním postižením	6,0%	42	58	1,38	1	95,2%

Pozn.: * Návštěvu dopravního úřadu většina respondentů nerozlišovala s návštěvou dopravně správního úřadu, vzorek 700 občanů. ** Medián udává střední hodnotu četnosti návštěv respondentů na úřadu za rok.

Zdroj: Ministerstvo vnitra, Analýza vybraných prostorových aspektů veřejné správy a zlepšení dostupnosti jejích služeb

Agendami s nejvyšší frekvencí návštěv jsou dle výsledků šetření dopravní úřady, přičemž většina respondentů nerozlišovala mezi dopravním a dopravně správním úřadem, proto jsou obě kategorie spojeny. Dalšími často vyřizovanými

záležitostmi jsou oblasti daní z příjmů či z nemovitosti či oblast sociálního pojištění. Dále lze identifikovat méně navštěvované agendy využívané takřka celou populací, ale ve zcela specifických (ojedinělých) životních situacích

např. stavební úřad, matriční úřad a agendy zprostředkování zaměstnání, nemocenského pojištění či evidence obyvatel. Respondenti však v některých případech nepřesně přiřazovali vyřizované činnosti k jednotlivým agendám (např. zaměňovali matriční úřady a evidenci obyvatel). Nejméně navštěvované jsou pak agendy využívané specifickou částí populace a v méně častých životních situacích (např. agendy vymáhání daní a pohledávek, ochrany

zvířat a ovzduší či OSPOD). V případě zkoumaných OSVČ se ukazuje, že pro podnikatele jsou stěžejními agendy sociálního pojištění a daně z příjmů FO, dále pak oblasti nemocenského pojištění a dopravní úřad. Jedná se o část populace se specifickými nároky na vyřizování určitých agend, které jsou oproti celé populaci výrazně nadhodnoceny a naopak ostatní agendy jsou využívány v minimální míře.

Tabulka 7a - Frekvence návštěv úřadů podnikateli, 2018

	Úřad	Agenda	Podnikatelé					
			Alespoň 1 návštěva za rok		Počet návštěv za rok			Spokojenost
			%	Počet	Počet	Průměr	Medián	%
1	Obecní/Městský úřad/Magistrát	Matriční agenda	7,6%	10	22	2,20	1	100,0%
2		Evidence obyvatel	6,1%	8	9	1,13	1	100,0%
3		Dopravní úřad/Dopravně správní úřad*	26,7%	35	50	1,43	1	94,3%
4		Územní plánování	2,3%	3	10	3,33	2	100,0%
5		Obecný stavební úřad	13,0%	17	28	1,65	1	88,2%
6		Památková péče	1,5%	2	4	2,00	2	100,0%
7		OSPOD	0,0%	0	0			
8		Sociální práce	0,8%	1	1	1,00	1	100,0%
9		Vodoprávní řízení	0,8%	1	1	1,00	1	100,0%
10		Ochrana přírody a krajiny	2,3%	3	5	1,67	1	100,0%
11		Odpadové hospodářství	13,0%	17	23	1,35	1	100,0%
12		Zemědělský půdní fond	3,1%	4	4	1,00	1	100,0%
13		Lesní hospodářství	0,8%	1	3	3,00	3	
14		Myslivost	1,5%	2	3	1,50	1,5	100,0%
15		Ochrana ovzduší	2,3%	3	4	1,33	1	100,0%
16		Ochrana zvířat	0,0%	0	0			
17		Rybářství	3,1%	4	5	1,25	1	100,0%
18		Přestupková agenda	0,8%	1	1	1,00	1	0,0%
19	Finanční úřad	Daň z přidané hodnoty	6,1%	8	21	3,00	1	100,0%
20		Daň z příjmu právnických osob	15,3%	20	24	1,20	1	89,5%
21		Daň z příjmu fyzických osob	59,5%	78	104	1,33	1	94,7%
22		Daň z nemovitých věcí	15,3%	20	20	1,00	1	90,0%
23		Vymáhání daní	0,8%	1	1	1,00	1	100,0%
24	Okresní správa sociálního zab.	Sociální pojištění	54,2%	71	97	1,37	1	92,8%
25		Důchodové pojištění	6,9%	9	10	1,11	1	100,0%
26		Nemocenské pojištění	30,5%	40	51	1,28	1	89,7%
27		Lékařská posudková služba	0,0%	0	0			
28		Kontrolní postupy	0,0%	0	0			
29		Agenda vymáhání pohledávek	1,5%	2	2	1,00	1	100,0%
30	Úřad práce	Zprostředkování zaměstnání	7,6%	10	26	2,60	2	90,0%
31		Státní sociální podpora	1,5%	2	4	2,00	2	50,0%
32		Hmotná nouze	0,0%	0	0			
33		Sociální služby, příspěvek na péči	1,5%	2	6	3,00	3	50,0%
34		Dávky pro osoby se zdravotním postižením	2,3%	3	8	2,67	2	66,7%

Pozn.: * Návštěvu dopravního úřadu většina respondentů nerozlišovala s návštěvou dopravně správního úřadu.

Zdroj: Ministerstvo vnitra, Analýza vybraných prostorových aspektů veřejné správy a zlepšení dostupnosti jejích služeb

Tabulka 7b - Frekvence návštěv úřadů/agend uvolněných od místní příslušnosti u obyvatel či právnických osob

Agenda	Počet úkonů v roce 2017	Koeficient, kolikrát jde občan na úřad*	Počet návštěv celkem	Počet návštěv na 1 osobu/rok
Občanské průkazy (OP)	1 561 910	2,0	3 123 820	0,349
Cestovní doklady (CD)	867 854	2,0	1 735 708	0,194
Řidičské průkazy (ŘP)	981 479	2,0	1 962 958	0,220
Registr vozidel (RSV)	2 775 162	1,0	2 775 162	0,310
Živnostenský úřad	545 447	0,8	436 358	0,049

Zdroj: Statistika MV 2017 – počty občanských průkazů, cestovních dokladů, data z registru vozidel včetně počtu řidičských průkazů, živnostenský úřad – dotazníkové šetření realizované v roce 2018 v rámci projektu „Validace a varianty možných úprav systému financování přeneseného výkonu státní správy včetně příslušných podkladových analýz (zaměřených zejména na náklady, přínosy a dopady)“ zpracovaného pro MV.

Pozn.: Stanovení koeficientů u OP, CD, ŘP jsou 2 návštěvy spojené se žádostí a převzetím dokladu, u registru vozidel (RSV) je spojena 1 návštěva s vyřízením, u živnostenského úřadu je cca 20 % vyřizováno elektronicky, takže jen 80 % požadavků je vyřizováno osobně.

V oblasti hodnocení spokojenosti byla použita binární škála hodnocení, kdy každý respondent hodnotil vyřizovanou agendu buď pozitivně, nebo negativně. Největší spokojenost občanů byla zaznamenána v agendách/úkonech, kde docházelo k pouhému vyřízení žádosti (např. rybářství, důchodové pojištění či evidence obyvatel), zatímco nižší spokojenost se týkala případů, kdy agendy byly takového charakteru, že instituce často mohla rozhodnout jinak, než byla původní představa občana (např. lékařská posudková služba nebo dopravní/dopravně správní úřad). Celkově byla výrazně nižší spokojenost u agend úřadu práce. Obdobné trendy lze vysledovat i z hodnocení spokojenosti podnikatelů. V případě nízkého počtu návštěv dané agendy (viz například ochrana zvířat) nelze považovat výsledky výzkumu za směrodatné.

Analýza, jejíž byl dotazníkový průzkum součástí, se dále zabývá dostupností jednotlivých agend a komplexními návrhy, jak veřejnou správu územně organizovat včetně kompetenčních doporučení. Jsou zde tedy navrhovány alternativní možnosti uspořádání jednotlivých úrovní veřejné správy v území a návrh konkrétních agend vykonávaných na těchto úrovních. Rovněž jsou zde zvažovány případné možnosti zlepšení dostupnosti veřejné správy prostřednictvím rušení místní příslušnosti. (viz celé znění Analýza vybraných prostorových aspektů veřejné správy a zlepšení dostupnosti jejích služeb).

3.6

Analýza komunálních voleb v roce 2018

Z voleb do zastupitelstev obcí v roce 2018 vzešlo celkem 61 892 zastupitelů^{6,7}. Hlavním cílem této analýzy bylo porovnat jejich profesní, věkové a genderové charakteristiky v souvislosti s velikostí obce, ve které byli zvoleni.

Pro účely analýzy byly profese rozděleny do následujících hlavních skupin: školství a věda; politicky aktivní; obchod a služby; administrativa (office work); humanitní a sociální; technické; penzisté; OSVČ a podnikatelé; finance, účetnictví a kontrola; zdravotnictví; dělnické; právo; zemědělství; kultura, umění a média; doprava; sport; nižší a střední management; manažeři a ředitelé; studenti a absolventi; úředníci; bezpečnost; rodiče na rodičovské dovolené, nezaměstnaní a ostatní profese.

Vzhledem k různorodosti obcí na území ČR bylo vytvořeno 7 kategorií obcí podle počtu jejich

⁶ Český statistický úřad, 2018, <https://volby.cz/pls/kv2018/kv221?xjazyk=CZ&xid=0&xv=8&xnumnuts=0>

⁷ Český statistický úřad, 2018, <https://volby.cz/pls/kv2018/kv22113?xjazyk=CZ&xid=0&xv=8&xdz=5&xnumnuts=0&xstrana=0>

obyvatel – obce do 199 obyvatel, obce od 200 do 499 obyvatel, obce od 500 do 999 obyvatel, obce od 1 000 do 2 999 obyvatel, obce od 3 000 do 9 999 obyvatel, obce od 10 000 do 39 999 obyvatel a největší obce nad 40 000.

Na základě těchto kategorií byli zastupitelé zařazeni do správné kategorie obcí a do profesní skupiny dle svého hlavního zaměstnání. Takto uspořádaná data bude snadné analyzovat a komparovat.

Z analýzy vyplynula řada zajímavých tendencí a výsledků, kterým bude věnována tato část.

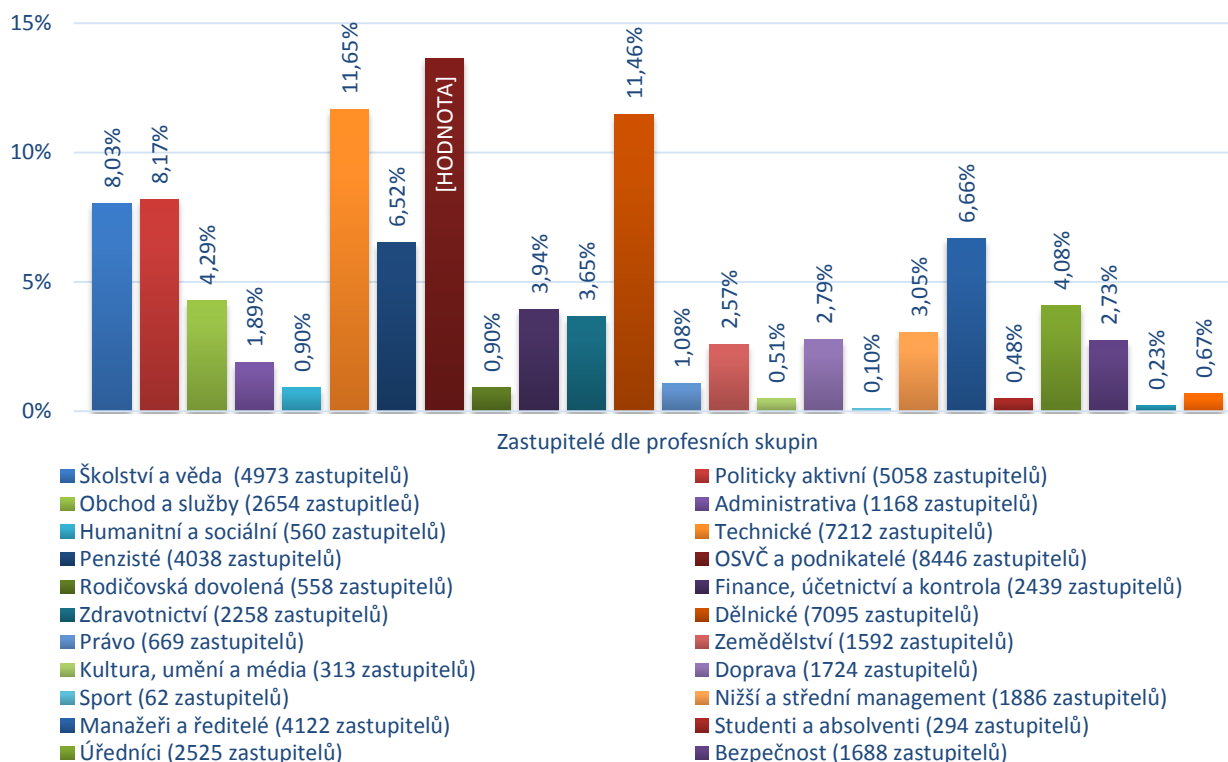
Některé obce se potýkají s problémem vůbec sestavit platné kandidátní listiny – tj. mají nedostatek kandidátů ochotných kandidovat do voleb. Celkem 686 obcí se ale potýkalo s nedostatkem kandidátů (počet mandátů převyšoval počet kandidátů). Problematika nedostatku kandidátů se nejvíce týká obcí do 500 obyvatel (522 obcí). Územní rozložení obcí, které měly maximálně stejný počet kandidátů, jako byl dostupný počet mandátů, se různí. Nicméně velký počet takových obcí je v kraji Vysočina

(106) a v Plzeňském kraji (84). Naopak nejméně jich bylo v kraji Karlovarském, Libereckém, Olomouckém, Ústeckém a Zlínském, kde počet takových obcí nepřesáhl 30.

V komunálních volbách 2018 bylo zvoleno celkem 61 892 zastupitelů. Nejvíce z nich (13,65 %) pochází z oblasti podnikání. Druhou nejčastější profesí jsou profese technické (11,65 %) a třetí jsou dělnické profese (11,46 %). Nicméně vzhledem k různorodosti českých obcí a specifickému charakteru české lokální politiky není možné sumarizovat výsledky pro celou Českou republiku, neboť česká lokální politika v malých obcích se velmi liší od lokální politiky ve statutárních městech, což bude názorně ukázáno v následujícím porovnání.

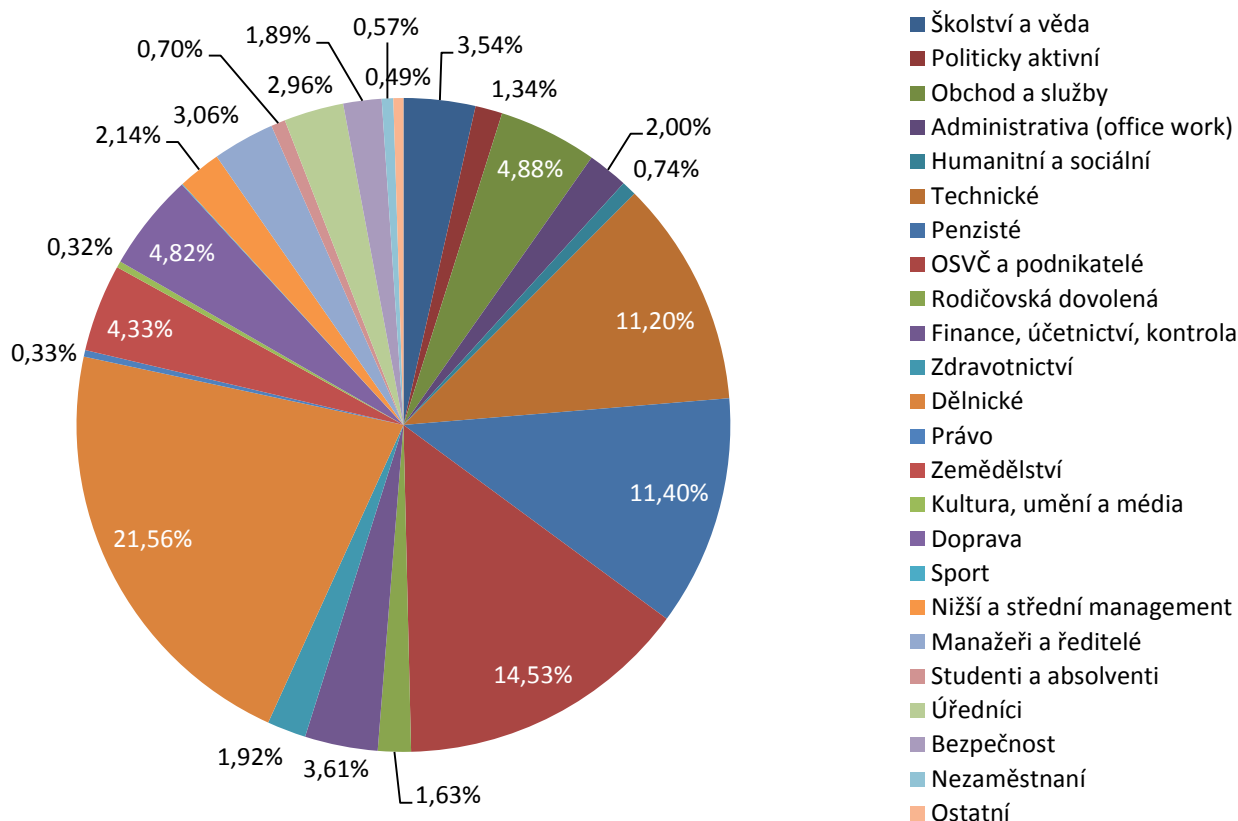
Z analýzy vyplynulo, že u 72 % obcí je poloviční či nadpoloviční shoda zastupitelů. V 266 obcích byla shoda 100 % a pouze 28 % obcí vyměnilo své zastupitele více jak z poloviny.

Graf 1 - Zastupitelé obcí podle profese, r. 2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra

Graf 2 - Zastupitelé v obcích do 199 obyvatel podle profese, r. 2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra

V obcích do 199 obyvatel je 21,56 % zastupitelů z dělnických profesí. U větších obcí se procento dělnických profesí snižuje – v obcích nad 40 000 obyvatel tvoří již jen 1,86 % zastupitelů. Zároveň má tato dělnická profese nejmenší procento zastupitelů s vysokoškolským vzděláním. Pouze 3,02 % ze všech zastupitelů dělnických profesí má dosaženo vysokoškolské vzdělání. Druhou nejčastější profesní skupinou jsou zemědělci, kterých je 14,53 %. Z nich má vysokoškolské vzdělání dosaženo 22,61 %.

Z toho je patrné, že se nejmenší obce potýkají ve větší míře s problémem zastupitelů, kteří nemají vysokoškolské vzdělání a navíc přichází z profesí, ze kterých mohli jen minimálně (pokud vůbec) získat znalosti o fungování a řízení obcí. Tyto zastupitele je tedy nutné a žádoucí po získání mandátu zaškolit pro správné a efektivní řízení obcí.

Toto tvrzení platí i obecně. Pokud se podíváme na tabulku č. 8, je z ní patrné, že procento vysokoškolsky vzdělaných zastupitelů koreluje s velikostí obcí.

Tabulka 8 - Procento vysokoškolsky vzdělaných zastupitelů podle velikosti obce, r. 2018

	Obce do 199	Obce od 200 do 499	Obce 500 - 999	Obce 1000 - 2999	Obce 3000 - 9999	Obce 10 000 - 39 999	Obce nad 40 000
Procento zastupitelů - vysokoškoláků	15,27 %	23,15 %	32,53 %	44,77 %	60,49 %	71,16 %	67,95 %

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Tabulka č. 9 ukazuje, jaké je procento zastupitelů, kteří mají nějaké manažerské zkušenosti nebo zkušenosti s politikou. V žádné z velikostních kategorií obcí netvoří majoritní

část. Naopak převažují zastupitelé, kteří nemají žádné manažerské zkušenosti. Z toho důvodu je účelné školit zastupitele pro efektivní výkon jejich mandátu a kvalitní řízení obcí

Tabulka 9 - Procento zastupitelů s politickou zkušeností podle velikosti obce, r. 2018

	Obce do 199	Obce 200 - 499	Obce 500 - 999	Obce 1000 - 2999	Obce 3000 - 9999	Obce 10 000 - 39 999	Obce nad 40 000
Procento zastupitelů s předchozí zkušeností z politiky	1,34 %	4,96 %	8,38 %	9,57 %	11,85 %	18,15 %	21 %

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Zastupitelé s dřívějšími politickými zkušenostmi již dokáží řídit obec, nicméně i přesto je vhodné školit i po získání dalšího mandátu v novelách a změnách zákonů.

Dalším problémem, kterým v budoucnu budou muset hlavně některé malé obce čelit, je velké zastoupení seniorů mezi zastupiteli. V obcích do 199 obyvatel tato skupina tvoří 11,40 % z počtu zastupitelů v obcích této velikosti, což je relativně velký podíl. Podíl seniorů se se zvětšující se velikostí obcí snižuje, v obcích nad 40 000 je to jen 1,33 %.

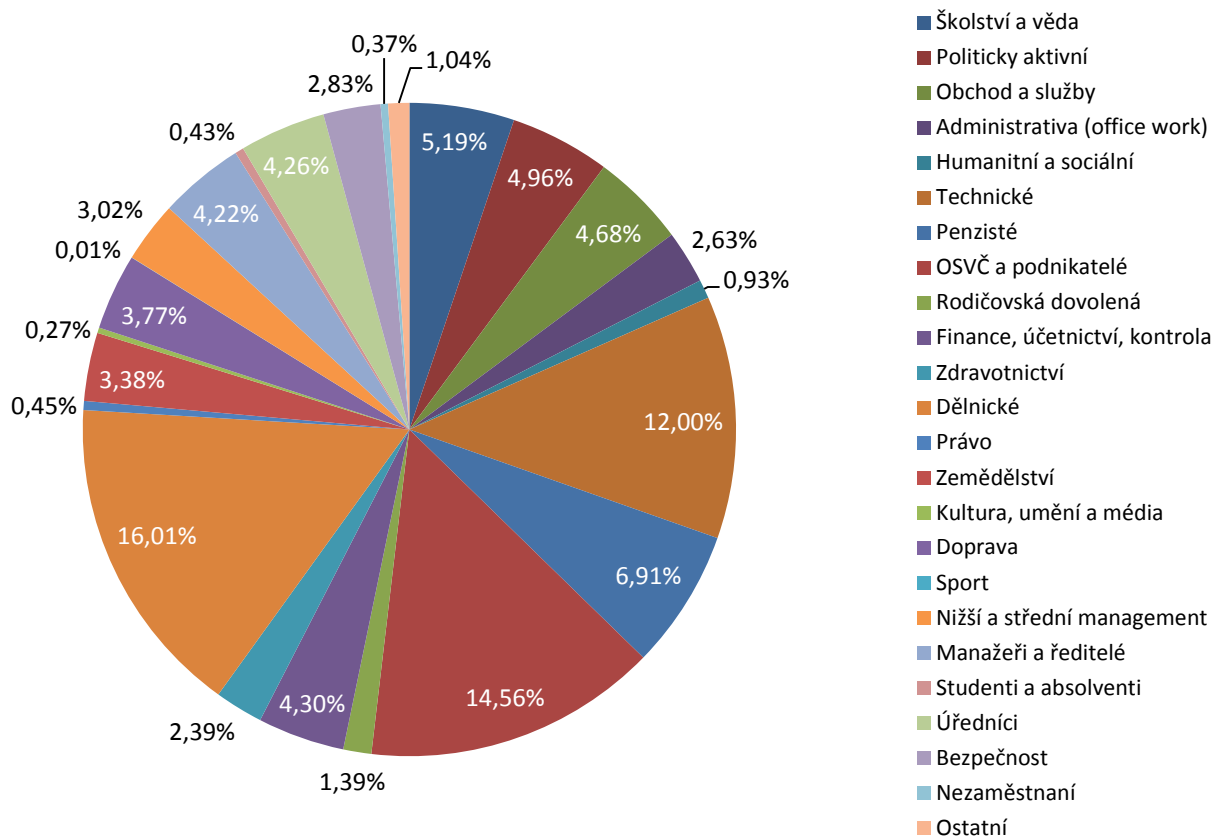
S postupem času může v malých obcích tedy nastat problém, že bude těžké mandáty těchto zastupitelů – penzistů obsazovat, nebude tedy možné ustavit akceschopnou lokální reprezentaci.

Jedním z klíčových důvodů je samotný vývoj české společnosti. Trendem české společnosti posledních dekád je stěhování mladých lidí do větších měst, která jim nabízejí rozmanitější a větší možnosti vzdělávání a příležitostí než malé obce, ve kterých je ve velké části případů ustavena pouze základní a mateřská škola.

Mladí lidé tedy odcházejí do měst, kde se vzdělávají. Poté se ale nevracejí zpátky, protože malé obce jim nenabízejí dostatečné pracovní příležitosti, takže raději zůstávají ve velkých městech a jejich zázemí. Pokud se vracejí do svých původních obcí, tak často až po ukončení své profesní kariéry. Malé obce tedy budou časem stát před problémem obsazení mandátů dnešních aktivních důchodců. Vzhledem k tomu, že malých obcí je v ČR většina (konkrétně obcí do 500 obyvatel je 3440 – 55 %; obcí mezi 500 a 1000 obyvateli je 1366 – 22 %; obcí nad 20 000 obyvatel je 62 – 1 %), bude nutné tento problém řešit, aby se předešlo nárůstu počtu obcí bez zastupitelstva, vedených správcem.

Podobné problémy se nevyhnou ani obcím od 200 do 499 obyvatel. Nicméně se u nich mírně snižuje procento zastupitelů jak z dělnických, tak ze zemědělských profesí, tak i penzistů, kterých výrazně ubylo z 11,40 % na 6,91 %. Zároveň se zvyšuje procento zastoupení hlavně OSVČ a podnikatelů, politicky aktivních, zdravotnických profesí a právnických profesí, které korelují s vyšším dosaženým vzděláním.

Graf 3 - Zastupitelé v obcích od 200 do 499 obyvatel podle profese, r. 2018



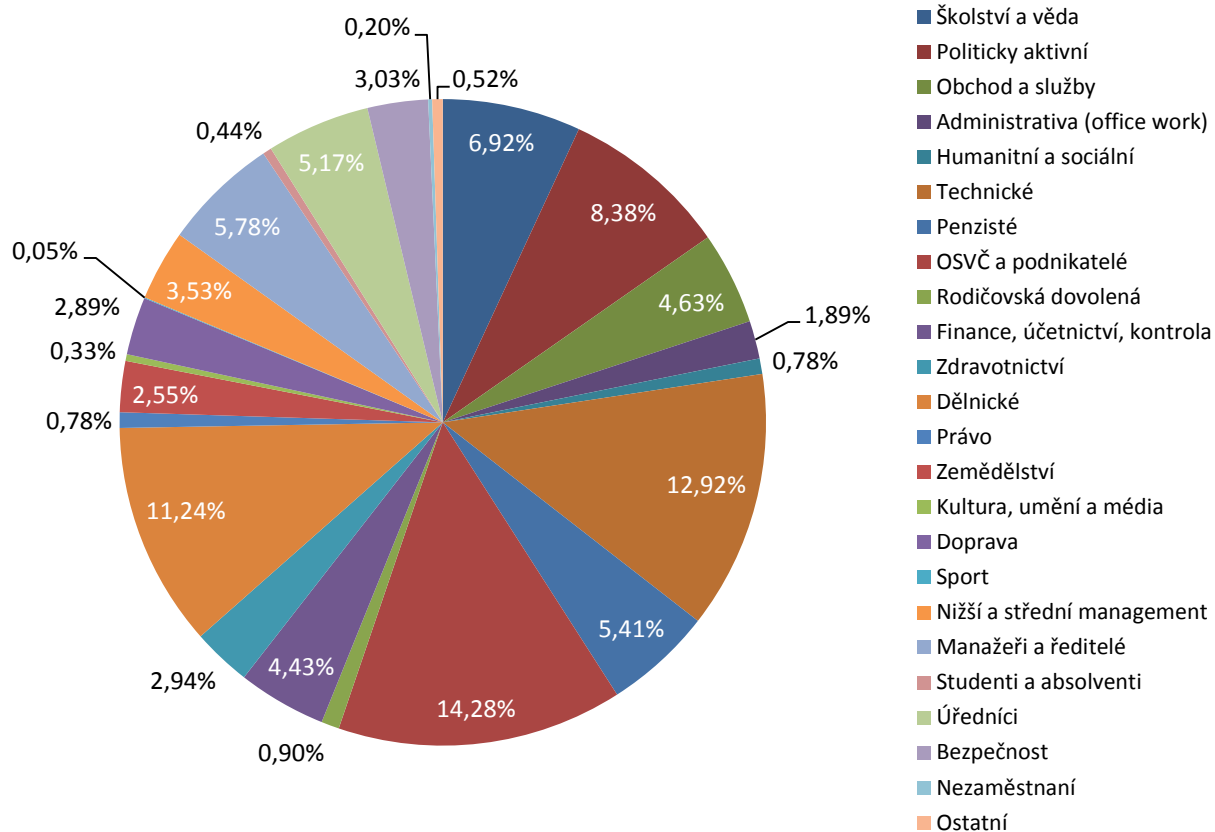
Zdroj: Ministerstvo vnitra

Důvodem je pravděpodobně fakt, že čím větší obec je, tím větší možnosti nabízí svým občanům (pracovní příležitosti, příležitosti ke studiu, k volnočasovým aktivitám apod.). Zároveň čím je občan vzdělanější, tím více možností očekává. Nemá tedy zájem usadit se v obcích, které mu nabízí žádné či minimální služby.

Tuto tezi potvrzují i následující rozbor obcí od 500 obyvatel a větší. Se zvětšující se velikostí

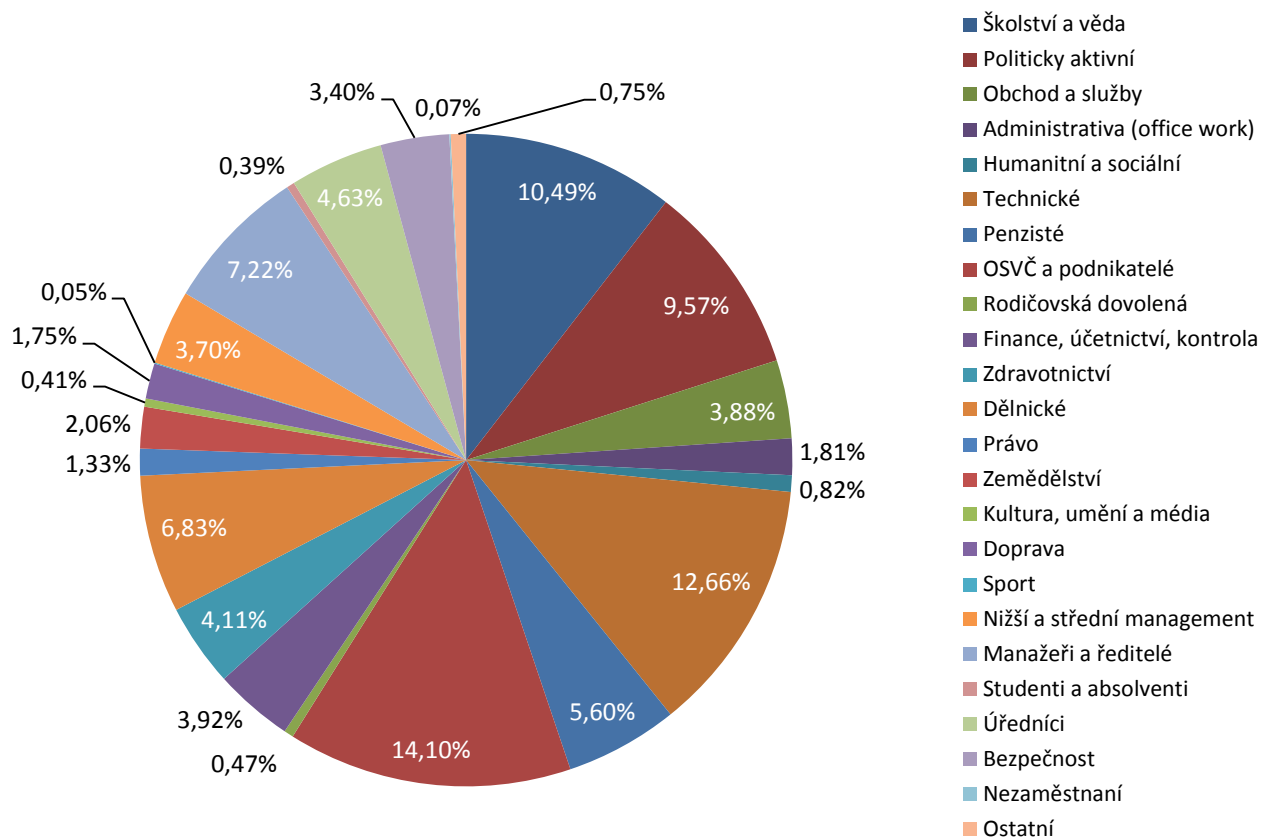
obce se zvyšuje procento zastupitelů – OSVČ a podnikatelů, ze školství a vědy, politicky aktivních, zdravotnictví. Jedná se tedy o profese, u kterých je větší pravděpodobnost, že bude vyžadováno vysokoškolské vzdělání. Naopak se snižuje procento dělníků, penzistů, zastupitelů ze zemědělství, obchodu a služeb, administrativy, u kterých není vysokoškolské vzdělání očekávané.

Graf 4 - Zastupitelé v obcích od 500 do 999 obyvatel podle profese, r. 2018



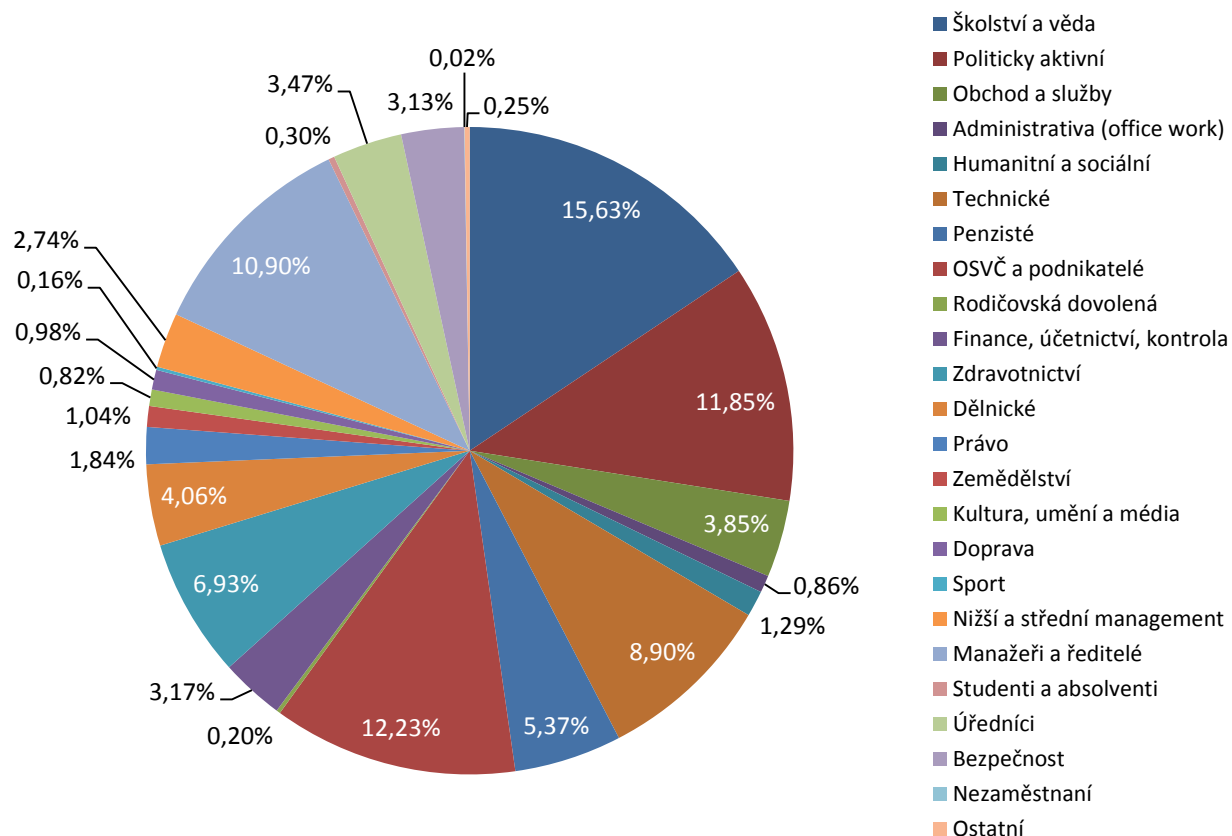
Zdroj: Ministerstvo vnitra

Graf 5 - Zastupitelé v obcích od 1000 do 2999 obyvatel podle profese, r. 2018



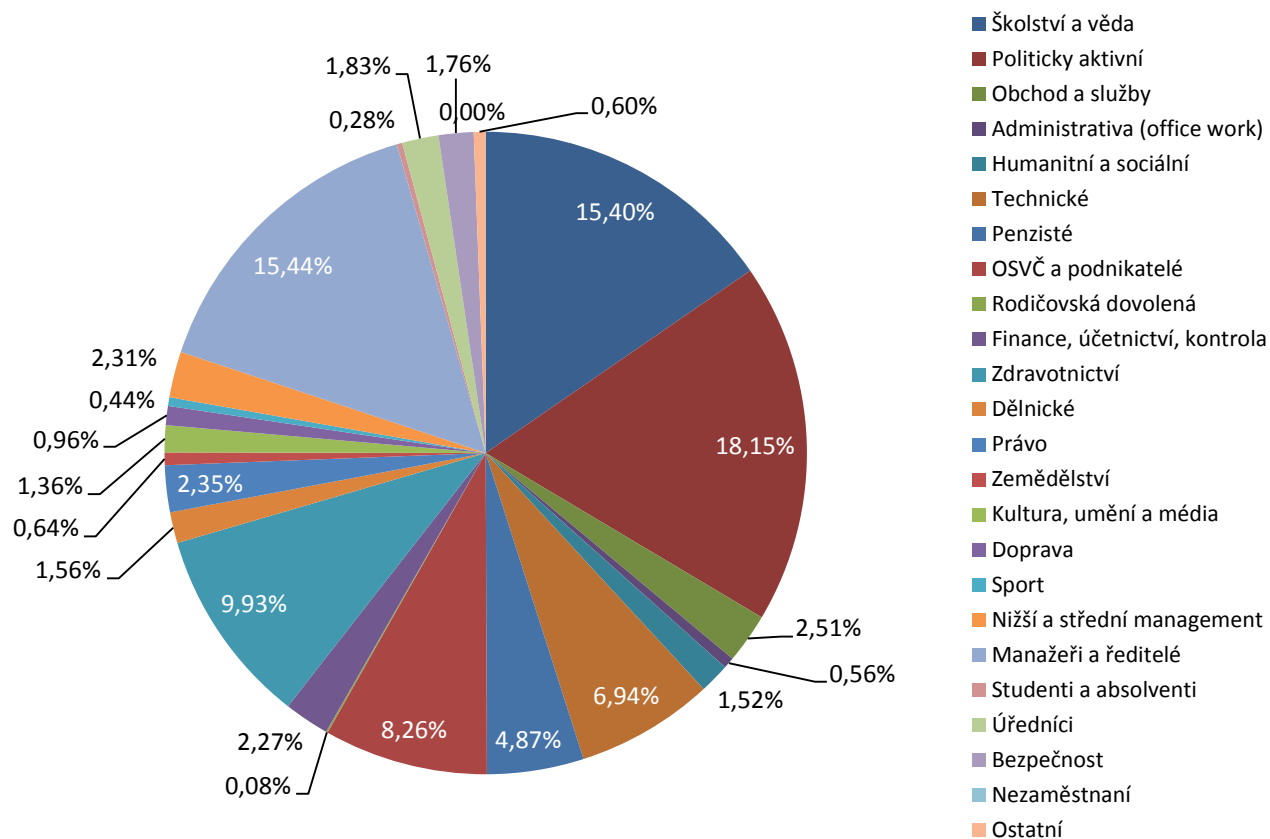
Zdroj: Ministerstvo vnitra

Graf 6 - Zastupitelé v obcích od 3000 do 9999 obyvatel podle profese



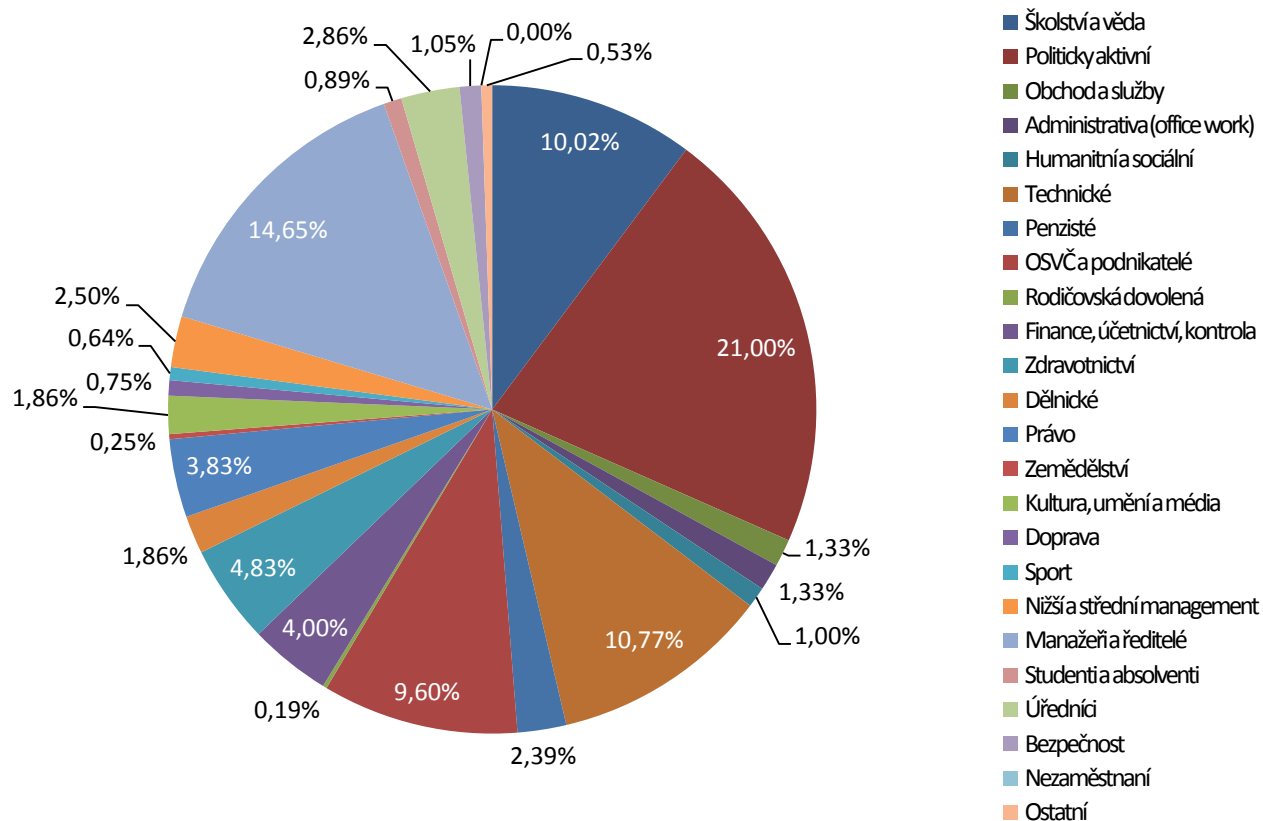
Zdroj: Ministerstvo vnitra

Graf 7 - Zastupitelé v obcích od 10 000 do 39 999 obyvatel podle profese, r. 2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra

Graf 8 - Zastupitelé v obcích nad 40 000 obyvatel podle profese, r. 2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra

Z analýzy vyplynulo, že 72 % zastupitelů do komunálních voleb 2018 vstupovali jako nezávislí kandidáti. Následující tabulka shrnuje jednotlivé profesní skupiny, a jaký podíl v rámci nich tito nezávislí kandidáti zaujmají. Největší podíl mají nezávislí kandidáti v profesní skupině OSVČ a podnikatelé (14,35 %). Naopak nejmenší podíl nezávislých je u sportu (pouze 0,06 %).

Zbylých 28 % zastupitelů tedy kandidovalo jako příslušníci politických stran. V rámci KSČM kandidovali nejvíce penzisté (23,4%), v SPD zastupitelé z technických profesí (14,2 %), v ČSSD politicky aktivní zastupitelé (17,2 %), v KDU-ČSL zastupitelé technických profesí (13,09 %), za STAN politicky aktivní zastupitelé (18,9 %), za Zelené taktéž politicky aktivní (26,34 %), za Piráty zastupitelé z technických profesí (21,9 %), za ANO politicky aktivní zastupitelé (16,7 %), za ODS OSVČ a podnikatelé (16,2 %), za TOP 09 politicky aktivní zastupitelé (25,3 %) a za ostatní lokální politické strany kandidovali nejvíce zastupitelé politicky aktivní (16,4 %). Při bližším rozboru je

patrné, že výsledky odpovídají obecným vzorcům chování jednotlivých profesních skupin. Dělníci tedy jsou nejčastěji příslušníky následujících stran (KSČM – 11,9%; SPD – 10,50 %; ČSSD – 8,84 % a tradičně komunálně silné KDU-ČSL - 9,67 %). Naopak u pravicových stran se angažují jen minimálně. Penzisté se tradičně přiklání spíše ke KSČM, SPD, ČSSD a KDU-ČSL.

Oproti tomu OSVČ a politicky aktivní zastupitelé jsou spíše aktivní v pravicové části politického spektra.

V souvislosti s politickými stranami a zastupiteli stojí za povšimnutí informace, kolik mají politické strany vysokoškolsky vzdělaných zastupitelů. Z následující tabulky vyplývá, že nejméně vysokoškolsky vzdělaných zastupitelů je v rámci KSČM (30,75 %), ve kterých je nejpočetnější skupinou skupina penzistů. Na druhém místě jsou nezávislí kandidáti (31 %). Následuje STAN (43,9 %), ČSSD (46 %), SPD (46,5 %) a KDU-ČSL (49,1 %). U ostatních stran má více než 50 % zastupitelů dosažené vysokoškolské vzdělání. Nejvíce

vysokoškolsky vzdělaných zastupitelů mají Zelení (72 %).

Vzhledem k těmto datům je na další diskusi možnost zapojení politických stran do procesu

vzdělávání zastupitelů. V rámci všech českých zastupitelů je 32,52 % z nich členy některé politické strany, u kterých by mohla být možnost realizace školení zastupitelů v rámci politické strany, do které patří.

Tabulka 10 - Zastupitelé s vysokoškolským vzděláním podle politické příslušnosti, r. 2018

	NK	ANO	ČSSD	KDU- ČSL	KSČM	ODS	Piráti	SPD	STAN	TOP 09	Ostatní
Procento zastupitelů s vysokoškolským vzděláním	31 %	58,14 %	46,09 %	49,19 %	30,75 %	58,19 %	66,20 %	46,58 %	43,94 %	67,77 %	56,05%

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Kraje se liší i v dalších ohledech. V Praze je nejvyšší procento zastupitelů s vysokoškolským vzděláním (69,48 %) a největší skupinou zastupitelů jsou politicky aktivní zastupitelé, kteří se politice věnují dlouhodobě jako své hlavní profesní kariéře (23,61 %). Tyto výsledky souvisí s tím, že v Praze se koncentruje velké množství vysokých škol různého zaměření. Mladí lidé sem tedy často přichází studovat a určitá část absolventů v Praze zůstává minimálně po dobu své profesní kariéry. To, že je to největší procento zastupitelů, kteří se lokální politice na úrovni města věnují dlouhodobě, souvisí s charakterem pražské lokální politiky, která má blíže ke klasické parlamentní politice než k lokálním politikám menších obcí.

V Pardubickém, Plzeňském kraji a v kraji Vysočina dominují zastupitelé z profesní dělnické skupiny. Jsou to zároveň kraje, ve kterých je po Středočeském a Jihomoravském kraji největší počet obcí. Toto vysoké zastoupení dělnických profesí koreluje s malými procenty zastupitelů s vysokoškolským vzděláním. Převaha dělnických profesí v těchto krajích je zapříčiněna rozvinutým průmyslovým odvětvím a existencí řady velkých průmyslových podniků, které zaměstnávají značnou zdejší populaci. Ve dvou krajích, Jihomoravském a Olomouckém dominují zastupitelé z technických profesí. V ostatních dominují mezi zastupiteli OSVČ a podnikatelé.

Většina zastupitelů jsou muži (75,14 %), zatímco žen je 24,86 %. Pokud se podíváme na poměr

všech kandidujících v komunálních volbách 2018, poměr mužů a žen je velice podobný. Mužů je 67,04 %, žen 32,96 %. Lze tedy tvrdit, že ženy nejsou diskriminovány ve volbách jako takových (tj. volič nepreferuje více kandidáty nad kandidátkami), ale faktem je spíše to, že ženy mají nižší chuť se do voleb, potažmo do politiky, vůbec zapojit (kandidovat).

Souhrn

Cílem analýzy komunálních zastupitelů bylo identifikovat profesní, genderové, věkové složení zastupitelů, spolu s identifikací podílu vysokoškolsky vzdělaných zastupitelů, kteří byli zvoleni v komunálních volbách 2018.

Z analýzy vyšlo, že v celostátním měřítku je mezi zastupiteli nejvíce OSVČ a podnikatelů (13,65 %), dále technických profesí (11,65 %) a dělnických profesí (11,46 %). Naopak nejméně zastupitelů je z profesí sportovního charakteru (0,10 %), nezaměstnaných (0,23 %) a studentů (0,48 %). Průměrný věk všech zastupitelů je 45,22 let.

Mužů je 75,14 %, žen je tedy pouze 24,86 %. Vysokoškolského vzdělání dosáhlo 36,32 % z celkového počtu zastupitelů.

Nicméně při bližší identifikaci výsledků zjistíme, že výsledky se liší v rámci jednotlivých obcí dle velikosti. Typický zastupitel v obcích do 199 obyvatel je jiný, než zastupitel v obci nad 40 000 obyvatel.

Tabulka 11 - Demografické srovnání zastupitelů podle velikosti obce, r. 2018

Počet obyvatel obce	Počet zastupitelů	Průměrný věk	Počet mužů
Obce do 199	9 506	43,09 let	6838 (71,93 %)
Obce od 200 do 499	14 757	43,79 let	10600 (71,83 %)
Obce od 500 do 999	13 143	44,41 let	9453 (71,92 %)
Obce od 1000 do 2999	12 789	45,65 let	9399 (73,49 %)
Obce od 3000 do 9999	5 586	46,67 let	4153 (74,35 %)
Obce od 10 000 do 39 999	2 507	45,03 let	1955 (77,98 %)
Obce od 40 000	3 604	43,84 let	2666 (73,97 %)

Počet obyvatel obce	Počet žen	Nejčastější profese	Zastupitelé s VŠ
Obce do 199	2 668 (28,07 %)	Dělnické profese (21,56 %)	15,27 %
Obce od 200 do 499	4 157 (28,17 %)	Dělnické profese (16,01 %)	23,15 %
Obce od 500 do 999	3 690 (28,08 %)	OSVČ a podnikatelé (14,28 %)	32,53 %
Obce od 1000 do 2999	3 390 (26,51 %)	OSVČ a podnikatelé (14,10 %)	44,77 %
Obce od 3000 do 9999	1 433 (25,65 %)	Školství a věda (15,63 %)	60,49 %
Obce od 10 000 do 39 999	552 (22,02 %)	Politicky aktivní (18,15 %)	71,16 %
Obce od 40 000	938 (26,03 %)	Politicky aktivní (21 %)	67,95 %

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Z tohoto přehledu je patrné, jak odlišné jednotlivé obce jsou, a jak se mění s velikostí. Je tu ale možné identifikovat několik trendů. První z nich se týká věku. S rostoucí velikostí obce se průměrný věk mírně zvyšuje. Zatímco v obcích do 199 obyvatel je průměrný věk 43,09 let, v obcích od 10 000 do 39 999 obyvatel je 45,03 let. V obcích nad 40 000 je průměrný věk opět na 43,84 let. Jedním z možných vysvětlení může být to, že v těchto velkých obcích jsou koncentrovány velké vysoké školy, kam se stěhují mladí lidé, kteří v daných lokalitách zůstávají i po ukončení školy, pracují tam a žijí. Další zajímavý trend se týká genderového složení zastupitelů. V rámci celé ČR převažují zastupitelé – muži nad zastupitelkami. Mužů je stabilně okolo 71 – 78 % v rámci celého území bez ohledu na velikost obce. Je tedy zřejmé, že zastoupení žen zastupitelek je v celé republice stále malé. Přesto byly identifikovány čtyři profesní kategorie, ve kterých zastupitelky – ženy převažují: administrativa (78,34 % je zastupitelka); humanitní a sociální profese (67,32 % zastupitelka); finance, účetnictví a kontrola (69,13 % zastupitelka) a zdravotnictví (55,45 % zastupitelka).

Profese zastupitelů se velmi liší v jednotlivých velikostních kategoriích obcí. V malých obcích do 499 obyvatel jednoznačně převažují

dělnické profese. V obcích střední velikosti (tj. od 500 do 2999 obyvatel) převažují zastupitelé – OSVČ a podnikatelé. Obce od 3000 do 9999 obyvatel jsou jedinou kategorií, ve které dominují zastupitelé z profesí týkajících se školství a vědy. V největších obcích nad 10 000 obyvatel dominují zastupitelé, jejichž profese se týká politiky (již jsou starosty, radními, poslanci, zastupitelé apod.).

Rozdíly existují i mezi kraji samotnými. Kraje se různí nejen počtem zastupitelů, který začíná na 1186 zastupitelích v Praze a končí na 10 137 zastupitelích Středočeského kraje. Průměrný věk se pohybuje od 43,87 let do 46,96 let. Zastupitelé převažují nad zastupitelkami ve všech krajích. V osmi krajích převažují zastupitelé – OSVČ a podnikatelé (konkrétně v Jihočeském, Karlovarském, Královéhradeckém, Libereckém, Moravskoslezském, Středočeském, Ústeckém a Zlínském kraji). Technické profese převládají v Jihomoravském a v Olomouckém kraji. Dělnické profese převládají v kraji Vysočina, v Pardubickém a Plzeňském kraji. V Praze je nejvíce politicky aktivních zastupitelů.

V neposlední řadě se kraje liší v procentu zastupitelů s vysokoškolským vzděláním.

Nejnižší procento vysokoškolsky vzdělaných zastupitelů je v kraji Vysočina (26,33 %). Naopak nejvyšší je v Praze (69,48 %).

3.7

Vzdělávání zastupitelů

Vzdělávání zastupitelů územních samosprávných celků v ČR není dlouhodobě systémově uchopeno, neprobíhá plošně a nenachází ani legislativní oporu. Ústřední orgány státní správy v tomto ohledu neposkytují metodický rámec pro jednotný a koordinovaný přístup ke vzdělávání zastupitelů, zpravidla jen nabízejí (příp. akreditují) vzdělávací kurzy v rámci své kompetenční působnosti nebo na základě aktuální poptávky (např. GDPR, veřejné zakázky, obecně k novelizacím legislativy atd.).

Vzdělávací iniciativy orgánů jednotlivých samospráv jsou zpravidla odvozené od čerpání dotací na konkrétní projekty a soustředí se spíše na dílčí potřeby obce, než systémovou odbornou přípravu svých volených představitelů. Podobně je tomu u vzdělávacích aktivit komunálních svazů, které navíc bývají určeny pouze pro jejich členské obce. V zastupitelstvech místních samospráv se navíc čím dál ve větší míře ocitají nestraniční kandidáti.

Ve většině případů tak závisí pouze na zastupitelích samotných, zda se vzdělávají v oblastech výkonu své funkce samostudiem nebo navštěvují kurzy, nabízené různými vzdělávacími institucemi, které však nutně nemusí být akreditovány a poskytovat z obsahového hlediska garantovaný a nestranný výklad jednotlivých témat.

Pro systémové a legislativní uchopení problematiky chybějí relevantní data a analýza současného stavu vzdělávacích potřeb volených představitelů obcí a měst, a to z hlediska výkonu zastávané funkce v zastupitelstvu nebo postavení (typu) obce v rámci administrativního členění státu. To vše v situaci, kdy se členy zastupitelstva na základě voleb stávají lidé různého profesního

zaměření, vzdělání či věkových skupin, kteří při vzniku mandátu nutně nemusí mít potřebné povědomí o právní úpravě postavení zastupitele či zkušenosti v oblasti majetkoprávní, rozpočtové apod., přičemž za uvedené rozhodování jsou trestněprávně, správněprávně i občanskoprávně odpovědní.

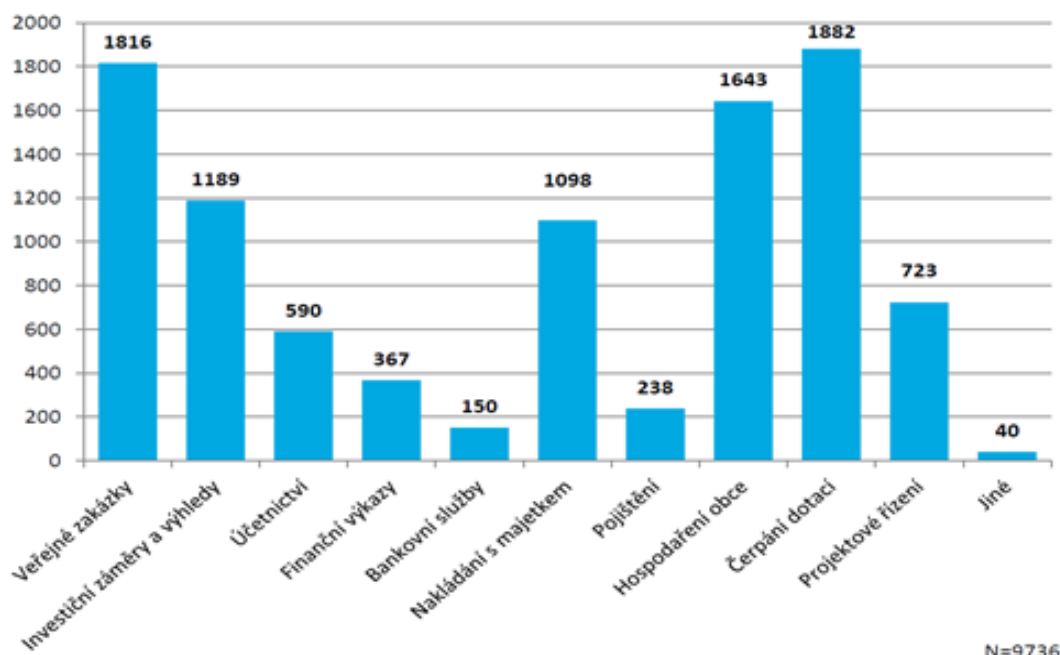
Zastupitel v kurzu

MV se v rámci realizace projektu Implementační jednotky Strategického rámce rozvoje veřejné správy ČR na období 2014-2020 věnovalo částečnému “ošetření” daného stavu, a to především zpracováním Analýzy vzdělávacích potřeb zastupitelů v oblasti finančního řízení samospráv⁸ v roce 2016 a následnou realizací vzdělávacího programu „Zastupitel v kurzu“⁹ na přelomu let 2017 a 2018, který plně reflektoval sesbírané požadavky zastupitelů (praktické kurzy, kombinovaná forma e-learningu a prezenčních školení, dostupnost – kurzy v krajích a zdarma). Z analýzy rovněž vyplynula preferovaná témata vzdělávání zastupitelů (dotace, veřejné zakázky, rozpočtové hospodaření):

⁸ <http://www.mvcr.cz/soubor/analyza-vzdelavacich-potreb-v-oblasti-financniho-rizeni.aspx>

⁹ <http://www.zastupitelvkurzu.cz>

Graf 9 - Preferovaná témata pro vzdělávání zastupitelů, r. 2016



N=9736

Zdroj: Ministerstvo vnitra, 2016, Analýza vzdělávacích potřeb zastupitelů v oblasti finančního řízení samospráv



Do projektu se aktivně zapojilo celkem 891 zastupitelů, ze kterých **234 obdrželo certifikát** MV za úspěšné absolvování komplexního vzdělávacího programu.

Pro účely maximalizace dosahu studijního obsahu pro širší okruh zastupitelů byla jednotlivá témata zpracována do podoby publikace¹⁰.

Jejich obsahem jsou kompletní e-learningové texty s testovými otázkami a klíčem a reportní zprávy z jednotlivých školení zpracované lektory seminářů, které reflektovaly nejčastěji diskutované otázky a odpovědi na nejvíce probíraná témata. Dokumenty se tak staly důležitou odbornou i metodickou oporou pro zastupitele, kteří se z kapacitních nebo jiných důvodů nemohli účastnit kurzů v plnohodnotném rozsahu.

¹⁰ Studijním materiály jsou dostupné na: <http://www.zastupitelvkurzu.cz/publikace/>

Příprava Zastupitele v kurzu 2019

Na proces sbírání dat bylo navázáno i v rámci realizace kurzů skrze evaluační dotazníky. Zastupitelé byli zpravidla spokojeni s realizací celého studia. Ocenili zejména možnost bezplatně rozvíjet své znalosti a povědomí o zákonitostech finančního řízení samospráv, užitečnost zpracovaných studijních podkladů v e-learningu pro jejich každodenní využití nebo praktické zaměření výkladu prezentovaného na seminářích. Neocenitelnou přidanou hodnotou prezenčních setkání byla možnost vzájemné výměny zkušeností zastupitelů a praktických (dobrých i špatných) příkladů z prostředí jejich vlastních samospráv, vše koordinováno zkušenými lektory.

Zdaleka nejčastěji se v doporučeních zastupitelů objevovala potřeba zpřístupnění jednotlivých studijních materiálů pro všechny zastupitele a zejména realizace těchto školení i nadále, a to hned na začátku volebního období, jelikož se jedná o ideální a nejefektivnější způsob, jak seznámit nové zastupitele se základním obsahem jejich kompetencí a povinností nebo fungováním samospráv a jejich finančním řízením.

Na základě těchto zkušeností bylo proto legitimní potřebou navázání na započatou projektovou aktivitu i v nadcházejícím období, zejména v souvislosti s konáním komunálních voleb na podzim 2018 a obměnou zastupitelstev. V druhé polovině roku 2018 proběhla projektová příprava navazující aktivity a optimalizace formátu a obsahu jednotlivých modulů dle předcházejících zjištění. V této souvislosti byl do vzdělávacího programu s názvem „Zastupitel v kurzu 2019“ připojen čtvrtý modul k problematice postavení zastupitelů v systému veřejné správy ČR, určen především pro nově zvolené zastupitele.

MV kromě toho připravilo pro zvolené členy zastupitelstev publikaci „Jsem zastupitel/ka“¹¹, která přehledně nabízí základní informace o fungování obcí a poskytuje metodickou pomoc

a podporu pro rychlou orientaci v oblastech, se kterými se zastupitelé setkávají v rámci výkonu svého mandátu.



Do budoucna je potřebné dále pracovat s touto cílovou skupinou a koncepčně nastavit a budovat systém jejího vzdělávání. Základním motivačním indikátorem pro zlepšení je dosažení výraznějšího podílu zapojených zastupitelů z hlediska celorepublikových hodnot. Toho lze dosáhnout jedině pravidelným monitoringem a hodnocením uživatelské spokojenosti, preferencí a podnětů, především však implementací nástrojů, které udělají vzdělávání dostupnějším a komfortnějším pro specifickou kategorii uživatelů, jakou komunální zastupitelé bezpochyby jsou. Základním předpokladem je navržení a zprovoznění funkčního vzdělávacího portálu, kde by všechny informace měly přehledně dostupné kdykoliv a kdekoliv si najdou čas, to vše bez dopadu na samotnou kvalitu vzdělávacího procesu. Je potřeba aplikovat moderní trendy ve výuce, digitalizovat vzdělávání, zdokonalovat e-learning (i m-learning) cestou videoblogů, praktických cvičení, online interakce s lektory, gamifikací témat atd. Má-li být vzdělávání zastupitelů součástí komplexnější vize nebo koncepce rozvoje veřejné správy v další dekádě, musí se oprostít od ryze kognitivního přístupu předávání informací a zachytit tyto trendy a metody.

¹¹ Ministerstvo vnitra, Jsem zastupitel/ka, 2019, <https://www.mvcr.cz/clanek/verejna-sprava-publikace.aspx>

4 PŘÍSTUPNOST VEŘEJNÉ SPRÁVY

Přístupnost veřejné správy je spolu s kvalitou poskytovaných služeb každodenně vnímána a posuzována občany, kteří prostřednictvím těchto hledisek hodnotí úroveň veřejné správy. Právě dílčí zlepšení parametrů otevřenosti, dosažitelnosti, srozumitelnosti, přehlednosti, pochopitelnosti a celkové komunikace jsou přínosy, které přispívají k průběžnému zdokonalování způsobilosti a transparentnosti agend veřejné správy poskytovaných klientům. V poslední době veřejná správa čím dál tím víc vychází z dialogu s klienty, vykazuje schopnost ptát se na jejich potřeby, a na základě zpětné vazby od nich provádí úpravy v mechanismech poskytovaných služeb.

Samostatnou kategorií je rozvoj eGovernmentu nebo uvolňování místní příslušnost, kdy si občané mohou vyřídit osobní záležitosti i na jiných úřadech, než pouze v místě trvalého bydliště. Jedná se o aktivity sledované i odbornou veřejností, o čemž svědčí vysoká účast v soutěži Přívětivý úřad. V rámci této soutěže se provádí sběr dat v organizacích veřejné správy dle desítek předem určených kritérií zaměřených na sledování přístupnosti organizací z různých hledisek. Účelem soutěže je zejména průzkum a hodnocení stavu organizací veřejné správy včetně identifikování dobré praxe pro její budoucí sdílení mezi úřady. Příklady dobré praxe popisují podstatu fungování jednotlivých služeb a preventivně upozorňují na často se vyskytující se chyby, se kterými se lze setkat při jejich zavádění.

4.1

Přístupnost znamená také srozumitelnost

Ministerstvo vnitra zpracovalo návodnou metodickou pomůcku, kterou nabídlo

úředníkům veřejné správy doporučení a tipy, jak podávat složité informace jednoduchým způsobem. Obsahuje také přehledně zpracovaná pravidla, s jejichž využitím úředníci dokáží vytvořit zjednodušené a snadno čitelné informace případně i pro osoby, které jsou oslabené ve čtení a vnímání složitých informací.¹²

Vyjádřit složitou věc jednoduchým způsobem je umění, nikoli potupa.

Srozumitelný jazyk

Požadavek srozumitelného vyjadřování znamená pro úředníky zpracovávat texty a informace s ohleduplností ke čtenářům a posluchačům otevřeně, jednoduše a přímočaře. Úředník tak zajistí občanům, kteří nejsou odborníky, přesné pochopení věci a to s významnou úsporou času. Každý občan ocení, pokud je text napsaný čtivou formou a čtení mu zabere málo času a rychle pochopí podstatu obsahu. Je totiž prokázáno, že používání srozumitelného jazyka šetří čas a peníze.

Dnes můžeme říci, že autoři – úředníci, kteří jsou schopni komunikovat srozumitelně, jednoduše a výstižně se všemi lidmi, nejsou považováni za povrchní, neznalé nebo málo odborné. Naprostá většina čtenářů neocení úřední projev se spleťnými větnými konstrukcemi a složitými slovy a slovními spojeními. V rámci sdělení veřejné správy je nutné zachovat správnost a odbornost, nicméně obecným trendem do budoucna je zvyšování srozumitelnosti textu.

Služby veřejné správy se dnes zcela otevřeně orientují na občana a kladou důraz na vzájemnou ohleduplnou komunikaci a i proto by měl být konstrukčně a argumentačně komplikovaný jazyk v úředním styku zcela překonaný.

¹² Ministerstvo vnitra, 2019, <http://kvalitavs.cz/metodika-easy-to-read/>

„Pokud něco nejste schopni vyjádřit jednoduše, nerozumíte tomu.“ Albert Einstein

Vyvráceny jsou argumenty, že pouze odborný text může být precizní a obsahovat všechny informace. Naopak - srozumitelný jazyk musí být naprosto precizní a výstižný. Není na místě vybírat si mezi jasností a precizností.

Srozumitelný text musí být napsaný prostým jazykem, v angličtině se vžil pojem Plain English. Textu v prostém jazyce porozumí běžný čtenář po prvním přečtení textu. Zároveň to neznamená, že text je zjednodušený nebo obsahuje méně přesné či povrchnější informace. Obsahuje všechno, co chcete sdělit, rozdííl je jen ve formě. Psát se má tak, jak se mluví.

Srozumitelný text je napsaný v krátkých odstavcích a větách a k tomu dobrým vodítkem je nejvíce 150 slov ve 3 – 8 větách, přičemž věta má mít průměrně 25 slov. Větu je potřeba „udýchat“, a to i pokud ji nečteme nahlas. Po autorovi srozumitelného textu je žádáno, aby si nejprve dobře rozmyslel, co chce napsat a co je pro jeho sdělení zásadní. Teprve potom může začít psát a odstranit dosavadní nešvar přemýšlení až u samotné tvorby textu, který tím neúměrně roste.

Autorům je připomínáno, nakolik je významný samotný začátek vět. Tam patří blízko sebe podmět, přísudek a předmět jako nositelé děje a díky nimž je možné rozumět zbytku věty. Pro dobré porozumění je zásadní vyhnout se dvojnácnostem, cizím slovům, úřednickému žargonu, podstatným jménům slovesným a trpnému rodu.

Srozumitelný obsah se vytvoří prostřednictvím dějových sloves v činném rodu a s konkrétními snadno představitelnými výrazy. Přímou tvořením pro čtenáře, na kterého je důležité myslet po celou dobu vzniku textu.

S novou příručkou Ministerstva vnitra mohou vznikat všechny informační texty na správních a obecních úřadech v přívětivě čtivé a tím i přístupné podobě.

V našem výkladu tedy neznamená srozumitelnost nový moderní způsob vyjadřování, ale samozřejmou vstřícnou službu veřejné správy občanovi.

Easy to read

Metodická příručka zahrnuje také pravidla, s jejichž využitím úředníci vytvoří text vyhovující mezinárodním standardům pro zjednodušený jazyk. Označuje se jako „Easy to read“ neboli snadné čtení.

Tyto podoby textu se používají pro tvorbu informací pro osoby se zdravotním (mentálním) postižením a pro osoby se sníženou schopností



porozumění. Skupinu někdy nazýváme jako „osoby vyžadující zvláštní přístup“. České zásady vychází z Evropských pravidel pro tvorbu snadno srozumitelných informací a jsou příkřejší a náročnější na aplikaci, proto Ministerstvo vnitra na metodický návod naváže dalšími aktivitami, zejména kartami k vybraným základním agendám, aby je zaměstnanci veřejné správy mohli účinně uplatňovat. První překlady do ETR jsou k nahlédnutí a k použití na:

<http://kvalitavs.cz/metodika-easy-to-read>

Snadno srozumitelné materiály označujeme logem ETR¹³ v pravém horním rohu na obálce, na první stránce dokumentu nebo na webovou stránku. V přílohách metodiky jsou zpracovány příklady životních situací, které jsou napsány ve formátu ETR. Již v průběhu testování pomohly mnoha lidem při účasti ve volbách a při samostatném jednání s úřady.

Dlouhodobě je cílem Ministerstva vnitra zajistit osobám se zdravotním postižením přístup k informacím a službám veřejné správy a to v maximálně možné míře. V oblasti přístupnosti informací máme mezi ostatními členskými státy EU mezery a jednu z nich zaplňuje nová metodika.

¹³ Easy to Read, <http://easy-to-read.eu/cs/>

PRAVIDLA PRO TVORBU ZJEDNODUŠENÝCH TEXTŮ

ZÁKLADNÍ PRAVIDLA TEXTU EASY TO READ



Pro koho píšu?

Co o něm vím?
Jaké má asi schopnosti, jak se
v problematice orientuje?
Co už o věci ví?



Lze zapojit adresáty?

Jen tak se přesvědčíme,
že píšeme srozumitelně
a že píšeme informace, které
občan vyžadující zvláštní
přístup opravdu potřebuje.



Výběr informací

Píšeme jen informace, které jsou
pro čtenáře **nezbytné**.
Vysvětlíme, proč je informace
důležitá, co mu vyřízení záležitosti
přinese a jaké pro ně bude mít
nevyřízení záležitosti důsledky.



PODOBA A FORMÁT



1. Pište přímo adresátům: používejte formy „vy“ a „my“.
2. Vždy pište **dospělým jazykem**. Nepoužívejte dětské výrazy.
3. Používejte **jasné a srozumitelné příklady**.
4. Používejte **zřetelné a bezpatkové písmo**. Nepoužívejte tenké písmo, písmena příliš blízko u sebe, kurzívu, podtržení, samá velká písmena, speciální efekty písma.
5. **Velikost písma** by měla být **nejméně 14**. Nepoužívejte pozadí, které zhoršuje čitelnost textu. Používejte černé písmo.
6. Zvolte **vhodný formát** sdělení: Brožura, leták, návod, webová stránka, online audio materiál, video, aplikace od telefonu atd.
7. Dbejte na **strukturu textu**: může být dlouhý, ale musí být dobře strukturovaný, aby se v něm lidé orientovali a mohli se k jednotlivým částem textu vracet.
8. Používejte **obrázky, ilustrace, piktogramy nebo fotografie**. Jsou pomocníkem a doplňkem textu, protože zvyšují srozumitelnost.
9. Používejte **formát A4 nebo A5**, protože se dobře čte a kopíruje.



SLOVA

Používejte **jednoduchá slova**, které lidé znají a dobře jim rozumějí. Pokud použijete složitě slovo, vysvětlíte je, nejlépe na příkladech. Pokud je jich více, napište na konec dokumentu slovník.

Používejte pro pojmenování nebo vysvětlení stejné věci vždy stejná slova. Nepoužívejte zkratky nebo je vysvětlíte.

Používejte konkrétní, jednoznačná slova. Nepoužívejte slova převzatá z cizích jazyků.

Používejte jen snadno pochopitelná čísla. Procenta a čísla o mnoha řádech jsou nesrozumitelná, v kontextu je nahraďte vysvětlením, zda je to „málo“ nebo „hodně“

www.mvcr.cz

<http://easy-to-read.eu/cs/>



VĚTY A ODSTAVCE

Pište vždy **krátké věty**. Věty by měly mít nejvíce 15 slov, odstavce 5 vět.

Píšete-li podstatné informace, pište každou větu zvlášť na řádek.

Pište **pozitivní věty**, pokud to jde, nepoužívejte negativní výrazy.

Pište v **aktivním jazyce**, vyhýbejte se pasivům.

Snadno srozumitelné materiály označte **logem ETR** (obrázek + odkaz) v pravém horním rohu na obálce, na první stránce dokumentu nebo na webovou stránku.

Vzorové texty jsou k dispozici na www.mvcr.cz

4.2

Přívětivý úřad

Za účelem přezkoumání stavu a zjištění úrovně kvality a přístupnosti služeb poskytovaných veřejnou správou dle ukazatelů vybraných aktivit vznikla soutěž Přívětivý úřad. Jejím cílem je zmapování nadstandardních služeb či poskytování běžných služeb v nadstandardní kvalitě, ocenit obce za jejich dobrovolné zavádění a současně nabídnout možnost inspirace pro ostatní obce. Základním znakem modernizace úřadů v proběhlém ročníku soutěže zůstala elektronizace a digitalizace služeb a agend.

Třetí ročník soutěže Ministerstva vnitra Přívětivý úřad v kategorii obcí s pověřeným obecním úřadem se soustředil na mapování a ocenění on-line služeb a elektronické komunikace. V soutěži se hodnotil obsah webových stránek se zaměřením na dostupnost chytrých on-line služeb a aplikací. Byly tak například identifikovány příklady dobré praxe týkající se rozklikávacího rozpočtu, mapového portálu města nebo aplikace hlášení závad na majetku města spojené s investiční mapou.

Další sledovanou oblastí u obcí II. typu byla komunikace. Byly nalezeny zajímavé příklady nadstandardního pojetí v podobě aktivní komunikace úřadu na sociálních sítích nebo zasílání informačních SMS zpráv, ale také snahy o přiblížení úřadu občanům formou dnů otevřených dveří s bohatým programem. Základním měřítkem přívětivého úřadu je i nadále počet úředních hodin u hojně navštěvovaných agend, tedy například pracovišť Czech POINTu. Dostupnost je navyšována sobotním provozem nebo rozšířením počtu pracovišť.

Ministerstvo vnitra vydalo sbírky „Přívětivý úřad 2018 - příklady dobré praxe obcí s pověřeným obecním úřadem“¹⁴ a „Přívětivý úřad 2018 -

¹⁴ Ministerstvo vnitra, Publikace příkladů dobré praxe – Přívětivý úřad obcí II. typu 2018,

příklady dobré praxe obcí s rozšířenou působností“¹⁵, které zahrnují nejlépe hodnocené aktivity a potvrzují tak, že aplikovaná řešení se přívětivým úřadům podařilo úspěšně realizovat. Několik desítek konkrétních příkladů poskytnou inspiraci dalším městským a obecním úřadům po celé ČR.

V případě obcí s rozšířenou působností soutěž Přívětivý úřad probíhala formou vyplnění on-line elektronického dotazníku. 52 otázek bylo rozděleno do pěti kategorií: dostupnost úřadu pro občany, transparentnost úřadu, komunikace úřadu, participace občanů a další aktivity. Velký důraz byl kladen na elektronizaci a modernizaci úřadů. Zejména na využívání webových stránek, na kterých by měly být, vedle vlastní propagace, zveřejněny zásadní materiály města (rozpočet, materiály ze zasedání zastupitelstva města, strategický plán rozvoje, územní plán, registr smluv, veřejné zakázky, veškeré kontakty) a další.

Třetího ročníku soutěže se zúčastnilo 151 měst a městských částí Prahy, celkem tedy 66,5 % ze všech obcí s rozšířenou působností a 22 městských částí Prahy s obdobnými kompetencemi. Záměrem soutěže je podpořit proaktivní přístup a využívání inovací pro zvyšování přívětivosti úřadů. Kritéria byla rozdělena do pěti kategorií: 1) dostupnost úřadu pro občany, 2) transparentnost úřadu, 3) komunikace úřadu, 4) participace občanů a 5) další aktivity úřadu.

V první kategorii dostupnosti úřadu byla zahrnuta například kritéria: počet úředních hodin u jednotlivých agend, zavedení prodloužené úřední doby, možnost on-line objednání, on-line sledování vytížení přepážek, informování o stavu vyřízení požadavků (např. vyřízení občanského průkazu), provozování pojízdného úřadu, stav zázemí úřadu

<https://www.mvcr.cz/soubor/publikace-prikladu-dobre-praxe-privetivy-urad-obci-ii-typu-2018.aspx>

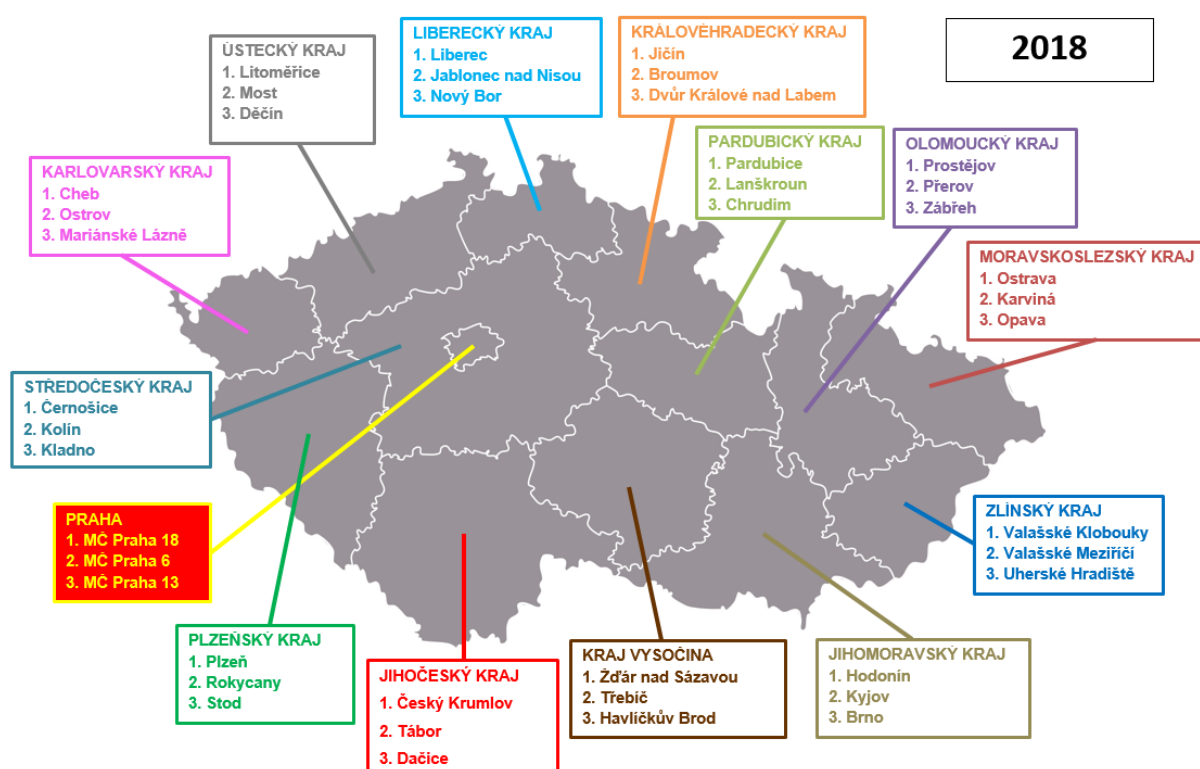
¹⁵ Ministerstvo vnitra, publikace příkladů dobré praxe – Přívětivý úřad obcí III. typu 2018, <https://www.mvcr.cz/soubor/publikace-prikladu-dobre-praxe-privetivy-urad-obci-iii-typu-2018.aspx>

(občerstvení, dětský koutek, přebalovací pult, bezbariérovost, bezdrátové připojení k internetu) atd.

Hodnocení například odhalilo, že pro faktické vyřizování agend je stále klíčovým prvkem přívětivého úřadu adekvátní počet úředních hodin. Z průzkumu vyplynulo, že nejvíce úřadů má 25 až 35 úředních hodin týdně. Výjimečně se objevuje více než 40 hodin. K běžné úřední době však většina úřadů (75 %) poskytuje také možnost objednat se mimo úřední hodiny.

Vyhodnocení založené na základě počtu bodů v tematických kategoriích určilo vždy vítězný úřad v rámci příslušného kraje a tři celkové vítěze celorepublikově. Těmi se mezi obcemi II. typu staly města Příbor, Úvaly a Klášterec n. Ohří. Skokanem roku bylo město Jesenice. V kategorii obcí III. typu zvítězil Magistrát města Liberce. Na druhém místě se umístil Městský úřad Žďár nad Sázavou a jako třetí se umístil Magistrát města Prostějova.

Obrázek 4 - Oceněné městské úřady obcí s rozšířenou působností, r. 2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra

Pro oceněné je symbol „Přívětivý úřad“ uznáním za rozvoj veřejné správy a přístup úřadu k občanům a současně závazkem k dodržování vysokých standardů.

4.3

Dostupnost úřadů

Délka úřední doby a možnost elektronického objednání ukazuje v jakém rozsahu je úřad

k dispozici občanům pro vyřízení základních dokladů, a zda jim vychází vstříc nabídnutím konkrétního volného termínu schůzky.

Celkem 64 % úřadů s cílem optimalizovat čekací doby pořídilo on-line objednávkový systém, kterým si občané z pohodlí domova či z kteréhokoli jiného místa mohou zvolit přesný termín návštěvy. Např. e-mailem nebo telefonicky lze rezervovat termín na 79 % úřadů. Dalším způsobem zkrácení čekací doby je vyvěšení formulářů na webové stránky. Běžně se

takto dnes chová již 97 % úřadů. U agend týkajících se vyřizování osobních dokladů je přívětivostí myšlena informovanost občanů o jejich vyhotovení. Celkem 72 % úřadů informuje občany ohledně vyřízení požadavku. 13 % informuje občany dokonce i průběžně o jednotlivých fázích vyřizování. Z těchto 13 % přibližně polovina úřadů informuje o stavu požadavku na svých webových stránkách, 43 % SMS zprávou a 34 % e-mailem. Některé úřady prostředky komunikace navíc kombinují.

Jako doplněk k rezervačnímu systému slouží on-line monitorování obslužnosti přepážek, díky kterému občané v reálném čase vědí, jaká je aktuální vytíženost konkrétní přepážky a tím také jaká je čekací doba. Cestu na úřad si tak dokáží lépe naplánovat. Z poskytovaných časových údajů je možné rovněž připravit přehled o průměrné vytíženosti agend v průběhu úředních dnů v týdnu. On-line sledování obslužnosti přepážek poskytuje 40 % úřadů.

Důležitou skupinou kritérií je vybavenost zázemí úřadu. V 67 % případů je na úřadu zřízen dětský koutek a v 65 % byl pořízen také přebalovací pult pro malé děti. S přístupností úřadu souvisí také jeho bezbariérovost. 63 % úřadů má budovu celkově bezbariérovou, dalších 23 % má bezbariérové alespoň základní agendy. Dalším přívětivým prvkem souvisejícím s přívětivostí úřadu je poskytování bezplatného a bezdrátového připojení k internetu pro jeho návštěvníky (69 % úřadů) nebo možnost placení poplatků platební kartou (90 % úřadů).

4.4

Transparentnost úřadů

Otevřenost nebo transparentnost úřadu je u občanů často tím nejzásadnějším kritériem, kterým hodnotí svůj úřad nebo vedení města. Transparentní úřad je tedy takový, který před svými občany nic neskrývá a poskytuje jim všechny důležité a potřebné materiály z chodu města i úřadu. Velmi sledované a žádané jsou

materiály ze zasedání zastupitelstva, díky kterým občané mohou kontrolovat své volené zástupce.

Soutěž Přívětivý úřad proto také sleduje jaké materiály a v jakém rozsahu města zveřejňují na svých webových stránkách. Celkem 98 % zapojených měst zveřejňuje usnesení ze zasedání zastupitelstva, 56 % zápisy, 50 % před zasedáním uveřejňuje podklady a 26 % vyvěšuje na webové stránky i podněty a připomínky občanů, které vznesly během zasedání. Dalším zvyšováním transparentnosti je pořizování audio nebo video záznamů ze zasedání zastupitelstva. 36 % úřadů zveřejňuje videozáznamy a stejný počet také audiozáznamy. 38 % přenáší zasedání zastupitelstva v živém přenosu.

Zásadní oblastí transparentnosti je hospodaření a zveřejnění rozpočtu. Aktuálně nejlepší formou je zveřejnění rozpočtu v rozklikávací aplikaci, ve které se občan přehledně prokliká na jednotlivé položky dle vlastního zájmu. Rozklikávací rozpočet nabízí 64 % zúčastněných měst. Standardem je zveřejňování územního plánu v adekvátním rozlišení a kvalitě pro potřeby uživatele (96 %). Pro kontrolu hospodaření a směřování města občané oceňují zveřejnění oficiální strategie rozvoje města (87 %), přičemž je dnes stále populárnější také participativní příprava strategie.

4.5

Místní příslušnost

Na přístupnost veřejné správy lze nahlížet z několika pohledů. Jedním z nich je i možnost vyřídít si potřebné dokumenty jinde, než v místě trvalého bydliště. Tento přístup se ukazuje jako správný, neboť je tu velká část občanů, kteří se ze studijních, pracovních či se z jiných praktických důvodů nezdržují v místě svého trvalého bydliště.

Od 1. 7. 2018 došlo k uvolnění místní příslušnosti u agendy řidičských průkazů, která navazovala na zrušení místní příslušnosti v agendě občanské průkazy a cestovní doklady. Došlo tak k uvolnění od místní příslušnosti nejvíce využívaných agend

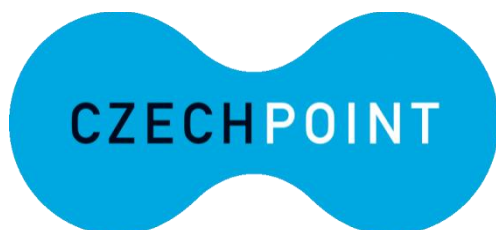
ze strany obyvatel a obyvatelé tak mohou příp. využít i jiný úřad ORP pro vyřízení záležitostí spadajících mezi agendy s uvolněnou místní příslušností.

Při strategickém plánování rozvoje veřejné správy se neustále analyzuje, zda lze určité činnosti vyjmout z tzv. místní příslušnosti. V současné chvíli má úplně nebo částečně rozvolněnou místní příslušnost 8 významných agend v přenesené působnosti:

- Agenda vydávání řidičských průkazů,
- Agenda občanských průkazů,
- Agenda cestovních dokladů,
- Výpis z matriční knihy (rodný, oddací, úmrtní),
- Vidimace, ověření podpisu nebo shody dokumentu,
- Agenda zbraní a střeliva (krajská příslušnost - možnost využít dislokovaná okresní pracoviště),
- Agenda evidence a registru vozidel,
- Agenda živnostenského podnikání.

4.6

Počet pracovišť Czech POINT



S fyzickou přístupností míst, kde lze využít základní služby veřejné správy, souvisí i počet pracovišť Czech POINT. Těch bylo k datu 31. 12. 2018 provozováno 7 461. Za celou ČR se jedná o poměrně vysoké číslo, vzhledem k počtu obcí, kterých je 6 254. Dalších 59 pracovišť funguje navíc na zastupitelství ČR v zahraničí.

V roce 2018 tedy přibýlo 16 kontaktních míst veřejné správy - Czech POINT, z toho 9 na zastupitelských úřadech. Celkově se počet kontaktních míst v roce snížil o 90 míst, především z důvodu že si banka ČSOB neprodloužila akreditaci na službu Czech POINT ve svých pobočkách. Kontaktní místa veřejné

správy v roce 2018 slouží již 11 let občanům a úředníkům. Všechna pracoviště Czech POINTu poskytují stejné služby, v zahraničí je služba rozšířena o "Ověření totožnosti osoby", která slouží všem občanům ČR, když ztratí nebo jim jsou ukradeny osobní doklady. Dále MV ve spolupráci s MZV vylepšilo službu při ztrátě cestovního dokladu v zahraničí o fotografii žadatele. Úředník zastupitelského úřadu tak kromě on-line ověření údajů, které o sobě uvede žadatel o náhradní cestovní doklad, dostane náhled na fotografii z evidence pasů. Významně se tak zvýší zabezpečení celého procesu ověření totožnosti osoby, které tak znemožní jeho vydání neoprávněnému žadateli.

Další velký posun v elektronizaci veřejné správy nastal v souvislosti s přijetím zákona č. 192/2016 Sb., o základních registrech v minulém období, ve kterém se se též novelizoval zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Uvedené zákony rozšířily definované znaky orgánů veřejné moci (OVM), což umožnilo zřízení datové schránky OVM dalším subjektům. Typickým příkladem jsou vysoké školy. V souvislosti s tím byl na webu www.czechpoint.cz spuštěn Seznam orgánů veřejné moci, kde si může občan snadno zjistit základní údaje o orgánech veřejné moci, kontaktní osoby, informace dle §5 zákona č.106/1999 Sb. o svobodném přístupu k informacím, zřizované organizace a působnost v agendách. Seznam OVM vede údaje o orgánech státní správy, samosprávy, ostatních orgánech veřejné moci, soudních exekutorech a notářích. Seznam orgánů veřejné moci je rovněž k dispozici ve formě otevřených dat ve strojově čitelném formátu.

Czech POINT se stal prvním systémem, který v pozici čtecího agendového informačního systému čerpá data z publikujících systémů prostřednictvím eGON Service Bus. Díky propojenému datovému fondu základních registrů a rozhraní CzechPOINT@office mají volební komise v jednotlivých okrscích k dispozici prostřednictvím agendy Žádost o vydání seznamu voličů aktuální seznamy voličů ke konkrétnímu datu voleb.

Prostřednictvím služby Czech POINT bylo vydáno za rok 2018 - 2 024 698 výpisů, o které lze žádat na kontaktních místech veřejné správy (úřadech, pobočkách České pošty s. p., Hospodářské komoře, u notářů, advokátů apod.), ale také prostřednictvím datových schránek na webovém portálu: Portál veřejné správy. Přes Czech POINT lze vyřídit následující služby:

Výpisy z informačních systémů veřejné správy:

- Vydání ověřeného výstupu ze Seznamu kvalifikovaných dodavatelů,
- Výpis z bodového hodnocení řidiče,
- Výpis z insolvenčního rejstříku,
- Výpis z Katastru nemovitostí,
- Výpis z Rejstříku trestů,
- Výpis z Rejstříku trestů právnické osoby,
- Výpis z Veřejných rejstříků,
- Výpis z Živnostenského rejstříku.

Podání vůči státní správě:

- Podání do registru účastníků provozu modulu autovraků ISOH,
- Přijetí podání podle živnostenského zákona (§ 72).

Agendy datových schránek:

- Žádost o zřízení datové schránky,
- Žádost o znepřístupnění datové schránky, která byla zřízena na žádost,
- Žádost o opětovné zpřístupnění datové schránky,
- Podání žádosti o zneplatnění přístupových údajů do datové schránky a vydání nových,

- Vyřízení reklamace obdržení přístupových údajů a vydání nových,
- Přidání pověřené osoby k přístupu do datové schránky,
- Zneplatnění přístupových údajů pověřené osoby (zrušení osoby),
- Povolení PO/PFO/FO dodávání dokumentů od PO/PFO/FO,
- Zrušení PO/PFO/FO dodávání dokumentů od PO/PFO/FO.
- Konverze na žádost a související služby (úložiště doložek, úschovna, konverze).
- Zprostředkovaná identifikace osoby.

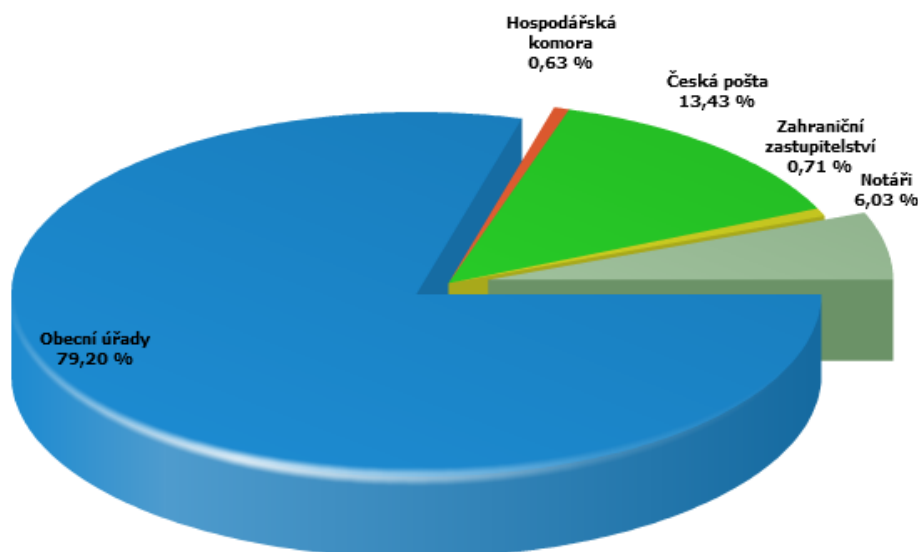
Základní registry:

- Výpis údajů z registru obyvatel (ROB) – neveřejný,
- Výpis údajů z registru osob (ROS) – neveřejný,
- Veřejný výpis údajů z registru osob (ROS),
- Výpis o využití údajů z registru obyvatel (ROB),
- Výpis o využití údajů z registru osob (ROS),
- Žádost o změnu údajů v registru obyvatel,
- Žádost o změnu v registru osob,
- Žádost o poskytování údajů třetí osobě.

V úřednickém prostředí CzechPOINT@office lze vyřídit tyto agendy:

- Výpis a opis z Rejstříku trestů,
- Výpisy ze základních registrů, konverzi z moci úřední,
- Agendy matrik, agendy ohlašoven a agendy soudů.

Graf 10 - Procentuální rozložení kontaktních míst veřejné správy, r. 2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra

5 ELEKTRONIZACE VEŘEJNÉ SPRÁVY

5.1

Datové schránky a elektronická podání

Pro komunikaci s úřady mohou občané využít kromě výše zmiňovaných cest také datové schránky. Ty jsou od 1. 1. 2010 funkčním nástrojem komunikace mezi veřejností, samosprávou a orgány veřejné moci. Zároveň jsou jedním z pilířů elektronizace veřejné správy. O jejich stále rostoucí oblibě svědčí nárůst komunikace nejen mezi úřady, ale mezi fyzickými a právníckými osobami navzájem.

Datové schránky zavedl v roce 2009 zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. Stejný zákon zřídil také Informační systém datových schránek (ISDS), který je ve správě Ministerstva vnitra. Jde o databázi obsahující údaje o uživateli, přístupech do schránky, počtu zpráv, atp. Databáze je neveřejná a správce ani její provozovatel nemají přístup do jednotlivých datových schránek.

V současné době jsou datové schránky povinné pro právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku a pro orgány veřejné moci, přičemž s účinností od 1. 7. 2017 došlo k rozšíření povinného okruhu institucí o školy a školská zařízení. Školám, které doposud neměly zřízenou datovou schránku, byla správcem založena a nově byla všem těmto institucím dána možnost komunikovat bez omezení se všemi ostatními subjekty. Komunikace z datové schránky orgánu veřejné moci není zpoplatněna, čímž došlo k významné finanční úspoře.

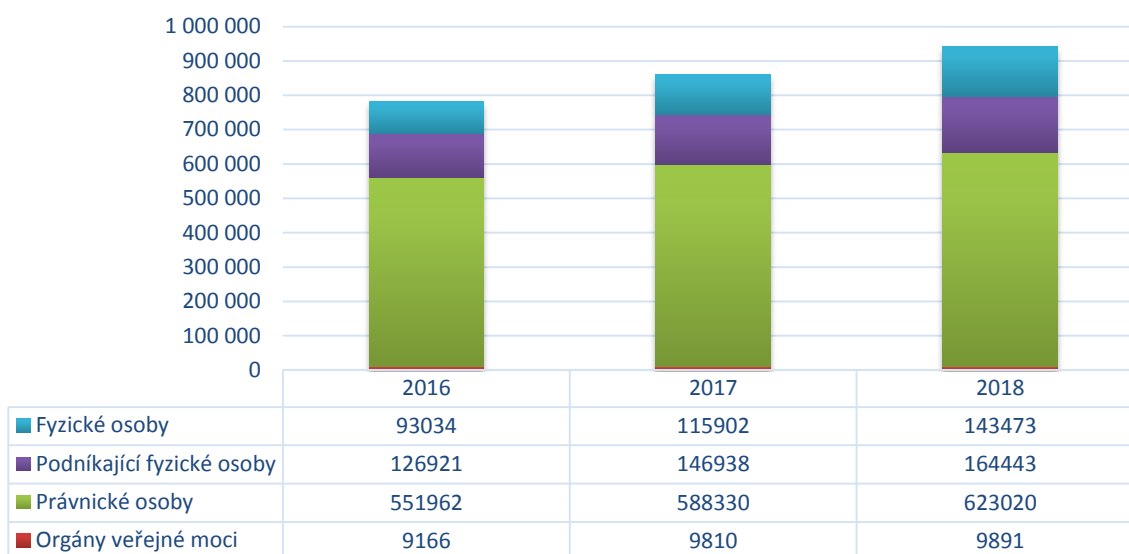
Obdobně byl navýšen segment podnikajících fyzických osob o datové schránky asi 1000 statutárních auditorů. V dalších segmentech je nárůst způsoben kontinuálně rostoucím počtem podnikatelských subjektů v obchodním rejstříku a rovněž konstantním zájmem o zřízení datových schránek na žádost. Ke konci roku 2018 bylo zřízeno celkem 940 827 (meziroční nárůst o cca 80 000) datových schránek. Bližší rozdělení podle typu datové schránky a meziroční přírůstek v grafu č. 11.

Pro ilustraci je možné uvést některé počty zpráv, které ústřední orgány obdržely od ostatních subjektů.

Za rok 2017 šlo o celkem 901 864 datových zpráv, z toho největší podíl připadl na Ministerstvo vnitra (20,3 %) a Český telekomunikační úřad (17,9 %). Vysoká hodnota přijatých zpráv Českého telekomunikačního úřadu byla zapříčiněna zejména komunikací s mobilními operátory a advokátními kancelářemi v rámci řešení sporů s koncovými účastníky, neboť sporů je až 6000 měsíčně. V případě Ministerstva vnitra jde o standardní hodnotu, neboť resort využívá datových schránek pro komunikaci s ostatními úřady i územní samosprávou. Na druhé straně spektra jsou s hodnotami kolem 0,1 % Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí, Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost a Rada pro rozhlasové a televizní vysílání.

Při meziročním srovnání došlo k nejvýraznější změně v elektronické komunikaci Úřadu pro ochranu osobních údajů, když obdržel pětinasobně více zpráv. Tento nárůst způsobila platnost obecného nařízení na ochranu osobních údajů (GDPR).

Graf 11 - Počet zřízených datových schránek, r. 2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra

5.2

Elektronické služby státu a Portál občana

Jednoduše online. Jednoduché heslo pro budoucnost digitalizace ve veřejné správě. Odbor eGovernmentu Ministerstva vnitra dlouhodobě pracuje na zlepšování Portálu občana, který byl uveden do ověřovacího provozu dne 8. července 2018. Jeho ambicí je stát se branou ke všem elektronickým službám státu. Hlavním cílem je vytvořit z Portálu občana prioritní personalizované místo poskytování služeb občanovi – ať už přímým poskytováním služeb z prostředí portálu, nebo přenesením jeho identity (odkázáním) na portály dalších úřadů, aniž by se musel uživatel opětovně přihlašovat. Občané tak mohou přistoupit online např. k údajům ze základních registrů, elektronickým řešením Finanční správy, výpisu z rejstříku trestů nebo veškerým údajům týkajícím se služeb sociálního zabezpečení. Všechny služby, kterých v současné době nabízí Portál občana několik desítek, může uživatel čerpat z jednoho místa s připojením k internetu bez nutnosti návštěvy úřadu. K Portálu občana lze volit z několika způsobů přihlášení:

- o prostřednictvím portálu elidentita.cz, kde lze vybírat mezi přihlášením prostřednictvím nového občanského průkazu s aktivovaným elektronickým čipem, nebo jménem, heslem a ověřovací SMS (časem se očekává, že přibudou další možnosti),
- o prostřednictvím přihlašovacích údajů k datové schránce, a to fyzické osoby nebo podnikající fyzické osoby.

Portál občana přináší řadu výhod. Mezi největší dopady na uživatele (především občana), obecně úspory finančních nákladů a času při vyřizování podání, zvýšení transparentnosti výkonu veřejné správy vůči veřejnosti, možnost využití komunikačních kanálů a propojení na relevantní informační systémy veřejné správy (např. s využitím eGon Service Busu neboli univerzálního rozhraní) nebo zlepšení vnímání veřejné správy.

Od spuštění Portálu občana v červenci 2018 je k začátku dubna 2019 zaznamenáno téměř 160 tisíc přihlášení. Nejvíce přihlášení (cca 50 %) je prostřednictvím datové schránky, 25 % prostřednictvím elektronického občanského průkazu a 25 % prostřednictvím jednorázového přihlášení kombinací jména, hesla a kódu z SMS.

Portál občana poskytuje služby Ministerstva vnitra, Národního bodu pro identifikaci a autentizaci, České správy sociálního zabezpečení, Státního ústavu pro kontrolu léčiv, Katastru nemovitostí, Živnostenského rejstříku, Centrálního registru řidičů nebo také Generálního finančního ředitelství. Zároveň umožňuje podat některé žádosti přes jednotný registrační formulář Ministerstva průmyslu a obchodu. Napojení a rozšiřování jednotlivých agend a portálů znamená v praxi navýšení počtu služeb o několik desítek. V poslední době došlo k napojení jednotlivých portálů pro občany měst Pelhřimov, Chotěboř nebo Říčany.

Začátkem května 2019 dojde ke spuštění systému notifikací v rámci Portálu občana, které budou ohlašovat změny referenčních údajů v základních registrech nebo konec platnosti vybraných dokladů. V plánu na květen figuruje také rozšíření údajů získaných z Centrálního registru řidičů, např. možnost získat informace o tom, jak řidič nasbíral své trestné body (jaké přestupky spáchal). Od druhé poloviny roku už bude také možné stáhnout si plnohodnotný výpis z Živnostenského rejstříku (úředně potvrzený, tj. opatřený úřední pečeti), a to bez nutnosti využití datové schránky.

Na podporu využívání Portálu občana a dalších elektronických nástrojů spouští odbor eGovernmentu na podzim 2019 velkou propagační kampaň, která je spolufinancována z evropských fondů.

Níže naleznete příklady on-line služeb dostupných prostřednictvím Portálu občana:

Náhled do katastru nemovitostí / Informační systém Katastru nemovitostí:

Služba umožňuje zobrazit přehled čísel listů vlastnictví, na kterých jsou v katastru nemovitostí evidovány nemovitosti ve vlastnictví nebo spoluvlastnictví, a dále umožňuje jednoduchý přístup podrobnějším informacím o těchto nemovitostech v aplikaci Nahlížení do KN.

Výstup z živnostenského rejstříku / Registr živnostenského podnikání:

Služba umožňuje získání výstupu z živnostenského rejstříku na základě § 9 zákona č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy a o změně některých dalších zákonů. Výstupem je v prvním kroku buď seznam podnikatelských subjektů, u kterých je žadatel evidován v nějaké roli, nebo potvrzení o neexistenci zápisu žadatele v živnostenském rejstříku. V druhém kroku služba vytvoří výpis podnikatelského subjektu obsahující údaje z veřejné i neveřejné části živnostenského rejstříku.

Zobrazení dat z Centrálního registru řidičů:

Poskytnutí aktuálních dat z Centrálního registru řidičů ČR, které obsahují informaci o řidičských oprávněních občana, jeho řidičském průkazu a případně průkazu profesní způsobilosti řidiče. Dále je zobrazen stav bodového konta řidiče a datum poslední změny stavu bodového konta. Pro detailní výpis bodového konta je k dispozici formulář, jehož odesláním bude zajištěno zaslání detailního výpisu do datové schránky občana.

Generální finanční ředitelství:

Aplikace EPO (Elektronická podání pro Finanční správu) umožňuje podat přiznání k dani z příjmu fyzických osob a odesílat další písemnosti v elektronické podobě.

Jednotný registrační formulář Ministerstva průmyslu a obchodu:

Služba umožňuje vytvořit elektronické podání živnostenskému úřadu ve formátu Jednotného registračního formuláře (JRF). Prostřednictvím JRF lze učinit i podání vůči správci daně z příjmů, resp. silniční daně, správě sociálního zabezpečení, Úřadu práce České republiky a zdravotní pojišťovně. V aplikaci JRF je možno využít online služby elektronické identifikace uživatele z identifikačního portálu elidentita.cz. V případě přihlášeného uživatele lze tak získat údaje o jeho osobě ze základních registrů a využít je pro vyplnění formuláře JRF. Před

prvním použitím doporučujeme seznámit se s podmínkami provozu aplikace JRF a dalšími informacemi v příručce k aplikaci JRF, která je k dispozici ke stažení na www.rzp.cz v části Elektronické podání.

Ministerstvo vnitra:

Výpisy z rejstříků s využitím služeb CzechPoint (insolvenční rejstřík, rejstřík trestů, bodové hodnocení řidiče aj.) a výpisy ze základních registrů (Registr osob, Registr obyvatel). Pro podání těchto žádostí je nutná datová schránka fyzické nebo podnikající fyzické osoby.

Národní bod k elektronickým službám (NIA):

Nástroj pro bezpečné a zaručené ověření totožnosti uživatele online služeb veřejné správy. Poskytovatelé online služeb potřebují zaručenou informaci o tom, kdo se jako klient přihlašuje k jimi poskytovaným službám. NIA slouží kromě ověření totožnosti uživatele pomocí identifikačního prostředku (eObčanka, uživatelský účet) v přihlášení do Portálu občana také k přesměrování do konkrétní služby (odkaz na dlaždici) a k následnému předvyplnění formulářů.

Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ):

Informace a potvrzení o dávkách nemocenského pojištění, ePortál nabízí k využití užitečné online služby, které klientům usnadní kontakt s ČSSZ a OSSZ. Formou internetové samoobsluhy tak ČSSZ rozšiřuje možnosti poskytování služeb, zjednodušuje a zrychluje komunikaci a na straně klientů snižuje administrativní a časovou náročnost. Pojištěncům (nejčastěji zaměstnanci a důchodci), osobám samostatně výdělečně činným a také zaměstnavatelům umožňuje nahlížet na údaje evidované v databázích ČSSZ.

Státní úřad pro kontrolu léčiv (SÚKL):

Přístup k lékovému kontu pacienta. Služba slouží k vyhledávání předepsaných elektronických receptů (eReceptů), které byly danému pacientovi předepsány. V aplikaci lze zobrazit detail eReceptu včetně výdejů

provedených na eRecept. Důležitou funkcí je nastavení účtu pro mobilní aplikaci.

Portály obcí:

Podávání žádostí a sledování stavu zpracování podání – dopravní podání (např. evidenční karta řidiče, oznámení o ztrátě, zničení nebo odcizení tabulky s registrační značkou a mnoho dalších), finanční podání (čestné prohlášení k důchodu a mnoho dalších), stavební podání (ohlášení stavby, oznámení stavebního záměru a mnoho dalších) atd., zobrazení přehledu poplatků a jejich zaplacení přes platební bránu (poplatek za psa nebo za odpad).

5.3

Elektronický občanský průkaz

Počínaje 1. červencem 2018 se standardně vydávají nové občanské průkazy se strojově čitelnými údaji s kontaktním elektronickým čipem. Ten umožňuje důvěryhodnou elektronickou identifikaci držitelů průkazů, která je nezbytná pro další rozvoj eGovernmentu. Občané o ně mohou požádat u kteréhokoliv úřadu obce s rozšířenou působností, v hlavním městě Praze u kteréhokoliv úřadu městské části Prahy 1 až 22. Je také možné požádat o vydání občanského průkazu ve zkrácené lhůtě (v pracovních dnech do 24 hodin nebo do 5 pracovních dnů). V těchto případech je vydávajícím orgánem Ministerstvo vnitra. V nejkratší variantě je třeba občanský průkaz převzít přímo od Ministerstva vnitra.

Díky funkcím nového občanského průkazu získávají občané ČR univerzální možnost se jednoduše přihlašovat k online službám veřejné správy přes internet. Platná legislativa umožňuje použít nový občanský průkaz při identifikaci pro účely přístupu k online službám kvalifikovaných poskytovatelů dle zákona č. 250/2017 Sb., o elektronické identifikaci.

Kvalifikovaným poskytovatelem nemusí být jen „úřad“, ale i soukromoprávní subjekt, který nabízí službu, při které zákon stanovuje povinnost prokázat totožnost. Seznam kvalifikovaných poskytovatelů dle zákona č. 250/2017 Sb. (tj. seznam portálů, kam je možné se přihlásit) je zveřejněn na webu.¹⁶ Občan má možnost si elektronické funkce občanského průkazu aktivovat během převzetí průkazu nebo kdykoliv poté.

Občanský průkaz s čipem je možno použít také pro účely podepisování elektronických dokumentů a dále pro přihlašování do informačních systémů s využitím autentizačních certifikátů. Za tímto účelem je držitel občanského průkazu oprávněn uložit do kontaktního elektronického čipu kvalifikované certifikáty pro elektronické podpisy a autentizační certifikáty. Tyto certifikáty vydávají kvalifikovaní poskytovatelé služeb vytvářejících důvěru.¹⁷

Na webu <https://info.eidentita.cz/> je v sekci „ke stažení“ dostupný software eObčanka pro zařízení, která používají operační systém Windows, Ubuntu Linux a macOS. K dispozici jsou zde i podrobné instalační a uživatelské příručky. Pro uživatele mobilních zařízení je obslužná aplikace eObčanka dostupná ke stažení v obchodě Google Play a App Store.

Ministerstvo vnitra a Správa základních registrů dále publikuje celou řadu materiálů a návodných videí za účelem osvěty, jak funguje nový občanský průkaz a co je třeba ke správnému fungování (tj. čtečka čipových karet, nainstalování obslužné aplikace).¹⁸

¹⁶ Portál národního bodu pro identifikaci a autentizaci, <https://info.eidentita.cz/sep/>

¹⁷ Ministerstvo vnitra, <https://www.mvcr.cz/clanek/obcansky-prukaz-vydavany-od-1-7-2018-splnuje-pozadavky-na-kvalifikovany-prostredek-pro-vytvareni-elektronickych-podpisu.aspx>

¹⁸ Portál veřejné správy, <https://gov.cz/eobcanka>

5.4



Procesní modelování agend

Projekt PMA 3 v roce 2018 pracoval především podle stanoveného plánu na analýze životních událostí. Životní události jsou optikou, podle které projekt PMA 3 postupuje a v jejímž rámci se zaměřuje na občana a na jeho potřeby. Zvolený analytický plán popisuje způsob, jakým jsou mapovány procesy v rámci veřejné správy, i to, jakým způsobem jsou zjišťovány potřeby občanů. Na základě poznání, které z výzkumu těchto dvou stran získá, pak vznikají návrhy optimalizačních opatření.

Prvním krokem, ke kterému se v rámci analýzy řešení životní události přistupuje, je studium legislativy a vytipování služeb veřejné správy, které lze považovat za relevantní. Výstupem této aktivity je dekompozice řešení životní události sloužící pro přehled a lepší orientaci v životní události a jejím účelem je také poskytnout znalostní základnu pro navazující výzkumy.

Výzkum praxe veřejné správy a průběhu poskytování služeb je organizován na několika městských úřadech, se kterými byla navázána kooperace. S úředníky jsou nejčastěji vedeny tzv. polostrukturované rozhovory. V rámci těchto rozhovorů s úředníky, kteří vykonávají konkrétní řešené agendy (např. vydávání osvědčení o registraci vozidla, atd.), tj. těch kteří vyřizují požadavky občanů, jsou zpravidla formulovány tematické okruhy, které tým projektu zajímají primárně. Obecně se dají dotazy rozdělit do těchto kategorií:

- proces vyřízení požadavku občana realizovaný v rámci úřadu (životní cyklus vyřízení žádosti).
- zkušenost s komunikací s občanem (zpětná vazba, využívání online nástrojů, atd.),
- případné legislativní překážky při výkonu práce (nejasná legislativa, atd.),

- formuláře (počet, komplikovanost vyplňování, atd.),
- využívané informační systémy a jejich vazby.

Výzkum, realizovaný s občany pro získání povědomí o potřebách veřejnosti, probíhá většinou na základě přímého oslovení respondenta na doporučení, případně zprostředkovaně přes obecní úřady nebo jiné instituce. S ohledem na personální zajištění i finanční možnosti projektu nebylo možné uskutečnit rozsáhlejší průzkumy kvantitativního charakteru a ani vzorek ke kvalitativnímu výzkumu není reprezentativní. Konkrétně jsou používány zejména tyto metody:

- Focus Group – moderované skupinové rozhovory,
- Stínování – nezúčastněné pozorování sledovaného subjektu v přirozeném prostředí,
- Polostrukturované rozhovory – rozhovory na základě scénáře, ale všechny otázky nejsou známy předem. (Při mapování životní události Stěhování/změna místa trvalého pobytu byla zvolena tato metoda.)

Poznatky z výzkumu jsou dále zpracovány a analyzovány tak, aby bylo možné sestavit nejen relevantní oblasti problémů, na které klienti veřejné správy naráží, ale také popsat celý průchod životní událostí z pohledu občana. Pozornost je věnována i názorům klientů veřejné správy na případnou elektronizaci s nimi konkrétně řešených služeb veřejné správy.

Ve vztahu k výsledkům hlubší analýzy jsou připravovány návrhy a varianty optimalizačních a digitalizačních opatření, jsou tvořeny procesní modely jednotlivých služeb a sepisovány analytické zprávy, které jsou souhrnným dokumentem poznatků ze všech částí provedeného výzkumu.

V roce 2018 byly analyzovány životní události

- Narození dítěte
- Stěhování / Změna místa trvalého pobytu
- Úmrtí
- Pořízení silničního vozidla

V rámci životních událostí byly navštíveny obecní úřady především ve Středočeském a Moravskoslezském kraji a při zpracovávání každé z nich bylo osloveno minimálně 5 respondentů. V události Úmrtí ovšem došlo k výjimce, neboť nebyli z důvodu citlivosti tématu osloveni respondenti z řad občanů, ale experti a vnější aktéři (například pracovníci pohřebních služeb, sociální pracovníci z hospicu aj.). Výsledkem jsou zpracované analytické zprávy, které obsahují první návrhy optimalizačních opatření a shrnutí získaných poznatků z legislativy i obou částí výzkumu. S identifikovanými optimalizačními opatřeními byli osloveni věcní gestori jednotlivých služeb, u kterých byl nalezen potenciál pro změnu – jedná se o Ministerstvo dopravy, Ministerstvo pro místní rozvoj, Ministerstvo práce a sociálních věcí a Ministerstvo vnitra. Žádné z konkrétních optimalizačních opatření ještě nebylo implementováno, navázané spolupráce však u některých gestorů pokračují i v roce 2019 a seznam spolupracujících gestorů se dále rozšiřuje.

Mimo koncept životních událostí také pracuje tým PMA 3 tzv. na zakázku. V roce 2018 takto pracoval pro Policejní prezidium ve věci optimalizace a elektronizace agendy Zbraně a střelivo. V roce 2019 v práci na zakázku PMA 3 pokračuje i pro další gestory.

V průběhu roku se aktualizovaly i jednotlivé metodiky projektu – kromě Analytického plánu projektu, Metodiky PMA 3 v kostce a Metodiky procesního modelování vznikala také Metodika úkonu na žádost.

Tým PMA 3 se spolupodílel na vývoji mobilní aplikace „Co dělat, když...“, u které měl na starosti obsahovou stránku aplikace a její strukturu a rozvoj do budoucna.

5.5

Projekty rozvoje veřejné správy

V důsledku rostoucí mobility obyvatel dochází i ke změnám charakteru funkčních vazeb mezi jednotlivými lokalitami v rámci sídelního systému Česka. Síť vzájemných interakcí vycházející z mobilního chování obyvatel se tak výrazně zesložituje. S vyšší mobilitou jsou jedinci ochotni jednak dojíždět častěji a na větší vzdálenost, ale zároveň dochází i k diverzifikaci cílů dojížděky dle jednotlivých aktivit, a právě tento fenomén má ve svém důsledku zásadní vliv na klesající schopnosti tradičních přístupů takového jevu popsat a zmíněné vazby mezi sídly identifikovat. K tomu je zapotřebí využívat nových inovativních přístupů jako je využití velkoobjemových dat (tzv. big data) o mobilitě obyvatel, využívající technologie lokalizace jednotlivých osob a zaznamenávání jejich denního pohybu. Toho lze využívat buď v rámci intenzivního terénního výzkumu za pomoci GPS lockerů či obdobných přístrojů zachycujících mobilitu vybraného vzorku populace, nebo extenzivním výzkumem pokoušejícím se postihnout pohyb celé populace. Tato data jsou využívána jednak pro oblasti územního plánování urbánního a regionálního rozvoje, rozvoje dopravních sítí a řízení dopravy, nebo pro řešení krizových situací. Za inovativní přístup lze považovat využití těchto dat pro organizaci výkonu služeb veřejné správy.

Za účelem řešení koordinace a vhodné lokalizace úřadů veřejné správy a to včetně relevantního a smysluplného přístupu k vymezení jejich správních obvodů využívá Ministerstvo vnitra geolokačních dat mobilních operátorů. V rámci tohoto analytického přístupu jsou analyzována data o pohybu jednotlivých SIM karet v průběhu dne v rámci geolokační celulární sítě z jehož podstaty je relevantní vyvozovat zákonitosti o pohybu obyvatel po celém území Česka. Jedná se o zcela relevantní metodu komplexně analyzující mobilitní chování obyvatel.

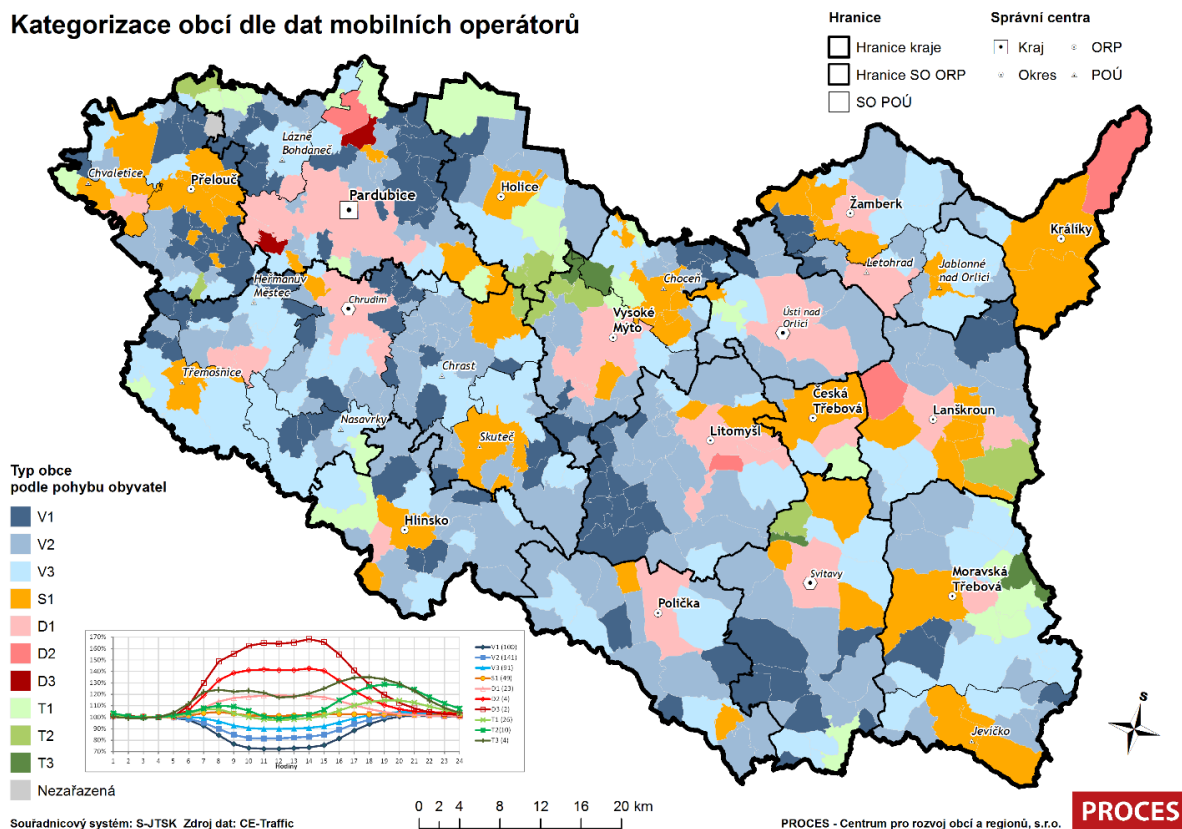
Tento přístup poskytuje jedinečný a detailní zdroj zcela anonymizovaných informací, na jehož základě je možné plánovat rozmístění úřadů veřejné správy v území tak, aby odpovídaly potřebám, chování a přirozenému pohybu obyvatel.

Z hlediska metodiky sběru dat a samotné práce s nimi je zapotřebí počítat se specifickými vlastnostmi těchto dat. Zejména je důležité zmínit, že počet SIM karet v Česku je vyšší než samotný počet obyvatel, přičemž někteří občané jich mají více. Naopak existují skupiny občanů, které již ze své podstaty vlastní mobilní telefony zcela minimálně (např. malé děti, či lidé s různými druhy handicapu). Druhým omezením dat je fakt, že ne všichni operátoři tato data poskytují. Je tedy zapotřebí je dopočítávat podle podílu na trhu v jednotlivých lokalitách tak, aby data odpovídala reálnému počtu obyvatel těchto lokalit. Třetí omezení dat je ve směru k přesnosti zaměření jednotlivých SIM, které nemusí zejména v odlehlých oblastech jednoznačně přiřadit SIM ke správnému obvodu obce. Tato chybovost se však s měřením v rámci celků vyššího řádu významně eliminuje. Ukazuje se, že vhodnými metodami kalibrace dat, je možné získat relevantní údaje, které jsou reprezentativní a vztažitelné na celou populaci ČR.

V rámci těchto dat je možné jednak analyzovat samotné migrační proudy pohybu obyvatel v jednotlivých sledovaných, jejich objem a dobu pobytu v konkrétní lokalitě. Na základě pravidelností v pohybu obyvatele lze vysledovat specifickou periodicitu a to nejčastěji v podobě týdenních rytmů. Na jejich základě a době strávené v konkrétních lokalitách lze jednoduše odvozovat účel dané cesty, kdy lze rozlišit pro každou SIM lokalitu, která s největší pravděpodobností budou domovem jejího majitele, lokality práce/školy a další významné lokality kde se během sledovaného období s menší intenzitou a pravidelností vyskytoval (např. za účelem, sportovního, kulturního vyžití, nákupy, návštěvy aj.).

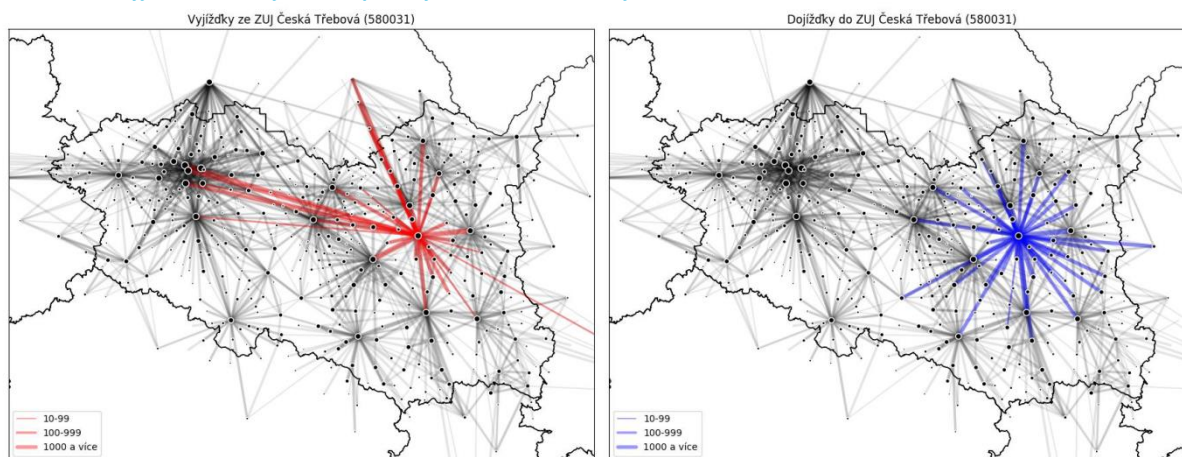
Obrázek 5 - Pilotní studie Pardubického kraje, r. 2018

Kategorizace obcí dle dat mobilních operátorů



Zdroj: Ministerstvo vnitra, Analýza vybraných prostorových aspektů veřejné správy a zlepšení dostupnosti jejích služeb

Obrázek 6 - Vyjíždkové a dojíždkové proudy v Pardubickém kraji – Česká Třebová, r. 2018



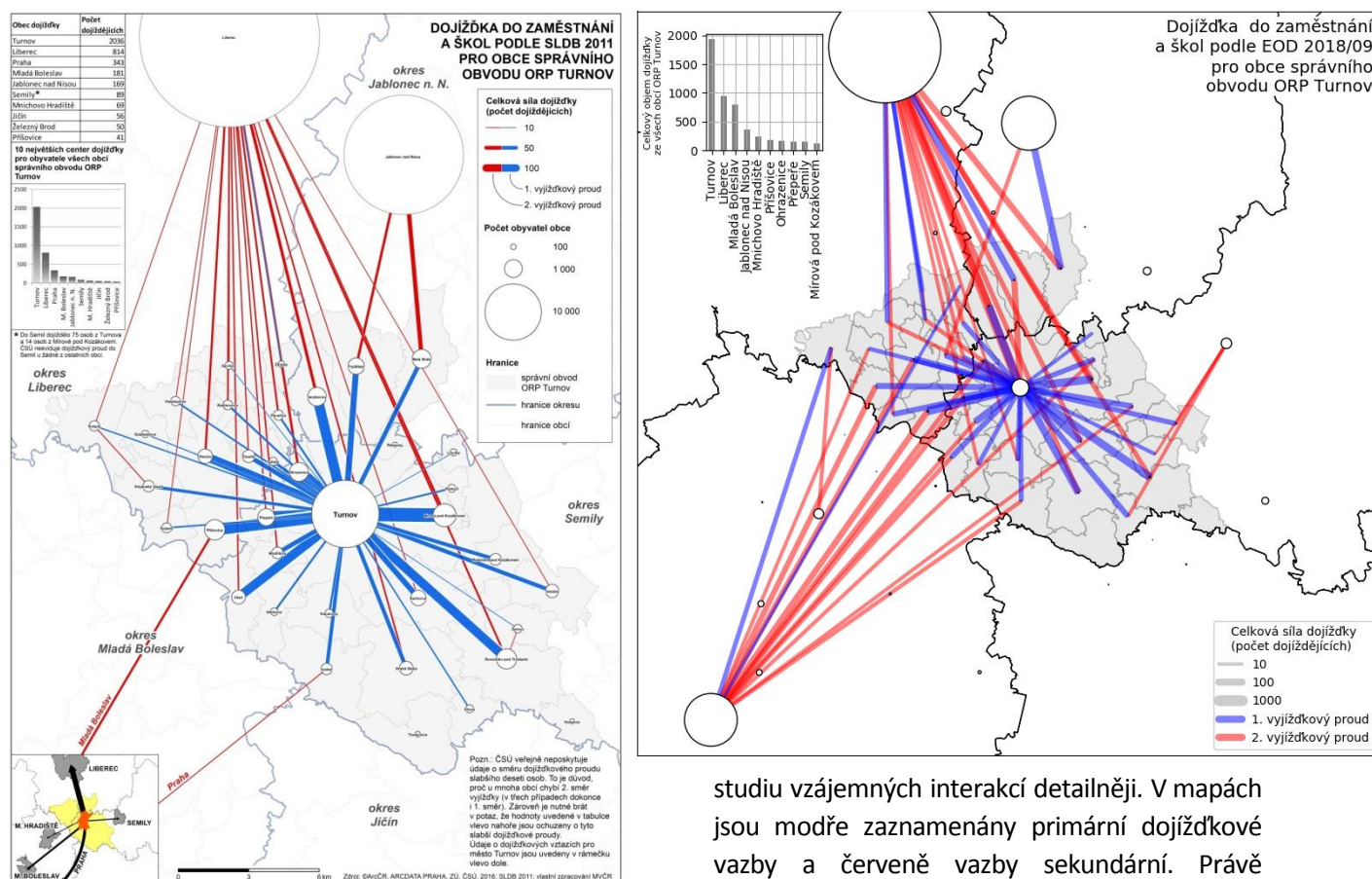
Zdroj: Ministerstvo vnitra, Analýza vybraných prostorových aspektů veřejné správy a zlepšení dostupnosti jejích služeb

Na příkladu Pardubického kraje byla vytvořena klasifikace jednotlivých obcí na základě převládajících denních rytmů chování jejich občanů. Jsou zde obce rozčleněny do dvou hlavních kategorií na převážně vyjíždkových a převážně dojíždkových obcí a dále pak jsou rozlišovány obce stabilní, kde se denní mobilita významněji neprojevuje a obce tranzitní, kde

dochází k nárůstu obyvatel během ranní a odpolední dopravní špičky (viz graf v mapě).

Data mají jedinečný charakter svou detailností, což je patrné z mapy 2, kde jsou postihnuty všechny vyjíždkové vazby, které se během sledovaného dne v daném kraji uskutečnily. Na konkrétním příkladu města České Třebová, je ukázáno, jak se může významně lišit dojíždkový

Obrázek 7 - Srovnání převládajících dojížděkových proudů z údajů geolokační sítě (vpravo) a z údajů SLDB 2011 (vlevo) – případová studie Turnovsko, r. 2018



a vyjížděkový region. Exponovanost polohy tohoto města v dopravní síti a s tím spojená dosažitelnost vzdálenějších velkých center (zejm. Pardubice) se jednoznačně projevuje na organizaci vyjížděkových vazeb. Naproti tomu dojížděkový region České Třebové poukazuje na její reálný význam menšího regionálního centra.

Rozdíl mezi tradičními přístupy využívajícími zejména údaje SLDB o dojížděci za práci a do škol a přístupy využívajícími data mobilních operátorů je odvoditelný z případové studie Turnovska, kde byly využity oba přístupy (viz obrázek č. 7, vlevo). Ze srovnání obou map je zřejmé, oba přístupy dojdou k obdobným výsledkům. Hlavní směry dojížděčky v regionu jsou z obou map zcela jasné a lze konstatovat, že vzájemně podporují svou validitu. Drobné rozdíly lze přisoudit jednak odlišné metodice a jednak různému datu, ke kterému jsou data sbírána (2011 a 2018). Nicméně ze srovnání map je zřejmé, že geolokační data v tomto směru mohou jít při

studiu vzájemných interakcí detailněji. V mapách jsou modře zaznamenány primární dojížděkové vazby a červeně vazby sekundární. Právě sekundární a další vazby menšího významu lze identifikovat pouze prostřednictvím těchto metod, jelikož pro tradiční metody jsou vazby nižšího řádu vysledovatelné jen zcela minimálně.

Takto strukturované údaje poskytují zcela unikátní databázi, na jejímž základě je možné přizpůsobit územní strukturu výkonu veřejné správy potřebám samotných občanů. Respektuje totiž nejen dojížděkové vazby za práci a do škol, které jsou v omezené míře dostupné i v rámci SLDB, avšak nabízí i možnosti sledovat mobilitu i v mimopracovních/mimoškolských aktivitách. V neposlední řadě je nutné zmínit, že se jedná o jedinečný způsob, jak získat zpřesněné údaje o reálném počtu obyvatel daných lokalit, což se velmi často může lišit od údajů evidence počtu obyvatel. Zejména ve velkých aglomeracích je tento rozdíl velmi významný. Data z geolokační sítě jsou tak naprosto relevantním zdrojem objektivních dat o pohybu obyvatel.

6 SPRÁVNÍ AGENDY

Činností, kterými jsou územně správní celky úřady pověřeny v přenesené působnosti, jsou desítky a zde jsou uvedeny příklady některých z nich:

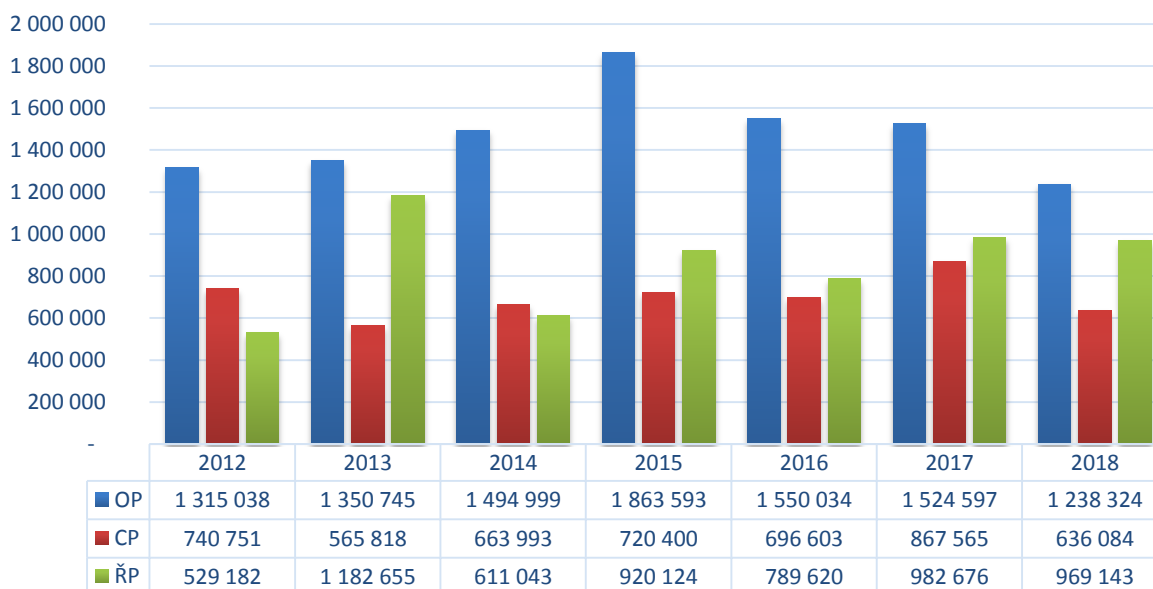
- o správní rozhodování a dozorové činnosti v silničním hospodářství,
- o přestupkové řízení ve věcech bezpečnosti a plynulosti silničního provozu,
- o správní rozhodování a dozorové činnosti při provozování drah a drážní dopravy,
- o památková péče a správa sbírek muzejní povahy,
- o územním plánování,
- o územní rozhodování a rozhodování na úseku stavebního řádu a vyvlastnění,
- o sociální služby, sociálně-právní ochrana dětí,
- o přestupková řízení ve věcech veřejného pořádku, občanského soužití a majetku,
- o správa matrik a státního občanství,
- o vodní a lesní hospodářství, myslivost,
- o zemědělství, ochrana přírody a krajiny, ochrana ovzduší,
- o hospodaření a nakládání s odpady,
- o ochrana zemědělského půdního fondu.

O výkonu veřejné správy v územních samosprávných celcích pojednává další část výroční zprávy.

Do této kapitoly byly zařazeny vybrané agendy správních činností, které jsou z hlediska vyřizování požadavků občanů nejfrekventovanější a občané si je s činností veřejné správy spojují nejčastěji. Jedná se o výdej osobních a cestovních dokladů, řídičských oprávnění a registr vozidel, agenda živnostenského podnikání a stavebních úřadů, přestupkové řízení (registr přestupků) a veřejné opatrovnictví.

Za rok 2018 přinesly správní poplatky spojené s výkonem veřejné správy v přenesené působnosti do obecních pokladen celkem 2 800 333 643 Kč. Kromě příspěvku na přenesenou působnost je příjem plynoucí ze správních poplatků významným finančním zdrojem obcí.

Graf 12 - Počet vydaných dokladů, r. 2012-2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra, Ministerstvo dopravy

6.1

Občanské průkazy

Občanský průkaz je základním dokladem totožnosti. Je povinností všech občanů starších 15 let s trvalým pobytem na území ČR jej mít. Průkaz lze vydat i osobám mladším a této možnosti občané využívají. Ze statistik vyplývá, že v roce 2018 si o občanský průkaz požádalo 109 609 osob mladších 15 let (společně se svým zákonným zástupcem), což je nárůst o 37 % oproti roku 2017.

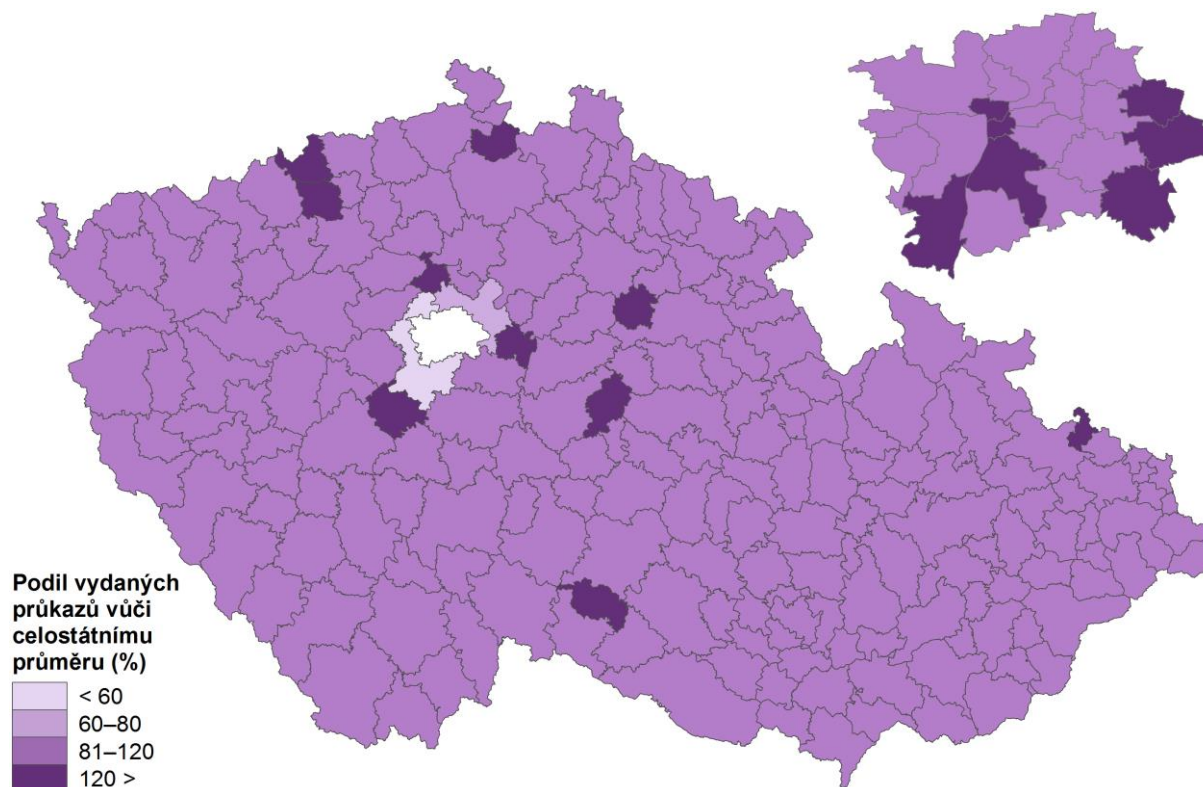
Od roku 2016 je zrušena místní příslušnost pro podání žádosti o jeho vyhotovení a je tedy možné si o jeho vydání požádat na jakémkoli obecním úřadě obce s rozšířenou působností.

Od 1. července 2018 jsou občanské průkazy plošně vydávány se strojově čitelnými údaji a kontaktním elektronickým čipem (tzv. elektro-

nické občanské průkazy). Čip umožňuje identifikaci vůči online službám zejména veřejné správy. Díky elektronickým občanským průkazům si občan může zařídit řadu věcí z pohodlí domova bez návštěvy některého z úřadů. V současnosti je možné se jeho prostřednictvím přihlásit do Portálu Občana města Říčany, do Portálu Občana města Pelhřimova, do aplikace Oborové zdravotní pojišťovny, do informačního systému datových schránek, Portálu národního bodu, Portálu občana, Portálu E-Recept, Portálu České správy sociálního zabezpečení a do Elektronické služby finanční správy ČR. S jeho využitím je možné si vytvářet kvalifikované elektronické podpisy a čip slouží i k autentizaci pomocí certifikátu vůči informačním systémům.

Nové občanské průkazy prozatím nejsou využívány plošně, protože občané si ke komunikaci s úřady z domova musí pořídit čtečku a stáhnout potřebný software. Dalším důvodem je to, že nabídka služeb není zatím kompletní.

Obrázek 8 - Výdej občanských průkazů na pracovištích obcí s rozšířenou působností a městských částí hl. m. Prahy v porovnání s republikovým průměrem, r. 2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra

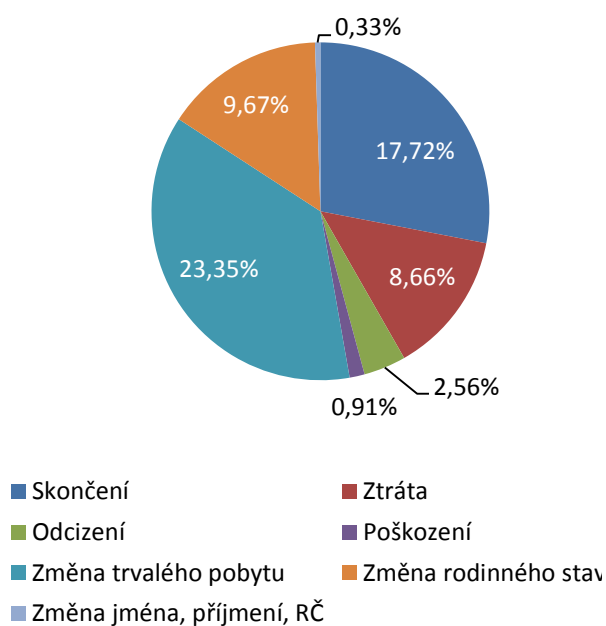
Za rok 2018 bylo celkem vyrobeno 1 238 324 občanských průkazů. Od ledna do června 2018 bylo vydáno 299 občanských průkazů s elektronickým čipem. V druhé polovině roku se vydalo 724 409 občanských průkazů s elektronickým čipem.

Na obrázku č. 8 jsou v mapě zachyceny obvody ORP, kde je výrazný výkyv v počtu vydaných občanských průkazů ve srovnání s republikovým průměrem (po zohlednění počtu obyvatel daného obvodu). Ten v roce 2018 dosáhl 115 vydaných OP na 1000 obyvatel (v Praze 129).

Z grafu č. 12 vyplývá, že počet vydaných občanských průkazů se od roku 2015 snižuje. Například v roce 2018 bylo vydáno o 286 273 občanských průkazů méně než v roce 2017, což je meziroční pokles o 18,77 %.

Důvody pro zrušení občanských průkazů znázorňuje graf č. 13. Nejčastějším důvodem pro zrušení občanského průkazu a vydání nového byla změna trvalého bydliště (23,35 %), na druhém místě to bylo vypršení platnosti občanského průkazu (17,75 %) a na třetím místě změna rodinného stavu (9,67 %).

Graf 13 - Nejčastější důvody vydání občanských průkazů, r. 2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra

6.2

Cestovní doklady

Cestovních dokladů bylo v roce 2018 vydáno celkem 636 084, což je oproti minulému roku pokles o 27 %. Z grafu č. 12 je patrné, že počet vydaných cestovních dokladů každý rok velmi kolísá a nelze tedy identifikovat vývojovou tendenci.

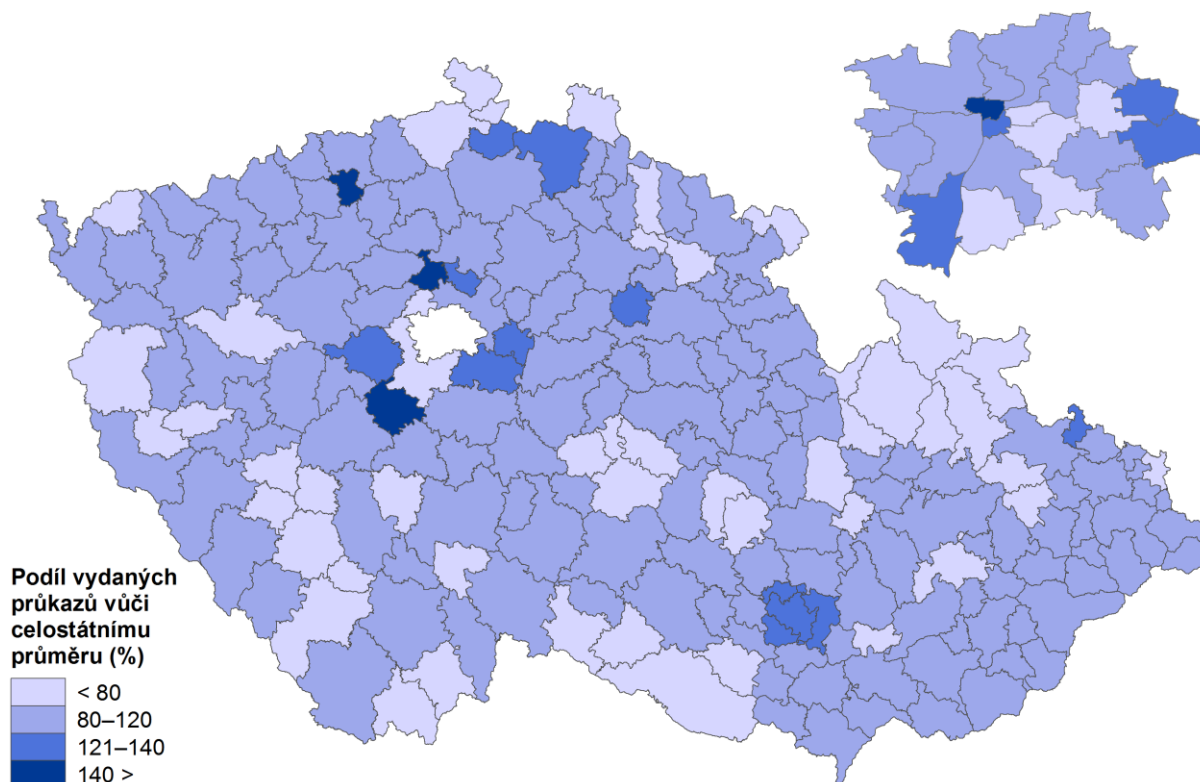
Z celkového počtu vydaných cestovních dokladů bylo vydáno 636 062 cestovních pasů, 1 cestovní průkaz a 21 cestovních příloh do Polska v rámci malého pohraničního styku.

Většina cestovních pasů (65,65 %) byla vydána osobám starším 15 let. Osobám mladším 1 roku bylo vydáno 21 489 cestovních pasů (3,38 %), osobám od 1 do 5 let - 66 473 cestovních pasů (10,45 %), a osobám od 6 do 14 let bylo vydáno 20,52 % cestovních pasů.

Na grafu č. 14 je vidět, že nejvíce cestovních dokladů vydalo Hlavní město Praha (101 483), Středočeský kraj (81 461) a Jihomoravský kraj (73 088). Naopak nejméně se jich vydalo v Karlovarském kraji (16 875).

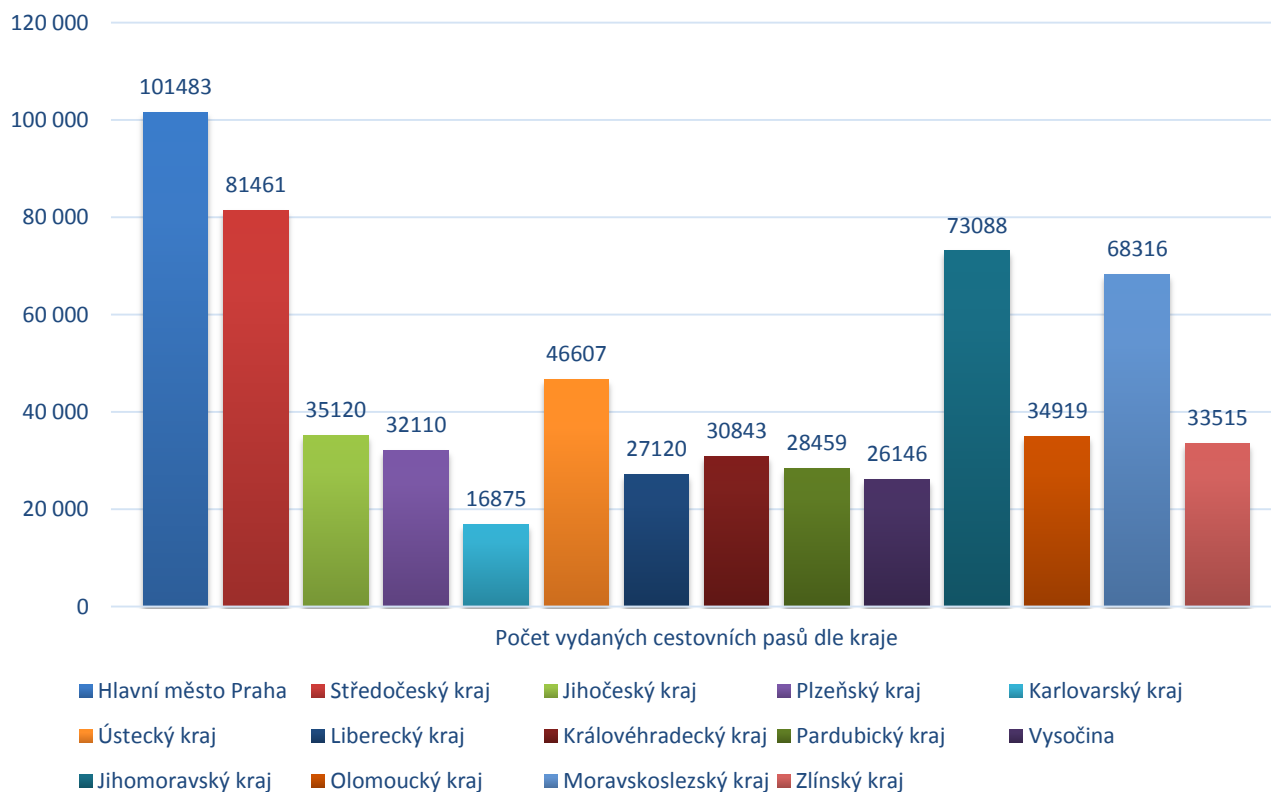
Od července 2018 došlo ke změnám v poplatcích za vydání cestovních dokladů. Za běžné vydání cestovního pasu bude účtován poplatek 600 Kč a dětem do 15 let snížený poplatek 100 Kč. V takovém případě bude cestovní doklad vydán do 30 kalendářních dnů. Pokud budeme chtít vydat pas ve zkrácené lhůtě do 5 pracovních dní, naučtováný poplatek bude ve výši 3000 Kč a dětem do 15 let ve snížené sazbě ve výši 1000 Kč. Dále bude možnost požádat o vydání cestovního pasu do 24 hodin, správní poplatek bude v tomto případě činit 6000 Kč a u dětí mladších 15 let bude 2000 Kč. V případě expresního vydání pasu do 24 hodin je ale nutné si ho vyzvednout v budově Ministerstvu vnitra v Praze na Pankráci.

Obrázek 9 - Výdej cestovních dokladů na pracovištích obcí s rozšířenou působností a městských částí hl. m. Prahy v porovnání s republikovým průměrem, r. 2018



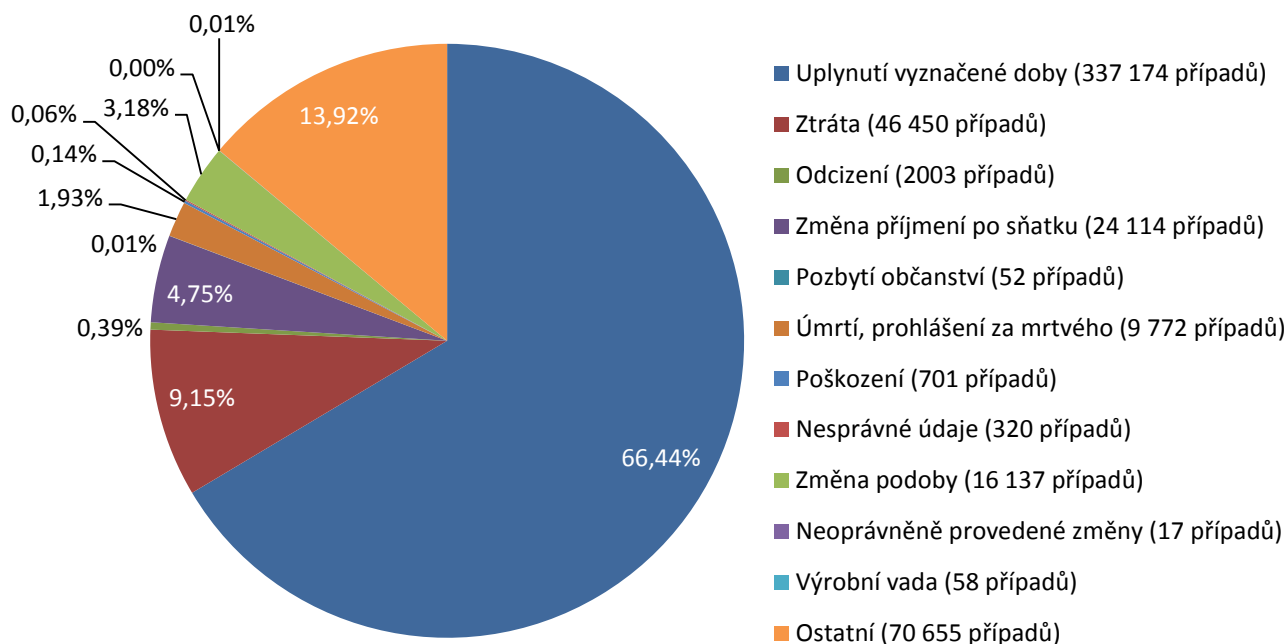
Zdroj: Ministerstvo vnitra

Graf 14 - Počet vydaných cestovních dokladů v jednotlivých krajích, r. 2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra

Graf 15 - Nejčastější důvody vydání cestovních dokladů, r. 2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra

Možnost bleskového vyhotovení do 24 hodin využilo v roce 2018 celkem 1905 občanů. O vyhotovení dokladu do 5 pracovních dnů si požádalo 10 990 občanů.

Z čísel vyplývá, že celkový objem správních poplatků vybraných za vydání cestovních dokladů přesáhl 300 milionů korun, což je asi o 100 milionů méně než v roce 2017.

Dle grafu č. 15 je nejčastější důvodem nového vydání uplynutí vyznačené doby (66,44 %) a jiné než vyjmenované případy (13,92 %).

6.3

Agenda řidičů a registr vozidel

Dopravně správní agendy patří mezi nejčastější činnosti vykonávané v přenesené působnosti obcí. Kromě níže sledovaných registrů řidičů, řidičských oprávnění a bodového hodnocení řidičů je mezi nimi vykonávána i agenda vydávání profesních a mezinárodních

řidičských průkazů a vydávání paměťových karet řidičů a vozidel.

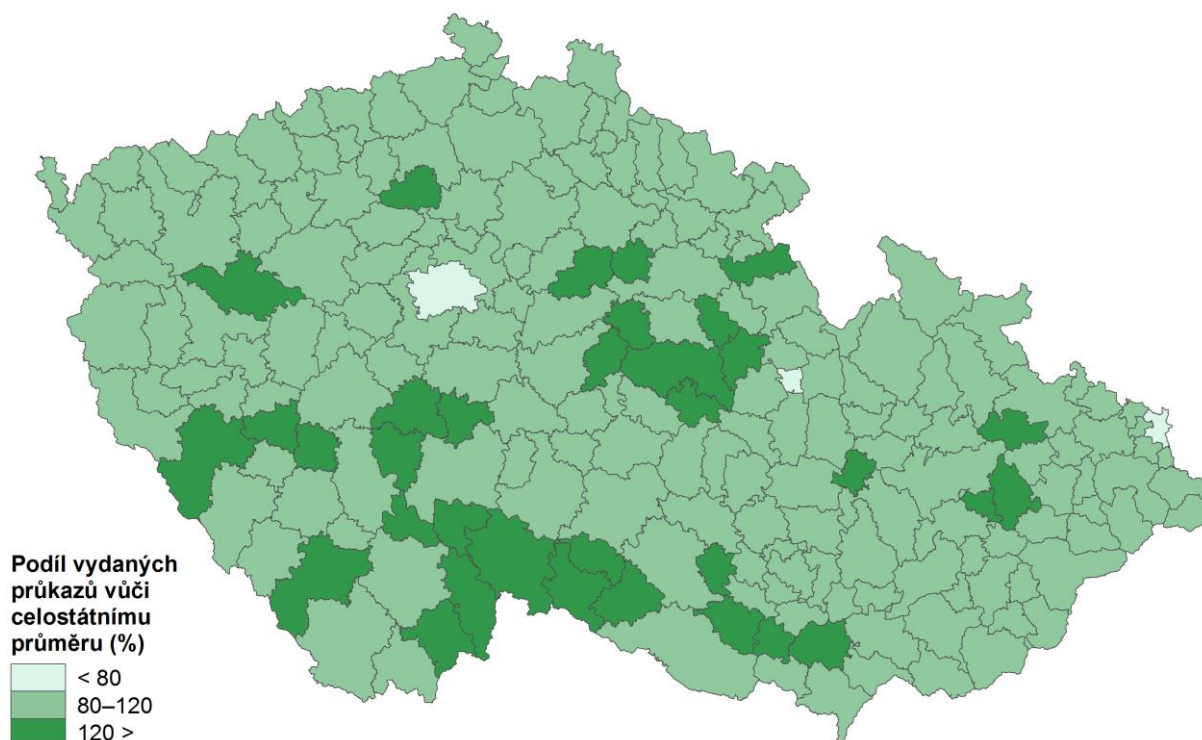
Řidičské průkazy

V roce 2018 bylo zaregistrováno celkem 969 143 žádostí o řidičské průkazy, což je o 13 533 méně oproti roku 2017. Nejvíce žádostí bylo podáno v Praze (97 373 žádostí), dále v Brně (28 523 žádostí) a v Ostravě (23 032 žádostí).

V roce 2018 skončila platnost více než 650 000 řidičských průkazů, což je o 100 000 méně než v roce 2017. V roce 2019 by měl počet řidičských průkazů k výměně klesnout o dalších asi 217 000 na 433 000.

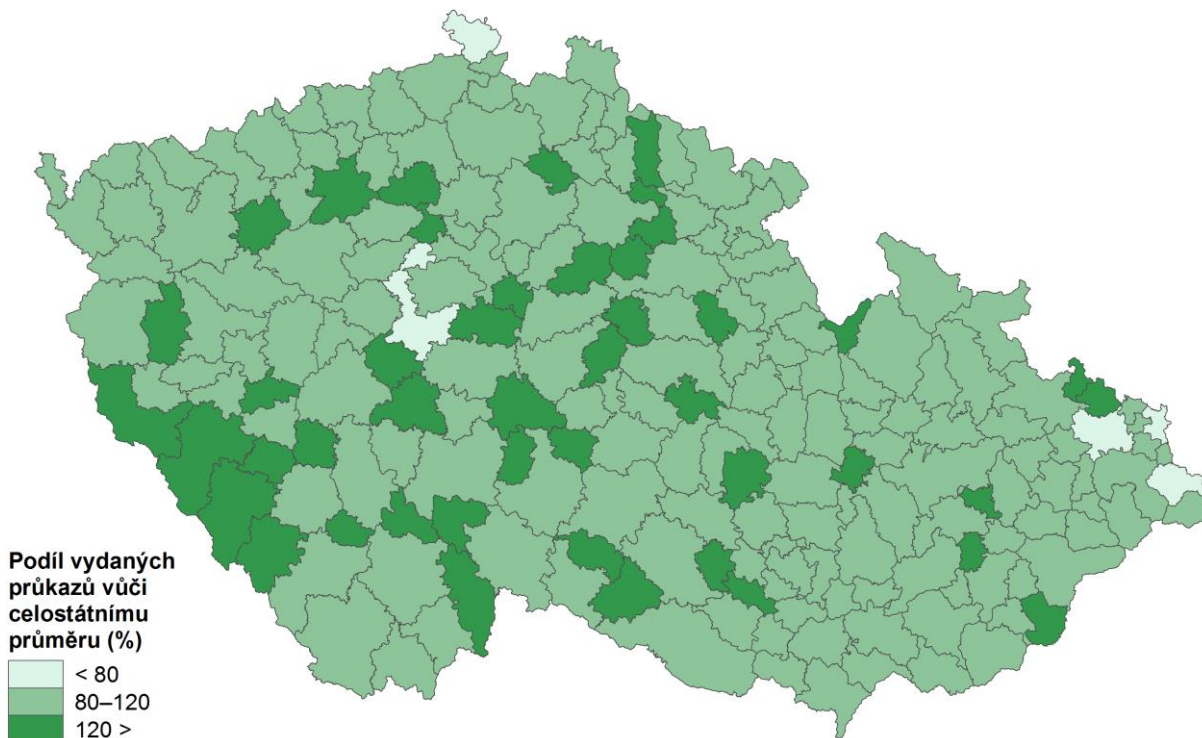
Od 1. července 2018 došlo v této správní činnosti k vítané změně a byla zrušena místní příslušnosti. O řidičský průkaz si je možné od tohoto data požádat v jakékoli obci s rozšířenou působností bez ohledu na místo trvalého pobytu. Je také určen správní poplatek na 200 Kč za vydání řidičského průkazu. V případě expresního vydání činí správní poplatek 700 Kč.

Obrázek 10 - Výdej řidičských průkazů na pracovištích obcí s rozšířenou působností a městských částí hl. m. Prahy v porovnání s republikovým průměrem, r. 2018 (1. polovina)



Zdroj: Ministerstvo dopravy

Obrázek 11 - Výdej řidičských průkazů na pracovištích obcí s rozšířenou působností a městských částí hl. m. Prahy v porovnání s republikovým průměrem, r. 2018 (2. polovina)



Zdroj: Ministerstvo dopravy

Bodový systém

Za rok 2018 dosáhlo horní hranice dvanácti trestných bodů 39 616 řidičů. Nejvíce z nich (5449 řidičů) je ve Středočeském kraji. V závěsu se umístil Moravskoslezský kraj s 5396 řidiči, kteří dosáhli této horní hranice. Drtivá většina řidičů, kteří již dosáhli horní hranice, jsou muži (92,44 %), žen je pouze 7,56 %. Vůči roku 2017 se hranice dvanácti bodových řidičů téměř nezměnila.

Co do počtu bodovaných řidičů, nejvíce jich je v Moravskoslezském kraji (58 492 řidičů). Naopak nejmenší počet bodovaných řidičů je v Karlovarském kraji (15 114 řidičů).

Při přepočtu na registrované řidiče je nejvyšší podíl bodovaných řidičů v Ústeckém kraji (8,55 %). Nejnižší podíl je naopak v Praze (5,47 %). V roce 2018 je celkový podíl bodovaných řidičů 7,06 %. Oproti roku 2017 tedy došlo obecně k mírnému poklesu ze 7,13 %. Největší procentuální pokles je ve Středočeském kraji (o 0,53 %). Naopak k nárůstu v roce 2018 oproti 2017 došlo v kraji Jihomoravském (0,11 %), Královéhradeckém (0,77 %), Olomouckém (0,16 %), na Vysočině (0,01 %) a největší nárůst byl v kraji Zlínském (1,13 %).

Za rok 2018 bylo evidováno 395 126 přestupků a trestných činů. Pouze 80 338 z těchto přestupků a trestných činů bylo způsobeno ženami (20,33 %). Oproti roku 2017 došlo k meziročnímu nárůstu z 380 017 na 390 126 přestupků a trestných činů.

Nejčastěji byli řidiči pokutováni za překročení rychlosti v obci o méně než 20 km/h a více než 5 km/h (33,10 %), nepřipoutání bezpečnostním pásem nebo nepoužití helmy (16,78 %) a používání mobilního telefonu (12,99 %). Oproti roku 2017 se tedy mírně zvýšilo procentuální zastoupení řidičů překračujících rychlost v obci z 32,88 % na 33,10 %. V případě nepřipoutání pásem nebo nepoužití helmy se procento v roce 2018 snížilo z 18,01 % na 16,78 %. Mírný pokles z 13,14 % na 12,99 % byl zaregistrován i v případě používání mobilního telefonu.

Registr vozidel

V roce 2018 bylo do registru vozidel zapsáno celkem 573 185 vozidel. Což je oproti roku 2017 mírný nárůst o 4065 vozidel (0,7 %). Z celkového počtu zaregistrovaných vozidel jich 356 237 (62,15 %) bylo zcela nových. Ojetých automobilů dovezených ze zahraničí bylo zapsáno 216 948 vozidel (37,85 %). Naopak vyneseno z registru bylo 236 861 vozidel, což je o 20 415 méně než v roce předcházejícím.

6.4

Centrální evidence přestupků

Přestupková řízení spadají do činnosti všech obcí v České republice. Tuto činnost však ne všechny vykonávají samy. Pro účely zajištění kvalitního a včasného rozhodování ji obce často delegují na zkušenější úřady.

Centrální evidence přestupků se využívá od posledního čtvrtletí roku 2016, kdy informační systém poskytl plnohodnotné statistiky z databáze osob, které byly pravomocně uznány vinnými ze spáchání vybraných přestupků.

Zápis do evidence provádí do pěti pracovních dnů správní orgán, který o přestupku rozhodoval v posledním stupni. V případě, kdy o uložení pokuty rozhodla v blokovém řízení obecní policie, zápis provádí příslušný obecní úřad.

V roce 2018 bylo do systému zapsáno 143 233 přestupků. Tabulka č. 12 je rozlišuje podle právní definice, největší podíl tvořily přestupky podle zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Na zbývající právní předpisy připadají skutkové podstaty zejména zaměřené na ochranu zdraví a užívání návykových látek.

Vzhledem k tomu, že stále dobíhají správní řízení zahájené v době platnosti zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, který byl od 1. 7. 2017 nahrazen novelou zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, jsou v níže uvedené tabulce zastoupeny oba tyto zákony. Rozdělení

skutkových podstat je v obou zákonech totožné. Blíže je toto ilustrováno v grafu č. 16, který zobrazuje nejčastější oblasti přestupků, rozdělené podle aplikovaného zákona.

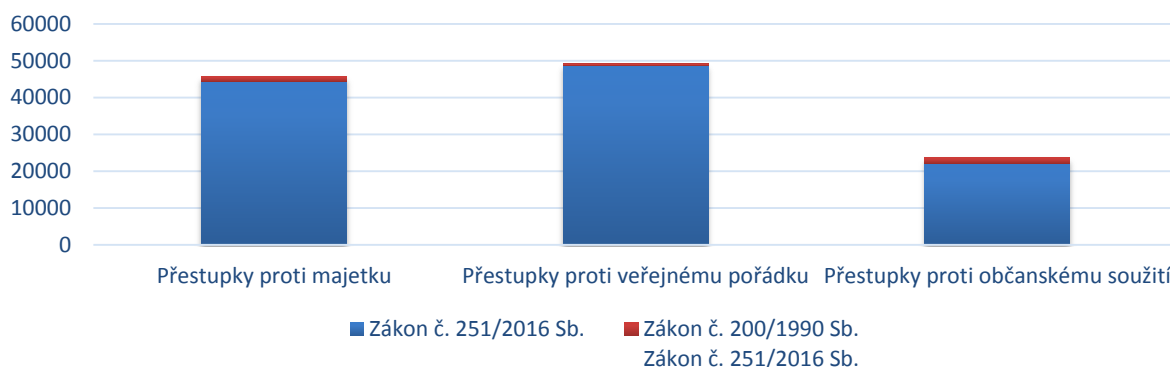
Tabulka 12 - Počet zapsaných přestupků dle jednotlivých zákonů, r. 2018

Právní předpis	Počet přestupků
Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích	3 400
Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích	115 371
Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek	13 333
Zákon č. 167/1998 Sb., o návykových látkách	8 457
Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních	1 744
Zákon č. 99/2004 Sb., o rybářství	784
Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany České republiky	109
Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti	26
Zákon č. 61/1988 Sb., o hornické činnosti	9
Celkem	143 233

Zdroj: Rejstřík trestů

Dle typu rozhodnutí šlo nejvíce o příkazové bloky, kterých bylo v minulém roce 76 219, což je 56,16 %, dále rozhodnutí ve správním řízení, kterých bylo 42 707, tj. 31,47 % a blokových pokut, kterých bylo 16 788, tj. 12,37 %. Nejvíce zastoupeny jsou pokuty do výše 500 Kč. Podle počtu přestupků je nejvíce zastoupená skupina pachatelů ve věku 21 – 30 let včetně.

Graf 16 - Nejčastější skutkové podstaty, r. 2018



Zdroj: Rejstřík trestů

Evidenci přestupků spravuje Rejstřík trestů při Ministerstvu spravedlnosti, odděleně od databáze pravomocně odsouzených osob. Občané si mohou o výpis svých záznamů požádat. Primárním záměrem je odhalování recidivy. A jak ukazují čísla, tento cíl se daří plnit.

V roce 2018 bylo v registru evidováno 108 179 osob s evidovaným přestupkem. Míra recidivy je přitom 5,64 %, což je v meziročním srovnání méně o 1,66 %. Nejvíce opakovaných postihů lidé získávají přestupky proti majetku. Za rok 2018, má více než 10 záznamů 166 osob.

Za zmínku stojí také údaj o tom, že údaje z evidence přestupků využívají na základě žádosti různé instituce. Jejich výčet i případy, za jakých situací si opis z registru mohou vyžádat je přitom pevně daný. Rejstřík trestů vydá opis z evidence přestupků na základě žádosti:

- o správnímu orgánu oprávněnému projednat přestupek pro účely jeho projednání,
- o orgánu činnému v trestním řízení,
- o národnímu členovi Eurojustu pro účely plnění úkolů v Eurojustu,
- o soudu pro účely soudního řízení,
- o státnímu zastupitelství pro účely jiného než trestního řízení,
- o Ministerstvu spravedlnosti
- o Kanceláři prezidenta republiky

Údaje obsažené v evidenci přestupků se vyřadí ze systému nejdéle po 5 letech nebo dříve, pokud správní orgán či soud zrušil rozhodnutí. Po vyřazení se ještě 10 let archivují.

6.5

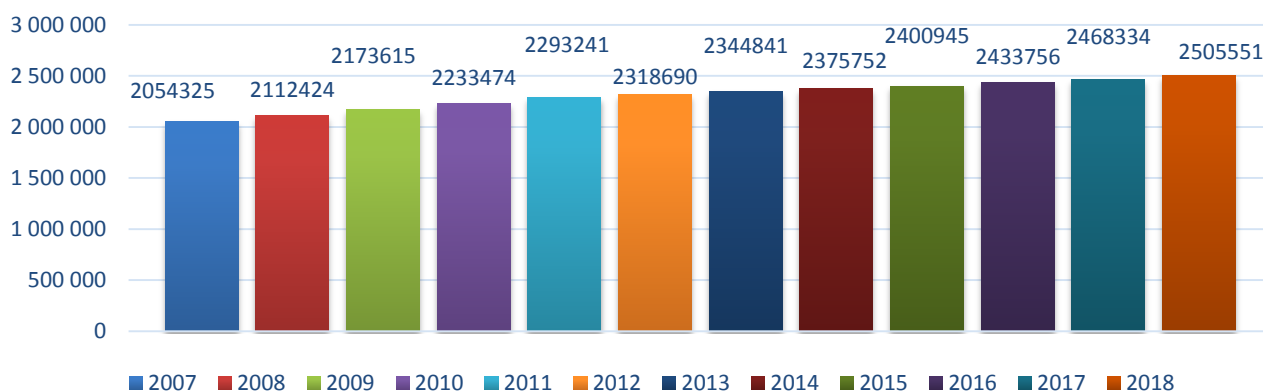
Živnostenské správní činnosti

Živnostenský úřad je prvním místem kontaktu podnikajících fyzických a právnických osob. Jeho pravomoci jsou vymezeny v zákoně č. 570/1991 Sb. o živnostenských úřadech. Má třístupňovou strukturu, která se skládá z 227 obecních živnostenských úřadů, 14 krajských a Živnostenského úřadu ČR.

Živnostenské úřady vydávají, ruší a pozastavují podnikatelská oprávnění. Jejich úkolem je i kontrolní činnost vůči podnikatelům, provozují poradenská kontrolní místa a vedou živnostenský rejstřík.

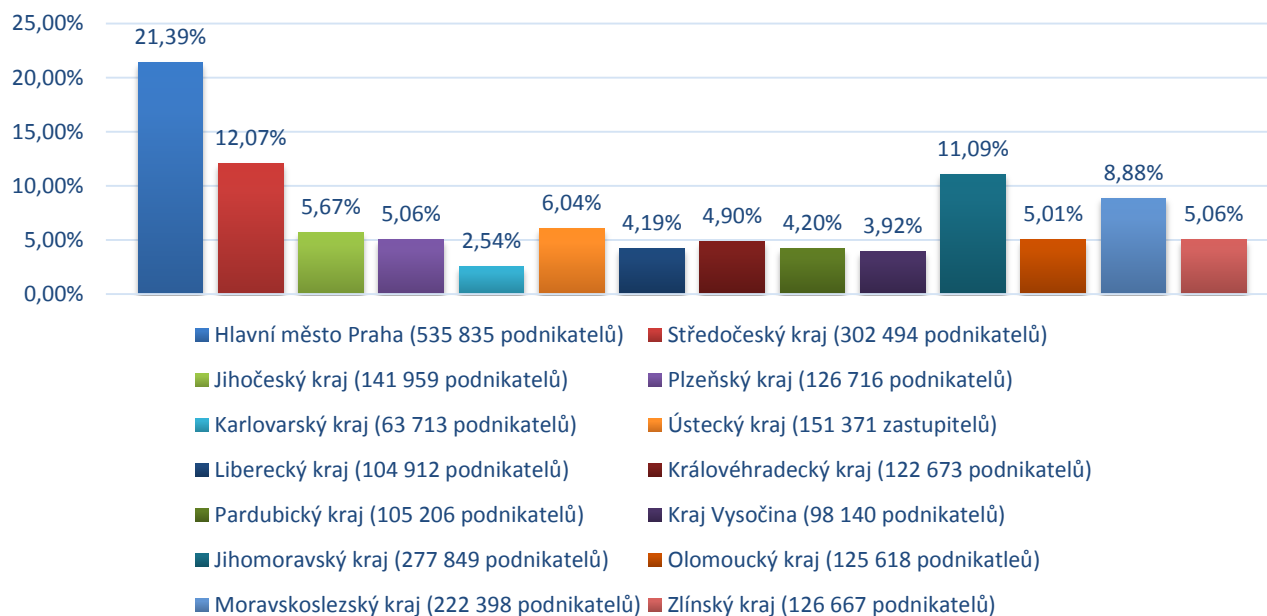
Počet podnikatelů v roce 2018 vzrostl na 2 505 551 (nárůst o 1,5 % oproti roku 2017). Z celkového počtu je 2 028 496 fyzických osob (80,96 %) a 477 055 právnických osob (19,04 %). Jak je patrné z grafu č. 17, minimálně od roku 2007 jsme v České republice svědky vzrůstajícího počtu podnikatelů.

Graf 17 - Vývoj počtu podnikatelů v ČR, r. 2007 - 2018



Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Graf 18 - Podíl podnikatelů v jednotlivých krajích, r. 2018



Zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Tabulka 13 - Vývoj počtu živností, r. 2012 - 2018

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012
Evidované živnosti	3 743 413	3 660 644	3 645 647	3 556 358	3 475 812	3 321 289	3 225 372

Zdroj dat: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Z hlediska krajů je 21,39 % podnikatelů evidováno v Hlavním městě Praze. Na druhém místě je Středočeský kraj s 12,07 % a na třetím je Jihomoravský kraj s 11,09 %. Naopak nejméně zaregistrovaných podnikatelů je v Karlovarském kraji (2,54 %) a v kraji Vysočina (3,92 %).

I přes značné administrativní nároky kladené na živnostníky, počet živností nadále roste. V roce 2018 bylo evidováno 3 743 413 živností, což je o 82 769 více než v roce 2017. Jedná se tedy

o meziroční nárůst 2,3 %. Z dlouhodobého hlediska má počet živností vzrůstající tendenci stejně jako počet podnikatelů (graf č. 18).

Z grafu č. 19. vyplývá, že rozdělení živností podle jednotlivých krajů je stejné jako u podnikatelů. Nejvíce živnostenských oprávnění bylo vydáno v Praze (19,71 %), ve Středočeském kraji (12,12 %) a v Jihomoravském kraji (11,20 %). Naopak nejméně jich vydali v kraji Karlovarském (2,59 %) a na Vysočině (4,14 %).

Graf 19 - Podíl živností v jednotlivých krajích, r. 2018

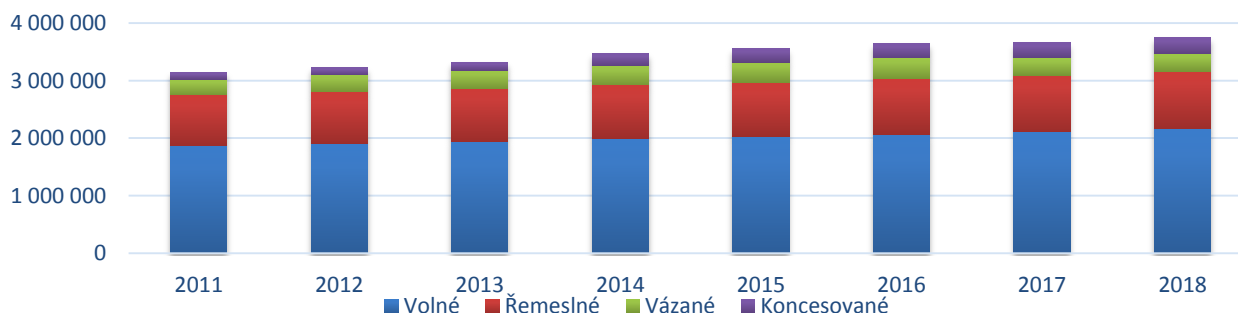


Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

V následujícím grafu č. 20 je dobře vidět rozdělení podle živností koncesovaných, volných, vázaných a řemeslných. Největší meziroční nárůst je stejně jako v roce 2017 u

koncesovaných živností, kterých je o 4,50 % více než v roce 2017. Žádná z živností nezaznamenala propad. Nejmenší meziroční nárůst je u živností řemeslných s hodnotou 1,70 %.

Graf 20 - Počty vydaných živnostenských oprávnění, r. 2011 - 2018



Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Tabulka 14 - Počty vydaných živnostenských oprávnění, r. 2011 - 2018

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Koncesované	119 234	119 989	143 084	217 926	232 298	248 137	262 937	274 695
Vázané	274 584	296 256	314 764	331 165	346 865	360 637	299 786	308 220
Řemeslné	885 019	900 714	915 777	935 552	948 230	964 650	981 317	998 126
Volné	1 867 176	1 908 413	1 947 664	1 991 169	2 028 965	2 072 223	2 116 604	2 162 372

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Tabulka 15 - Počet podnikajících cizinců v ČR, r. 2011 - 2018

	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Počet cizinců živnostníků v ČR	118 173	113 817	111 034	107 255	105 245	101 534	104 377	105 119
Počet cizinců podnikatelů v ČR	89 843	87 228	85 628	83 862	83 596	85 887	91 040	93 059

Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Za rok 2018 byl zaznamenán další nárůst v počtu cizinců, kteří v České republice mají živnost nebo podnikají. Meziroční nárůst u živností je 3,8 %, a u podnikatelů je o něco menší a činí 3 %. Z dlouhodobého hlediska je sledovatelný trend nárůstu počtu podnikajících cizinců (viz tabulka č. 15)

Rozložení podnikajících cizinců dle krajů v grafu č. 21 se mírně liší od celkových čísel. Cizinci se daleko více koncentrují v Praze, kde jich je 36,24 %. Na druhém místě je Středočeský kraj s 11,19 % a na třetím Ústecký kraj s 9,39 %.

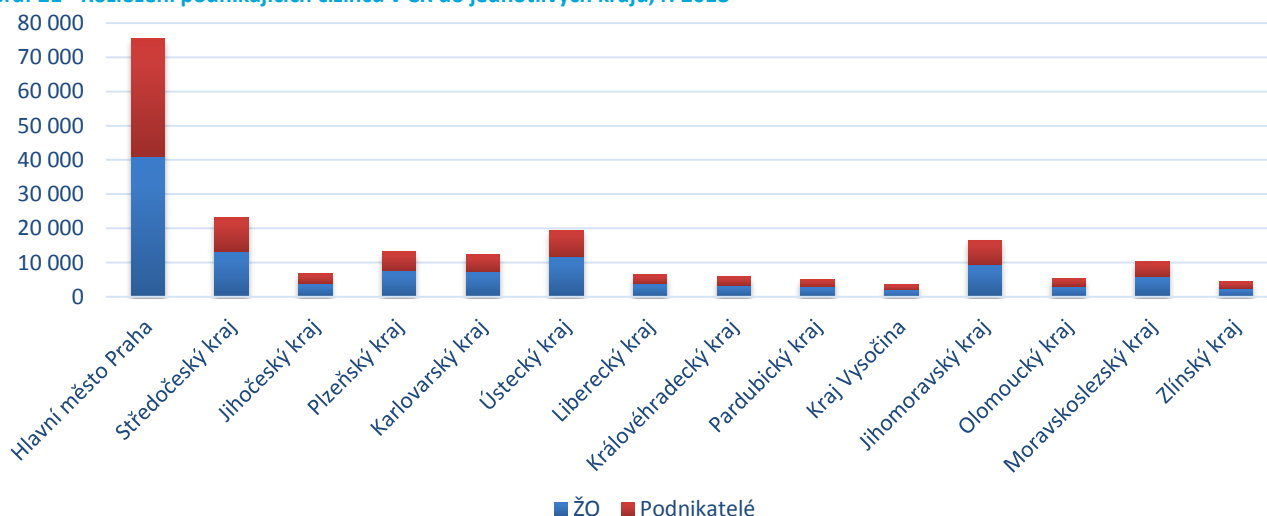
Nejvíce podnikajících cizinců v ČR je ukrajinské národnosti (24,35 %), na druhém místě se nejčastěji objevuje národnost vietnamská

(23,57 %) a na třetím slovenská (19,71 %). Na čtvrtém místě je s velkým odstupem národnost německá (3,52 %).

Živnostenské úřady řeší i pozastavení a ukončení živnostenských oprávnění a podnikatelských činností. V roce 2018 přerušili, pozastavili nebo ukončili celkem 149 263 živností.

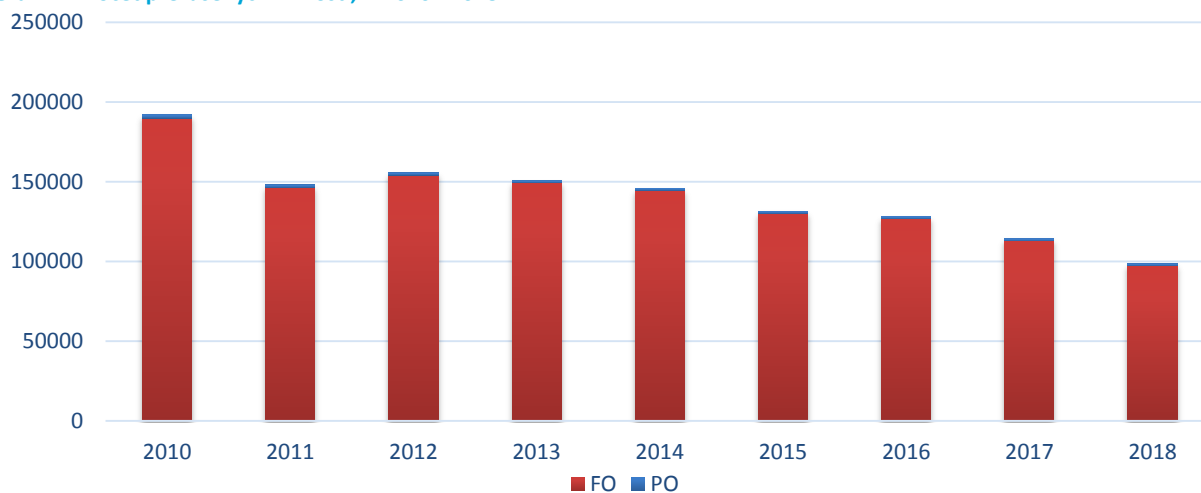
Z toho 98 650 podnikatelů svou živnost přerušilo, což je dvakrát více než kolik jich živnost ukončilo. Nicméně při pohledu na dlouhodobý vývoj počtu přerušovaných živností v grafu č. 22 je zřejmé, že tento počet od roku 2012 klesá.

Graf 21 - Rozložení podnikajících cizinců v ČR do jednotlivých krajů, r. 2018



Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Graf 22 - Počet přerušovaných živností, r. 2010 - 2018

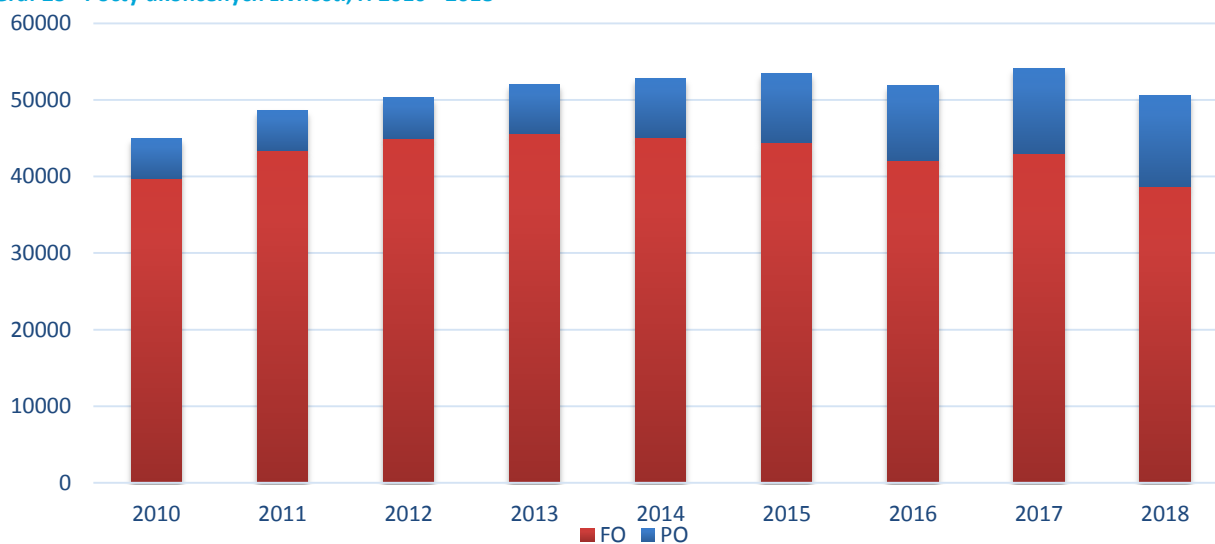


Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

Podnikatelů, kteří svou živnost ukončili, je 50 568, což se výrazněji neodchyluje od výsledků posledních let. Z grafu č. 23 vyplývá,

že minimálně od roku 2010 se počet ukončených živností standardně pohybuje okolo této hodnoty.

Graf 23 - Počty ukončených živností, r. 2010 - 2018



Zdroj: Ministerstvo průmyslu a obchodu

6.6

Stavební úřad

Ačkoliv stavební produkce v roce 2018 podle dat ČSÚ reálně meziročně vzrostla o 8,4 %, stavební úřady vydaly meziročně o 3,6 % stavebních povolení méně a orientační hodnota těchto povolení vzrostla o 1,5 %. Meziročně byla zahájena stavba o 5,1 % bytů více. Dokončeno bylo o 18,5 % více.

Pokles vydaných stavebních povolení je vidět ve všech krajích, přičemž nejmarkantnější propad je u Středočeského a Jihomoravského kraje.

Tabulka 16 - Správní úkony stavebních úřadů v jednotlivých krajích, r. 2018

Kraj	Územní rozhodnutí	Územní souhlas	Společné rozhodnutí	Souhlas s ohlášením	Stavební povolení	Kolaudační souhlas	LEGENDA
Hl. m. Praha	1 264	1 017	908	1 700	1 881	3 412	Meziroční změna Pokles > 50 % 10 - 50 % < 10 % Nárůst < 10 % 10 - 50 % > 50 %
Středočeský	3 573	8 639	2 432	2 398	2 878	6 427	
Jihočeský	1 883	3 326	1 111	1 262	1 333	3 344	
Plzeňský	1 611	2 939	972	1 057	1 039	1 945	
Karlovarský	452	1 120	311	306	533	1 046	
Ústecký	1 200	2 560	871	971	1 239	2 255	
Liberecký	943	1 737	612	524	585	1 453	
Královehradecký	966	2 065	791	817	855	1 974	
Pardubický	798	2 633	643	800	643	2 287	
Vysočina	1 264	2 329	787	1 058	799	2 288	
Jihomoravský	2 379	5 078	1 636	1 446	1 701	4 640	
Olomoucký	1 316	2 965	869	718	796	2 163	
Zlínský	967	2 642	989	599	898	2 435	
Moravskoslezský	1 925	4 623	1 325	1 288	1 575	3 074	

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj, Ústav územního rozvoje

6.7

Veřejné opatrovnictví

Agenda veřejného opatrovnictví je již třetím rokem samostatnou agendou a součástí příspěvku na přenesenou působnost obcí.

Obce jako veřejní opatrovníci obdrží násobek paušální platby na jednoho opatrovance podle

Důvodem je především změna stavebního zákona, a zejména pravidla pro vydání kolaudačního souhlasu a společného rozhodnutí. Celkově analýza potvrdila skutečnost, že se staví méně a draž. Více vydaných kolaudačních souhlasů koresponduje s nárůstem dokončených bytů.

Analýzou údajů o práci stavebních úřadů byla odhalena 40% míra úspěšně uplatněných opravných prostředků (odvolání). Pro srovnání, v roce 2017 dosahovala hodnoty 43 %.

jejich faktického počtu k rozhodnému dni, tedy 31. březnu. Jedná se o paušální platbu na jednoho opatrovance ve výši 29 000 Kč na jednoho opatrovance. Tímto rozhodným dnem je každoročně stanoven 31. březen. K rozhodnému dni krajské úřady zjistí skutečný stav výkonu veřejného opatrovnictví. Zjištění jsou zveřejněna na internetových stránkách Ministerstva vnitra a umožňují obcím zjištěné skutečnosti verifikovat.

Předmětné financování se týká opatrovnictví zletilých osob, a to jak těch, které byly omezeny ve svéprávnosti (dle § 55 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů - dále jen OZ - ve spojení s § 62), tak i těch, které omezeny nebyly (§ 469 OZ – špatný zdravotní stav působí obtíže při správě jmění nebo hájení práv). V těchto případech je zde pravomocný rozsudek soudu, který jmenuje obec veřejným opatrovníkem nikoliv jen pro jedno konkrétní řízení, ale pro komplexní výkon práv a povinností spojených s dlouhodobou omezenou schopností opatrovance zajišťovat své potřeby vlastními silami.

V roce 2018 stoupl počet veřejných opatrovanců v ČR o 711, z toho v Praze meziročně stoupl počet opatrovanců o 13.

Tabulka 17 - Počet opatrovanců v krajích, r. 2017-2018

Kraj	Počet opatrovanců 2017	Počet opatrovanců 2018
Hl. m. Praha	799	812
Jihočeský	557	593
Jihomoravský	780	856
Karlovarský	484	505
Královéhradecký	706	736
Liberecký	430	461
Moravskoslezský	1 521	1 615
Olomoucký	888	934
Pardubický	603	629
Plzeňský	744	764
Středočeský	1 289	1 388
Ústecký	1 310	1 430
Vysočina	627	679
Zlínský	747	798
Celkem	11 485	12 196

Zdroj: Ministerstvo vnitra

6.8

Matriční úřady

V České republice funguje 1274 matričních úřadů.¹⁹ Jejich hlavní úkony, tzv. prvozápisy o počtu narození, úmrtí a sňatků sleduje ČSÚ. V roce 2018 navíc proběhlo, na základě jednání s obcemi, dotazníkové šetření k matričnímu úkonu o určení otcovství. Podle zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení je potřeba k zápisu do knihy narození dítěte narozeného mimo manželství souhlasné prohlášení rodičů o určení otcovství. Rodiče dítěte, kteří nejsou manželé, mohou určit souhlasným prohlášením otcovství, a to jak k narozenému dítěti, tak před jeho narozením. Celkový počet takových úkonů je 51 217 a 70 % z nich je provedeno na obcích ORP. Zbýlých 30 % je rovnoměrně územně rozloženo. Jiná je situace u prvozápisu narození, který je v 99,75 % vykonáván na ORP neboť v těchto městech většinou sídlí porodnice a domácí porody se téměř nevyskytují. Prvozápis sňatek není svázán výhradně s ORP je naopak územně rozložen v obcích. Na ORP probíhá jen 60 % sňatků, více svateb se odehrává na kulturně významných místech ČR. Prvozápis úmrtí je méně územně rozložen než sňatek. Na obce ORP připadá 82 % zesnulých, což je opět spojeno se sídlem nemocnic v těchto městech.

Tabulka 18 - Počet matričních prvozápisů, r. 2018

	Počet prvozápisů všech matričních úřadů	Počet prvozápisů za všechny ORP	Podíl ORP na prvozápisech
Narození	95 365	95 128	99,75 %
Svatba	47 624	28 696	60,26 %
Úmrtí	98 887	81 861	82,78 %
Otcovství	51 217	36 042	70,37 %

Zdroj: Ministerstvo vnitra

¹⁹ Praha má 22 matričních úřadů, Brno má 9 matričních úřadů a 1 zvláštní matriku, Ostrava má 10 matričních úřadů, Ústí nad Labem má 2, a dále připadají na vojenské újezdy.

7 LIDSKÉ ZDROJE VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

Tato kapitola mapuje základní charakteristiky úředníků a zaměstnanců obcí, hlavního města Prahy, krajů a ústředních orgánů státní správy (dále ÚOSS). Mezi zaměstnance jsou započítáni jak úředníci, tak i další zaměstnanci vykonávající ostatní činnosti (např. technické apod.).

Z dlouhodobého pohledu jsou počty zaměstnanců a úředníků stabilní, meziroční výkyvy v řádech stovek či jednotek tisíců jsou dány jak statistickou chybou (resp. chybovostí vstupních dat), tak v malé míře i přirozenou obměnou zaměstnanců. Obecně lze u obcí identifikovat trend snižování počtu zaměstnanců, což může být do určité míry způsobeno transformací některých organizačních částí na příspěvkové organizace.

7.1

Územní samosprávné celky

U obcí a městských částí došlo meziročně k poklesu počtu zaměstnanců. Naopak u všech krajských úřadů došlo meziročně k nárůstu počtu zaměstnanců a úředníků, nejvíce zaměstnanců mají Moravskoslezský, Středočeský a Jihomoravský kraj. Všechny tyto kraje mají zároveň více jak milion obyvatel. Nejmenší počet zaměstnanců má pak populačně nejslabší Karlovarský kraj. Absolutně nejvyšší počet zaměstnanců (2114) si nadále zachovává Hlavní město, a to s ohledem na své specifické postavení v rámci veřejné správy.

Tabulka 19 - Vývoj počtu zaměstnanců a úředníků obcí, městských částí a krajů, r. 2014-2018

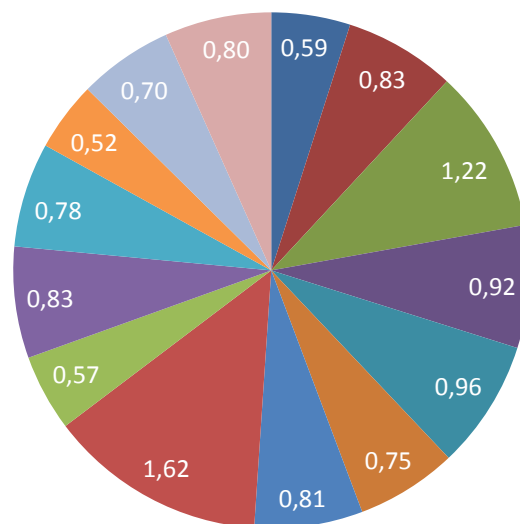
	2015	2016	2017	2018
Obce a MČ	72515	74396	73136	72923
Kraje	8198	8718	8379	8857

Zdroj: Ministerstvo financí

Tabulka 20 - Počet zaměstnanců a úředníků krajů a hl. města Prahy, r. 2018

	počet zaměstnanců
Jihomoravský kraj	698
Jihočeský kraj	532
Karlovarský kraj	361
Kraj Vysočina	466
Liberecký kraj	425
Královéhradecký kraj	415
Pardubický kraj	420
Hl. m. Praha	2 114
Moravskoslezský kraj	690
Olomoucký kraj	526
Plzeňský kraj	455
Středočeský kraj	705
Ústecký kraj	578
Zlínský kraj	465

Graf 24 - Počet zaměstnanců krajů a hlavního města Prahy přepočtený na 1 000 obyvatel kraje, r. 2018

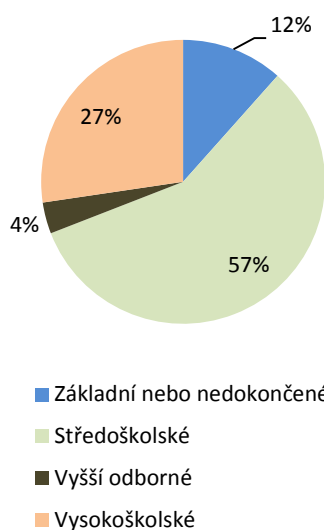


Zdroj: Ministerstvo financí

Rozdělení podle stupně vzdělání

Vzdělanostní struktura zaměstnanců obcí a městských částí i krajů odpovídá požadavkům na vzdělání u jednotlivých pozic. Zároveň existují rozdíly mezi jednotlivými úrovněmi veřejné správy. Mezi zaměstnanci obcí a městských částí převažují ti se středoškolským vzděláním, podíl vysokoškolsky vzdělaných zaměstnanců dosahuje 27 %. Podíl zaměstnanců obcí se základním či nedokončeným vzděláním je 12 %, v případě krajů je to pouze 1 %. Tito zaměstnanci vykonávají různé technické práce, z části se pak jedná i krátkodobé úvazky. Mezi zaměstnanci krajů výrazně dominují vysokoškolsky vzdělaní (71 %) následovaní zaměstnanci s ukončeným středoškolským vzděláním (27 %). Podíl zaměstnanců s vyšším odborným vzděláním je u všech úrovní minimální.

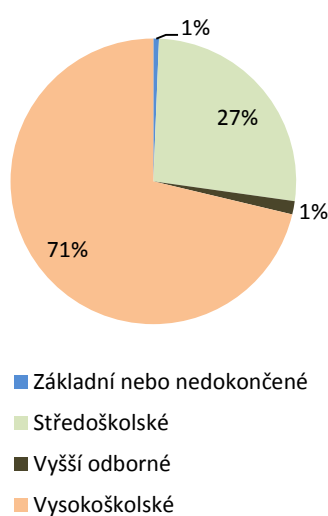
Graf 25 - Rozdělení zaměstnanců obcí a městských částí podle vzdělání, r. 2018



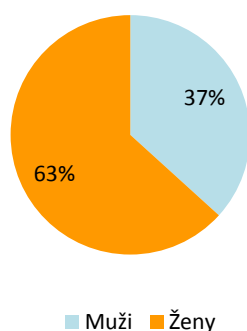
Zaměstnanci se zdravotním postižením

Zaměstnávání osob se zdravotním postižením v rámci veřejné správy je s ohledem na dlouhodobé cíle státní politiky zaměstnanosti žádoucí. Mezi jednotlivými úrovněmi veřejné správy existují pouze malé rozdíly v podílech zaměstnanců se změněnou pracovní schopností. V podílu zaměstnanců se 3. a 2. stupněm invalidity jsou mezi obcemi a MČ a kraji pouze minimální rozdíly v řádu desetin procenta. U obou kategorií se podíly zaměstnanců pohybují pod 1 %. V případě zaměstnanců s prvním stupněm invalidity činí jejich podíl u obcí a MČ 2,85 % a u krajů 1,13 %. Ve srovnání s loňským rokem nedošlo u žádné z úrovní veřejné správy k výraznější změně.

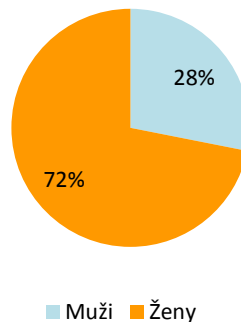
Graf 26 - Rozdělení zaměstnanců krajů podle vzdělání, r. 2018



Graf 27 - Rozdělení zaměstnanců obcí a městských částí podle pohlaví, r. 2018



Graf 28 - Rozdělení zaměstnanců krajů podle pohlaví, r. 2018



Ačkoliv ženy tvoří na všech úrovních veřejné správy více než polovinu všech zaměstnanců, míra jejich zastoupení na vybraných vedoucích pozicích je podstatně nižší. Nejvyšší podíl mají

ženy na pozicích vedoucí oddělení (42 %) a ředitelka odboru (30 %). Naopak nejméně žen je na pozici státní tajemnice.

Tabulka 21 - Počet zaměstnanců se zdravotním postižením v obcích, MČ, krajích, r. 2018

	CELKEM*	Žádná invalidita	Žádná invalidita (%)	Invalidita 1. st	Invalidita 1. st (%)	Invalidita 2. st	Invalidita 2. st (%)	Invalidita 3. st	Invalidita 3. st (%)
Obce a městské části	90959	87283	96%	2590	2,85%	812	0,89%	233	0,26%
Kraje	10271	10091	98%	116	1,13%	35	0,34%	29	0,28%

*pozn. Celkové údaje se oproti počtu zaměstnanců obcí, městských částí a krajů liší z důvodu meziroční fluktuace. Zde uvedená čísla vyjadřují souhrnné počty zaměstnaných osob v průběhu celého roku 2018.

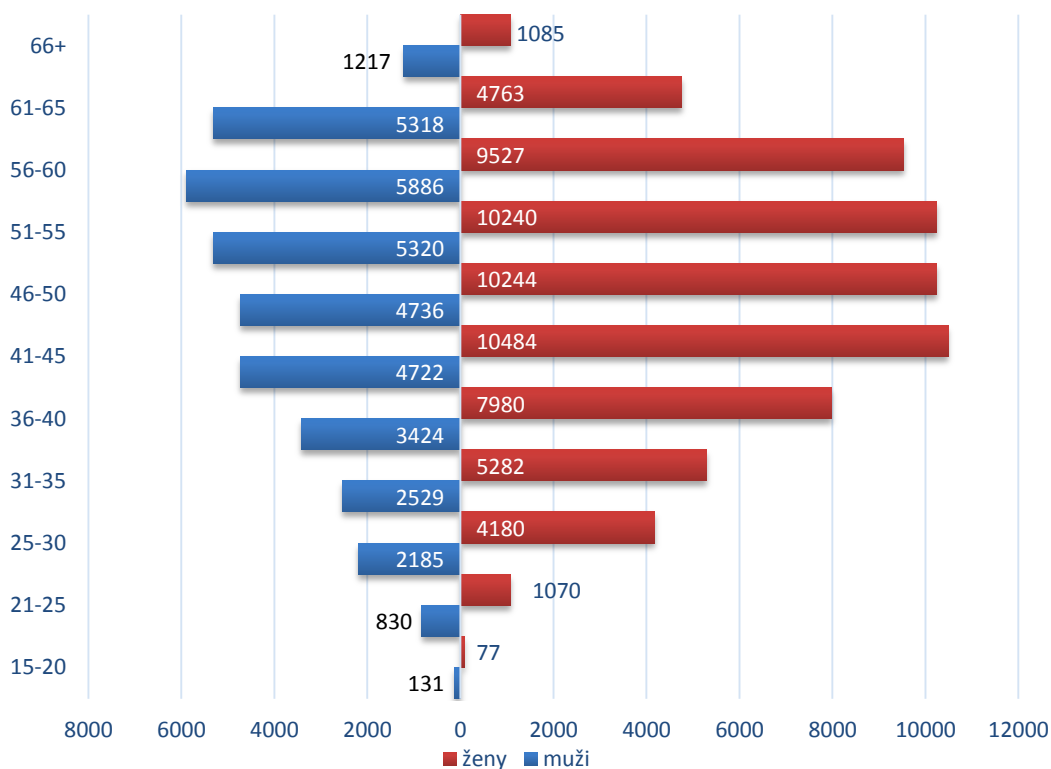
Zdroj: Ministerstvo financí

Rozdělení podle věku

Věková struktura zaměstnanců obcí, MČ a krajů se meziročně nijak výrazně nezměnila. U žen jsou nejpočetněji zastoupeny věkové kategorie 41-45 let a 46-50 let, v případě mužů jsou nejpočetnější kategorie 56-60 let a 51-55 let. Zaměstnanci (muži i ženy) mladší 35 let tvoří pouze 16 % všech zaměstnanců. Průměrný věk zaměstnance obcí, MČ a krajů zůstal stejný jako v loňském roce, tedy 47 let.

Na stejné úrovni zůstala i průměrná doba zaměstnání, která v roce 2018 činila 9 let. Pro zajímavost lze uvést, že celkem 4 zaměstnanci pracují pro obec, městskou část či kraj více než 50 let. Pro srovnání počet zaměstnanců, kteří pracují pro dotčené orgány méně než 1 rok, je 9 589. Ukazuje se tak, že dochází k průběžnému přijímání nových zaměstnanců, což je základem pro zajištění obsazenosti tabulkových míst i kontinuity práce.

Graf 29 - Věková struktura zaměstnanců obcí, MČ a krajů, r. 2018



Zdroj: Ministerstvo financí

Tabulka 22 – Zastoupení žen na jednotlivých pozicích v resortech, r. 2018

Ministryně	Státní tajemnice	Náměstkyně ministra	Ředitelka odboru	Vedoucí oddělení	Ostatní odborní pracovníci	Ředitelka rezortní instituce	Vedoucí detašovaného pracoviště
25 %	6 %	26 %	30 %	42 %	61 %	23 %	15 %

Zdroj: Úřad vlády

Rozdělení podle pohlaví

Mezi zaměstnanci na všech sledovaných úrovních veřejné správy dominují ženy. Jejich podíl na celkovém počtu zaměstnanců je nejvyšší v případě ústředních orgánů státní správy (75 %), o několik procent nižší je pak jejich podíl v případě obcí a městských částí a také krajů. Ve srovnání s rokem 2017 nedošlo ve struktuře zaměstnanců k žádným výraznějším změnám.

7.2

Služební úřady

Počet služebních úřadů se oproti roku 2017 nezměnil. Výkon státní správy v roce 2018 zajišťovalo 233 služebních úřadů, mezi něž se řadí:

- 14 ministerstev a Úřad vlády,
- 175 služebních úřadů podřízených ministerstvům a jimi řízeným služebním úřadům,
- 12 dalších ústředních správních úřadů,
- 30 služebních úřadů podřízených dalším ústředním správním úřadům a
- Archiv bezpečnostních složek.

S účinností od 1. ledna 2018 bylo schváleno 78 581 služebních a pracovních míst ve služebních úřadech. V porovnání se systemizací s účinností od 1. ledna 2017 se jedná o nárůst o 611 služebních a pracovních míst. Z celkového počtu systemizovaných míst bylo schváleno 71 039 míst služebních, tedy míst v režimu zákona o státní službě, a 7 542 míst pracovních, tedy míst v režimu zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce. Z celkového počtu 71 039 služebních míst bylo 10 053 služebních míst představených. Jejich služební místa byla

nejčastěji klasifikována 12. platovou třídou. Služební místa státních zaměstnanců, kteří nejsou představenými, potom 9. platovou třídou.

Objem prostředků na platy všech systemizovaných míst ve služebních úřadech představuje celkem 32 916 274 813 Kč. Z této částky připadá na služební místa 30 095 432 729 Kč a na pracovní místa 2 820 842 084 Kč.

V průběhu roku 2018 předložil ministr vnitra vládě České republiky celkem osm návrhů na změnu systemizace. Ve většině případů návrhy na změnu systemizace spočívaly ve změnách klasifikace systemizovaných míst platovou třídou nebo v jejich novém vymezení v důsledku změny správních činností či prací na nich požadovaných.

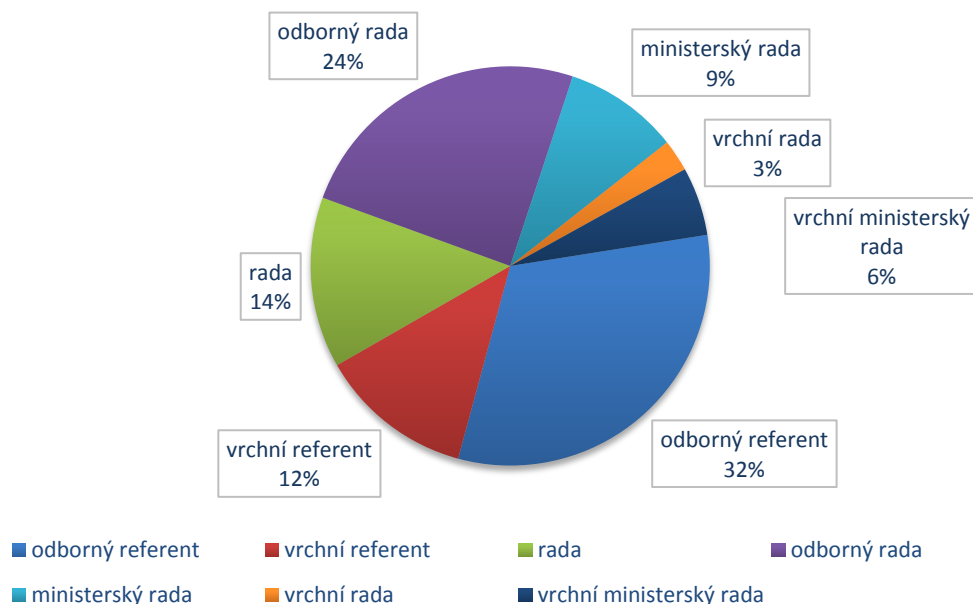
Stejně jako v roce 2017 vykonávalo státní službu 92 % státních zaměstnanců na dobu neurčitou a 8 % na dobu určitou.

Tabulka 23 - Obsazenost služebních míst státními zaměstnanci, prosinec 2018

	systemizovaná služební místa
Resort Ministerstvo dopravy	928
Resort Ministerstvo financí	17 274
Resort Ministerstvo obrany	1 282
Resort Ministerstvo práce a sociálních věcí	22 054
Resort Ministerstvo pro místní rozvoj	1 282
Resort Ministerstvo průmyslu a obchodu	1 743
Resort Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	1 422
Resort Ministerstvo vnitra	3 469
Resort Ministerstvo zdravotnictví	2 744
Resort Ministerstvo zemědělství	5 807
Resort Ministerstvo životního prostředí	2 066
Ministerstvo kultury	241
Ministerstvo spravedlnosti	405
Ministerstvo zahraničních věcí	1 825
Úřad vlády České republiky	322
Archiv bezpečnostních složek	88
Český báňský úřad (včetně podřízených)	136
Český statistický úřad	1 270
Český telekomunikační úřad	663
Český úřad zeměměřičský a katastrální (včetně podřízených)	4 855
Energetický regulační úřad	272
Rada pro rozhlasové a televizní vysílání	42
Správa státních hmotných rezerv	160
Státní úřad pro jadernou bezpečnost	193
Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí	10
Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	215
Úřad pro ochranu osobních údajů	72
Úřad pro přístup k dopravní infrastruktuře	21
Úřad průmyslového vlastnictví	186
celkem	71 047

Zdroj: Ministerstvo vnitra

Graf 30 - Struktura státních zaměstnanců podle služebního označení dle § 7 zákona o státní službě v roce 2018



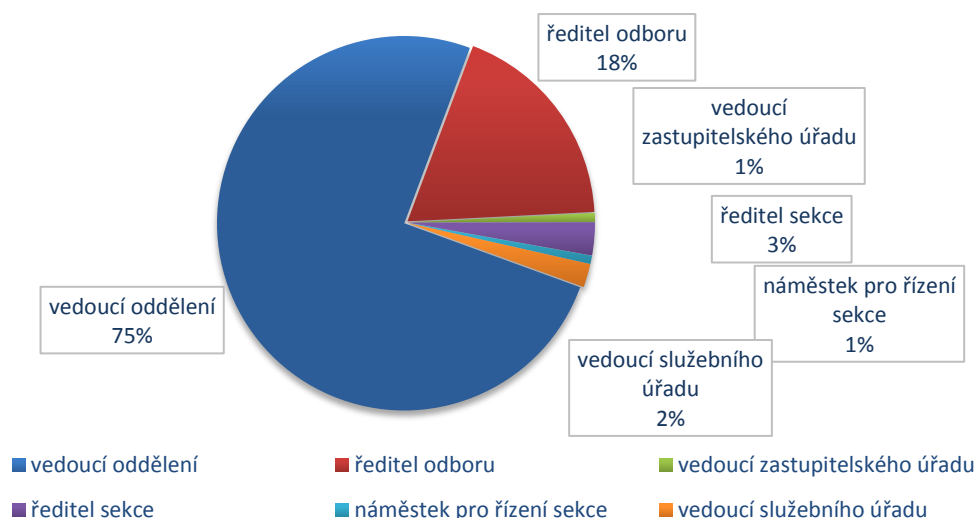
Zdroj: Ministerstvo vnitra

V roce 2018 vykonávali státní zaměstnanci službu celkem v 78 683 oborech služby, což je jen mírný pokles oproti roku 2017, kdy jim bylo stanoven výkon služby v 78 911 oborech služby. Mezi nejčastěji vykonávané patří obor 2 Daně, poplatky a obdobná peněžitá plnění, který vykonává 13 806 státních zaměstnanců, následuje obor 22 Sociální pojištění vykonávaný 6 679 státními zaměstnanci a obor 24 Zaměstnanost evidovaný u 5 553 státních zaměstnanců. Tento stav není překvapivý s ohledem na početné zastoupení státních

zaměstnanců zařazených ve finanční správě, České správě sociálního zabezpečení nebo v Úřadu práce.

Státní zaměstnanci si nesou služební označení, které souvisí se vzděláním a zařazením na určitém typu úřadu. Jak ukazuje graf níže, téměř jedné třetině státních zaměstnanců náleží služební označení odborný referent, následuje odborný rada a rada, což odpovídá i stavu v roce 2017, pouze s nepatrnými odchylkami.

Graf 31 - Struktura představených v roce 2018



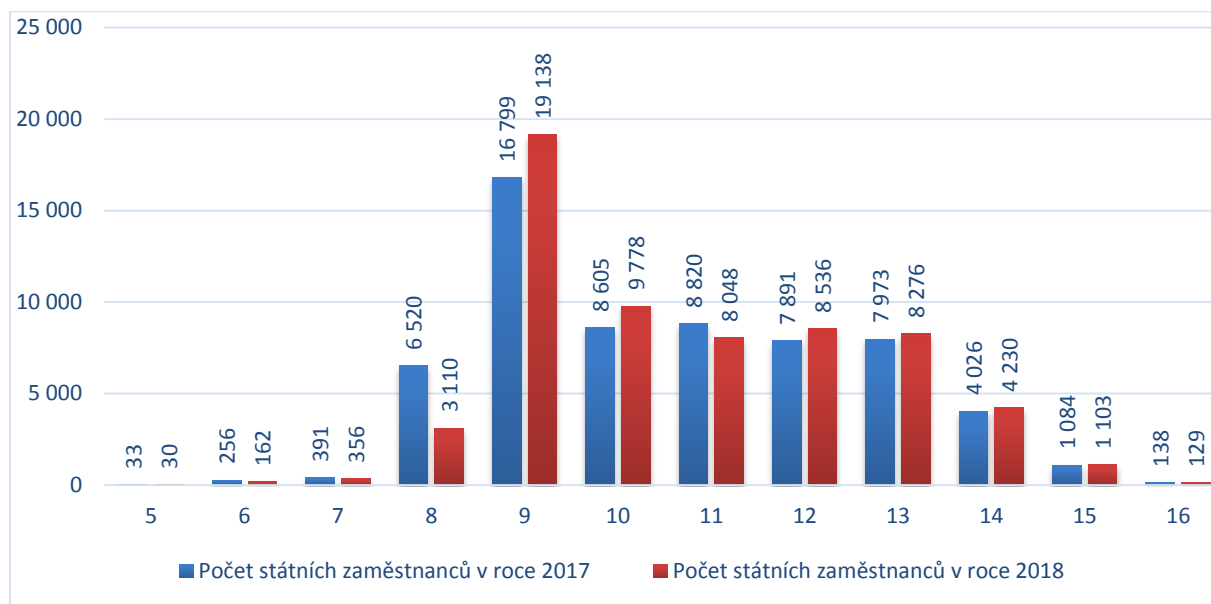
Zdroj: Ministerstvo vnitra

Od roku 2017 došlo ke snížení počtu představených, který se projevil v každé kategorii. Největší podíl, 75 % představených tvoří kategorie vedoucí oddělení, dále je s 18 % výrazněji zastoupena pozice ředitele odboru.

V přehledu platových tříd uvedeném v následujícím grafu se ukazuje, že nejčastěji,

konkrétně v počtu 19 138, jsou státní zaměstnanci zařazeni v 9. platové třídě a dokonce zde došlo k největšímu meziročnímu nárůstu o 2 339 státních zaměstnanců. Naopak u 8. platové třídy je patrný více jako poloviční meziroční pokles počtu zde zařazených státních zaměstnanců.

Graf 32 - Struktura platových tříd - srovnání v letech 2017 a 2018

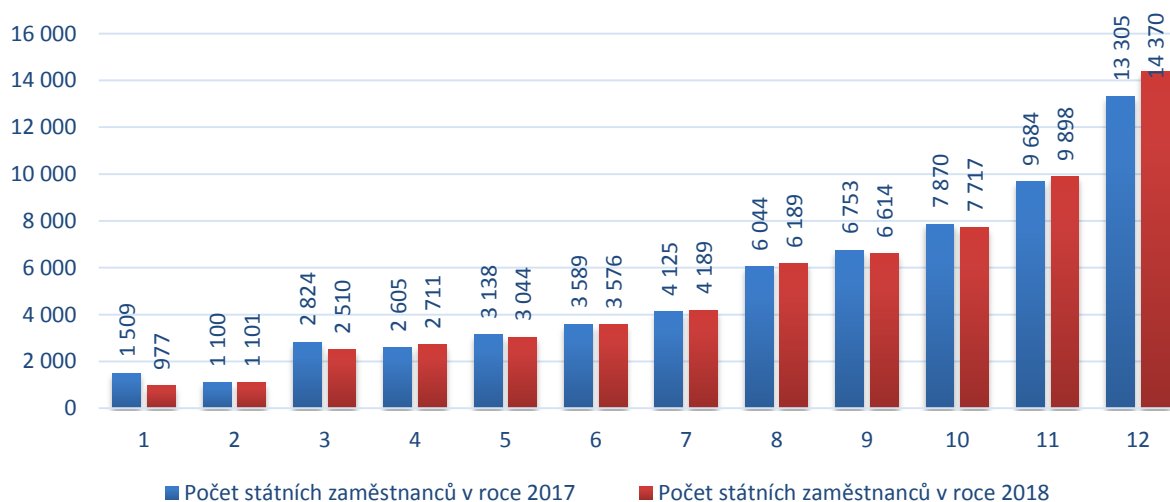


Zdroj: Ministerstvo vnitra

V případě platových stupňů, které zohledňují délku praxe státních zaměstnanců i kvalitu jejich práce, je patrné, že nejvíce je zastoupen 12. platový stupeň a to ještě početněji než v roce 2017. Zde nelze opomenout, že na

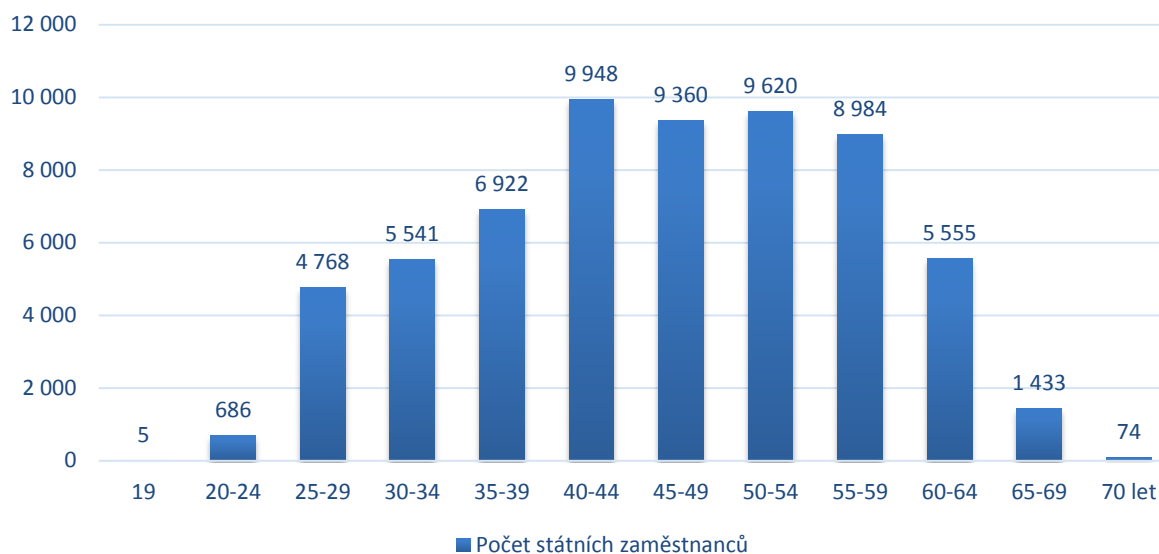
základě dvakrát po sobě dosažených vynikajících výsledků služebního hodnocení s nejvyšším možným bodovým ohodnocením 6,1 bodu, je takto hodnocenému státnímu zaměstnanci připočtena praxe v délce pěti let.

Graf 33 - Platové stupně - srovnání v letech 2017 a 2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra

Graf 34 - Věková struktura státních zaměstnanců v roce 2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra

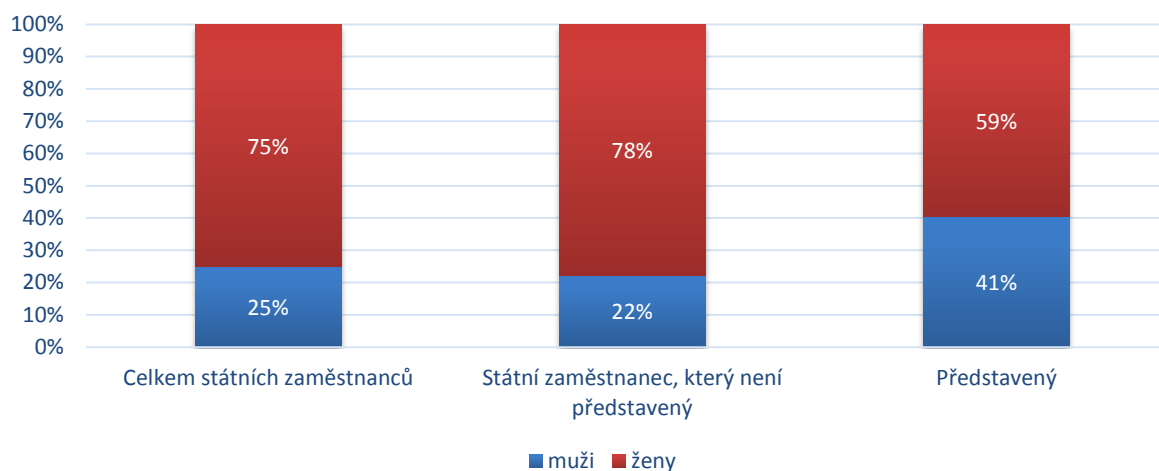
Rozložení platových stupňů výrazně ovlivňuje věková struktura státních zaměstnanců. Stejně jako v roce 2017 je 50 % státních zaměstnanců starších 46 let. Podíl státních zaměstnanců starších 50 let se snížil o 2 % na 38 % a podíl státních zaměstnanců mladších 30 let se zvýšil z 9,7 % na 10,5 % v roce 2018. Zaměstnanci ve věku od 40 do 59 let představují celých 60 % všech státních zaměstnanců.

Průměrný věk vedoucího oddělení je 48 let, ředitele odboru 50 let, ředitele sekce 52 let, náměstka pro řízení sekce 47 let, což je o 1 rok více než podle zjištění v roce 2017. Jinak zůstal

průměrný věk představených na stejné úrovni jako v roce 2017. Průměrný věk státního zaměstnance, který není představeným, je 46 let a v roce 2017 to bylo 45 let.

Z dalšího grafu je zjevný podíl zastoupení mužů a žen, a to jak na pozici představených, tak státních zaměstnanců, kteří nejsou představenými. Ve státní službě trvale podíl žen výrazně převyšuje zastoupení mužů, a to i na místech představených, i když oproti roku 2017 se právě bilance představených změnila ve prospěch mužů o 1 %.

Graf 35 - Poměr zastoupení mužů a žen ve služebních úřadech v roce 2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra

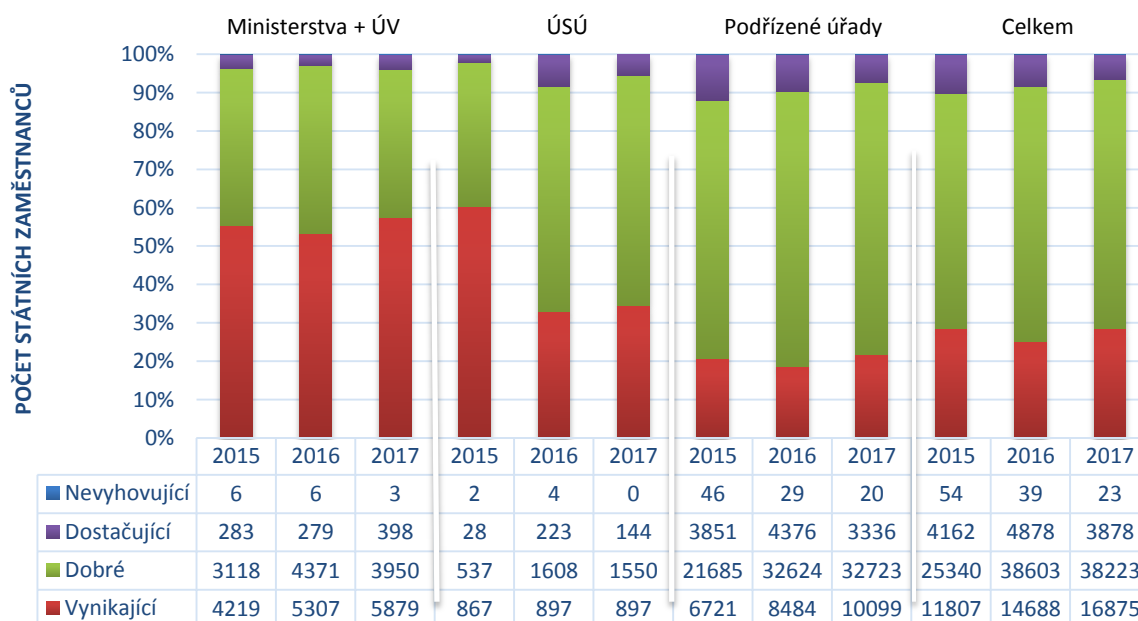
Každoroční hodnocení vytváření podmínek pro sladění rodinného a osobního života s výkonem státní služby služebními úřady ukázalo, že k nejužívanějšímu sladovacímu nástroji patřila v roce 2017 úprava služební doby. K určitému nastavení služební doby kromě jejího pevného rozvržení přistoupilo 92 % služebních úřadů. Z toho 86 % státních zaměstnanců využívalo pružného rozvržení služební doby, což představuje oproti roku 2016 zvýšení o 14 %. Kratší služební doba byla využívána v 87,5 % služebních úřadů, ve větší míře ženami, což lze s ohledem na 75% zastoupení žen ve služebních úřadech očekávat.

Státní zaměstnanci prochází každoročně služebním hodnocením. Srovnatelnost údajů získaných ze služebního hodnocení za rok 2016 s údaji získanými ze služebního hodnocení za rok 2017 je velmi vysoká, neboť služební hodnocení za oba roky bylo provedeno u srovnatelného počtu státních zaměstnanců za totožné právní úpravy a srovnatelných rozpočtových podmínek. Vždy okolo dvou třetin hodnocených státních zaměstnanců dosahovalo ve službě dobrých výsledků, okolo jedné čtvrtiny vynikajících výsledků, okolo jedné desetiny dostačujících výsledků a nepatrné množství nevyhovujících výsledků. Bližší údaje jsou uvedeny v dalším

grafu. Procentní rozložení dosažených celkových výsledků služebního hodnocení za roky 2016 a 2017 je ovšem odlišné u představených a u ostatních státních zaměstnanců. U představených převládají vynikající výsledky nad dobrými, u ostatních státních zaměstnanců je to právě opačně.

Mezi jednu z povinností, které musí státní zaměstnanec splnit, patří vykonání úřednické zkoušky ve stanoveném oboru nebo více oborech služby. V roce 2018 bylo realizováno celkem 1 132 termínů úřednických zkoušek. Obecnou část úřednické zkoušky vykonalo celkem 4 626 osob. Zvláštní část úřednické zkoušky vykonalo celkem 6 334 osob. Mezi tyto osoby jsou započítány i osoby, které nejsou státními zaměstnanci, ale je jim umožněno vykonat úřednickou zkoušku dle § 35 odst. 3 zákona č. 234/2014 Sb. Četnost konaných úřednických zkoušek je v roce 2018 srovnatelná s loňským rokem, nejvytíženější měsíce pro vyhlášení termínů úřednických zkoušek jsou červen a říjen. Od roku 2016 se objevují i neúspěšné pokusy při opakované úřednické zkoušce, přičemž nejvyšší počet druhých neúspěšných pokusů byl identifikován ve zvláštní části úřednické zkoušky v oboru státní služby Zaměstnanost.

Graf 36 - Porovnání výsledků služebního hodnocení – všichni státní zaměstnanci



Zdroj: Ministerstvo vnitra

Níže uvedená tabulka obsahuje přehled počtu termínů a počtu uchazečů podle jednotlivých oborů státní služby, včetně výsledků

procentuální neúspěšnosti u oborů služby s počtem účastníků vyšším než sto.

Tabulka 24 - Přehled počtů účastníků zvláštní části úřednické zkoušky řazených podle počtu účastníků (zobrazeny jsou obory služby s počtem účastníků vyšším než 100), r. 2018

Číslo oboru	Název oboru státní služby	Počet termínů úřednické zkoušky	Počet všech účastníků zvláštní části úřednické zkoušky	Počet neúspěšných účastníků	% neúspěšnosti
2	Daně, poplatky a jiná obdobná peněžítá plnění	177	869	49	5,6 %
19	Nepojistné sociální dávkové systémy	97	594	20	3,4 %
22	Sociální pojištění	110	580	70	12,1 %
24	Zaměstnanost	82	523	14	2,7 %
47	Společné evropské politiky podpory a pomoci, evropské strukturální, investiční a obdobné fondy	38	327	13	4,0 %
29	Legislativa a právní činnost	28	239	25	10,5 %
70	Zeměměřičtví a katastr nemovitostí	52	202	7	3,5 %
46	Veřejné investování a zadávání veřejných zakázek	21	195	1	0,5 %
78	Organizační věci státní služby a správa služebních vztahů státních zaměstnanců, příslušníků bezpečnostních sborů a vojáků z povolání	39	195	27	13,8 %
1	Finance	24	182	11	6,0 %
20	Sociální služby a sociální práce	27	168	1	0,6 %
31	Vnitřní pořádek a bezpečnost státu	28	154	8	5,2 %
28	Zdravotnictví a ochrana zdraví	21	153	20	13,1 %
36	Informační a komunikační technologie	26	151	11	7,3 %

Zdroj: Ministerstvo vnitra

8 HOSPODAŘENÍ VE VEŘEJNÉ SPRÁVĚ

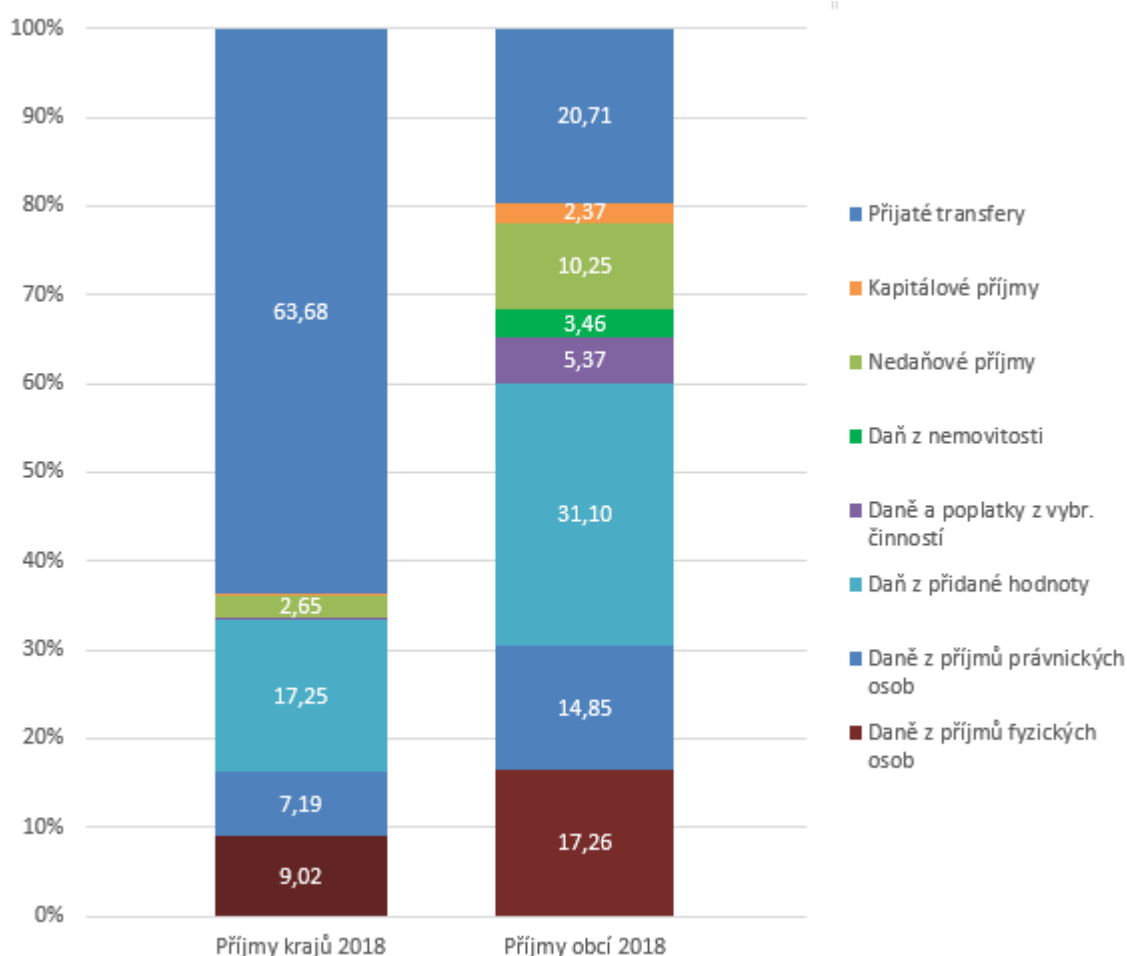
8.1

Příjmy a výdaje obcí a krajů

Příjmová část rozpočtů obcí i krajů se skládá z běžných příjmů určených na financování provozních výdajů a z příjmů kapitálových, které jsou využívány na financování případných investičních akcí. V roce 2018 činily celkové příjmy obcí 330,86 mld. Kč, příjmy krajů pak

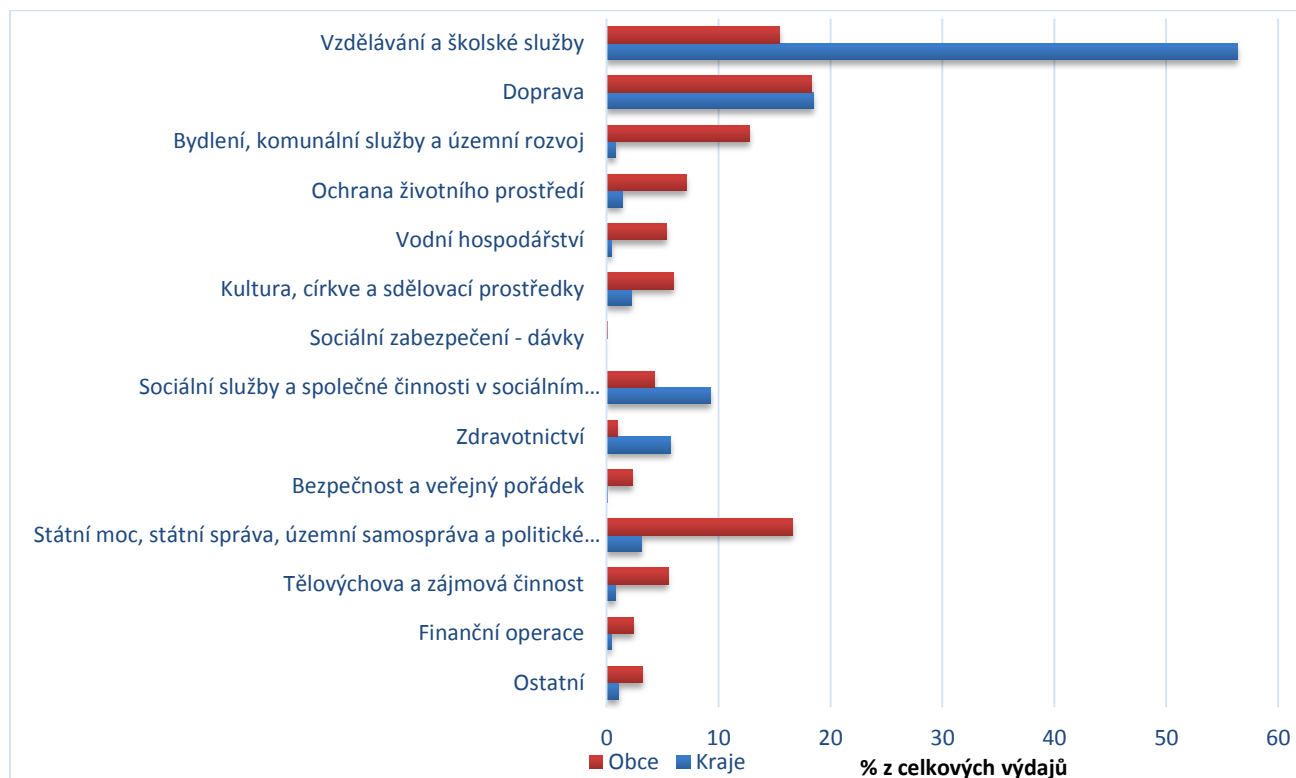
205,8 mld. Kč. Největší podíl na příjmech obcí mají daň z přidané hodnoty (29,5 %) a daně z příjmů fyzických (16,4 %) a právnických osob (14,1 %). Příjmy krajů se od obcí výrazně liší především ve vysokém podílu příjmů z přijatých transferů (více než 63 %), zároveň mají oproti obcím nižší podíl daňových i kapitálových příjmů (graf č. 37). Důvodem pro vysoký podíl přijatých transferů u krajů jsou dotace od MŠMT na financování oblastí školství a také dotace od MPSV mířící do oblastí sociálních služeb.

Graf 37 - Příjmy obcí a krajů, r. 2018



Zdroj: Monitor MF, vlastní zpracování

Graf 38 - Oborová struktura výdajů obcí a krajů, r. 2018



Zdroj: Monitor, Ministerstvo financí, vlastní zpracování

Podobně jako v případě příjmů existují mezi obcemi a kraji významné rozdíly i ve složení výdajů (graf č. 38). U krajů směřuje nejvíce finančních prostředků do oblasti vzdělávání a dalších souvisejících služeb (přes 56 %), dále pak směřují výdaje do oblasti dopravy (18 %) a sociálních služeb včetně politiky zaměstnanosti (9 %). V případě obcí je nejvýraznější oblastí výdajů doprava (18 %), následovaná výdaji na státní správu (17 %) a vzdělávání (15 %).

Výše uvedený graf ukazuje strukturu celkových výdajů obcí a krajů. Pokud bychom srovnávali jenom kapitálové (investiční) výdaje, tak v případě krajů směřoval největší objem finančních prostředků do oblasti dopravy (přes 10 mld. Kč) a vzdělávání a školských služeb (6 mld. Kč). U obcí směřovalo nejvíce investičních prostředků do oblasti bydlení, komunálních služeb a územního rozvoje (přes 19 mld. Kč), dopravy (18,8 mld. Kč), na třetím místě byly pak jen s minimálním odstupem investice do oblasti vzdělávání (14 mld. Kč).

8.2

Zadluženost obcí a krajů a jejich dluhová služba

Na konci roku 2017²⁰ obce a jejich zřizované příspěvkové organizace vykázaly celkový dluh ve výši 69 mld. Kč, což je o 4 % méně než v předešlém roce. Z celkového počtu 6 254 obcí vykázalo zadluženost 3 262 obcí, tj. více než polovina obcí. Celkový počet zadlužených obcí zůstává v posledních letech stabilizovaný. Na celkové zadluženosti obcí se největší mírou podílí 4 největší města ČR (Praha, Brno, Ostrava a Plzeň), jejich dluh dosahuje výše 31,1 mld. Kč, z toho dluh hl. m. Prahy činí 21,9 mld.

²⁰ <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2017/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-roce-201-33656>

Kč. Tyto města však vykazují vysoký stav finančních prostředků na bankovních účtech, u všech čtyř měst zhruba dvojnásobně převyšuje hodnotu jejich dluhu.

Dluhová služba je obecným ukazatelem hospodaření obce a její schopnosti se vypořádávat se svými finančními závazky. Z důvodu přijetí nového zákona o pravidlech rozpočtové odpovědnosti v roce 2017 se význam ukazatele dluhové služby snížil, přesto i nadále poskytuje informace o stavu hospodaření územně správních celků.

Většina obcí III. typu (73,6 %) má ukazatel dluhové služby v roce 2017 nižší než 5 %. Bez dluhu hospodaří 30 z 205 obcí III. typu. Pouze město Kladno překračuje doporučený 30% rámec, další 4 města (Hradec Králové, Náchod, Přerov, Trutnov) se pohybují mezi 20-30 %.

U obcí II. typu je situace podobná. Absolutně bez dluhu je 37 ze 183 obcí, což je o 3 obce více než v předešlém roce. Průměr mírně překračuje 4 %, přes 92 % obcí tohoto typu hospodaří s dluhem do 10 % svého ročního rozpočtu. Pouze město Holýšov překračuje doporučený 30% rámec, další 2 města (Zruč nad Sázavou a Karolinka) se pohybují mezi 20-30 %.

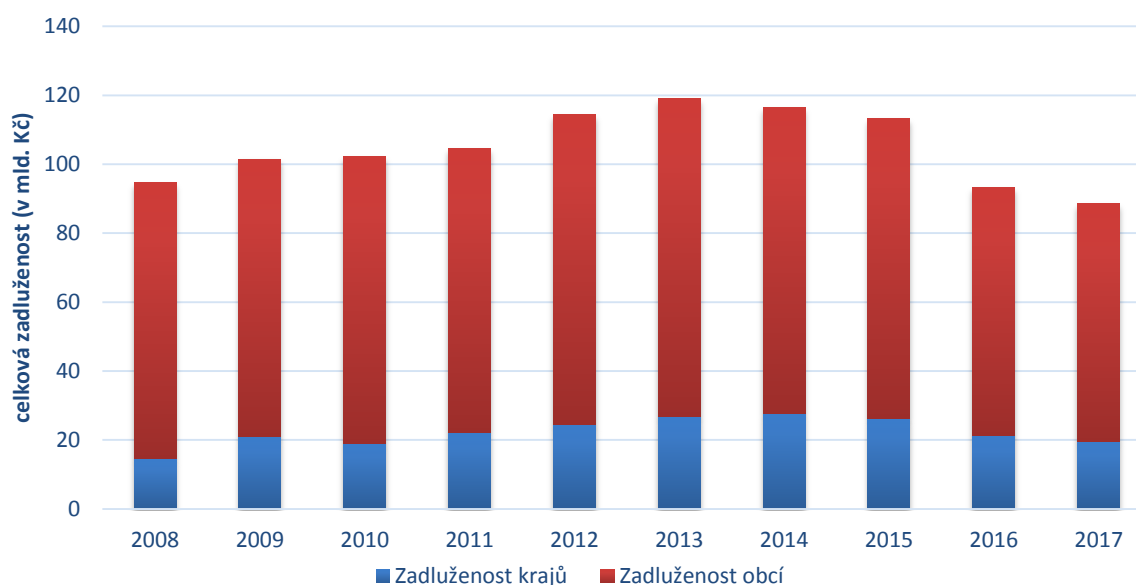
Obcí I. typu je v České republice 5 866, proto i relativní počet těch, které nesplní doporučení, bude nejvyšší. Tyto obce mají relativně malé rozpočty, a proto jakákoliv větší investice může mít negativní dopad na finanční závazky obce. Většina obcí (88 %) se pohybuje do hodnoty 10 % a průměr je u tohoto typu obcí 3,76 %. Pozitivní skutečností je, že více jak polovina obcí I. typu nemá žádný dluh.

V roce 2017 překročil ukazatel dluhové služby hranici 30 % celkem u 91 obcí, což je mezi ročně o 36 obcí méně.

Oproti roku 2016 se snížil počet obcí s dluhem překračujícím 100 % ze sedmi na pět obcí – Přelovice (134,90 %), Braškov (108,56 %), Dívčí Hrad (107,28 %), Račetice (106,03 %). Ve všech případech jde o obce I. typu.

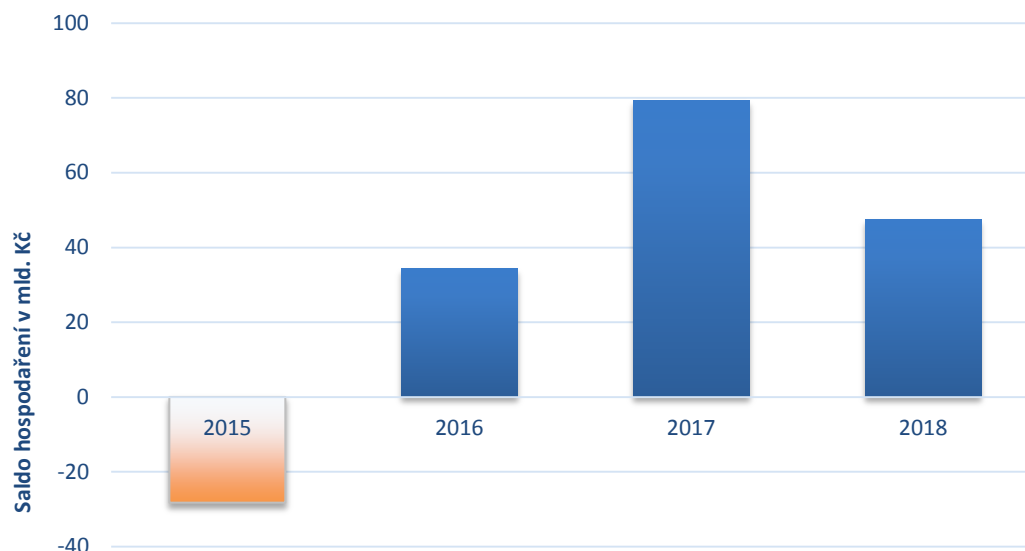
Kraje a jejich příspěvkové organizace vykázaly celkový dluh ve výši 19,7 mld. Kč, což je o 7,5 % méně než v předešlém roce. Z pohledu dluhové služby nejsou rozdíly vyjádřené v procentech tak významné, průměrná hodnota je 1,78 %. Ovšem v absolutních číslech jde výše dluhu do řádů stovek milionů korun. Nejvyšších procentuálních hodnot dosahuje Karlovarský (5,37 %) a Pardubický kraj (3,51 %). V absolutních číslech dosahuje nejvyšších hodnot hl. m. Praha (1,4 mld.).

Graf 39 - Stav zadluženosti obcí a krajů a jimi zřízených příspěvkových organizací, r. 2008 - 2017



Zdroj: Ministerstvo vnitra

Graf 40 - Saldo hospodaření sektoru vládních institucí, r. 2015 - 2018



Zdroj: Český statistický úřad

8.3

Dluh vládních institucí

Údaje o výši dluhu a deficitu sektoru vládních institucí musí každý členský stát předkládat Evropské komisi. Saldo hospodaření sektoru vládních institucí skončilo v roce 2018 přebytkem ve výši 47,4 miliardy korun²¹, což je o 31,7 miliardy Kč méně než v předchozím roce.

Dluh vládních institucí meziročně poklesl o 14,5 miliardy Kč na 1,735 bilionu, což odpovídá zhruba třetině HDP. Míra zadlužení se snížila na 32,71 % HDP, což je meziroční pokles relativní zadluženosti o 1,95 procentního bodu.

Na poklesu zadlužení se podílí zejména rostoucí nominální HDP. ČR tak v rámci EU zůstává jednou ze zemí s vůbec nejnižší mírou zadlužení sektoru vládních institucí k HDP. V loňském roce stouply jak příjmy, tak výdaje vládního sektoru, ale nárůst výdajů byl výraznější. Meziročně vzrostly celkové příjmy sektoru vládních institucí o 8,1%, což představuje absolutní nárůst o 166,1 mld. Kč., a celkové výdaje vzrostly o 10,1%, resp. 198,8 mld. Kč.

²¹ Český statistický úřad, 2018, <https://www.czso.cz/csu/czso/crj/notifikace-deficitu-a-dluhu-vladnich-instituci-2018>

8.4

Veřejné zakázky

Do Informačního systému o veřejných zakázkách (ISVZ) bylo veřejnou správou v roce 2018 zadáno 9 578 veřejných zakázek v celkové hodnotě 270,4 mld. Kč. Podíl jednotlivých institucí je uveden v tabulce č. 41. Oproti předešlému roku došlo k nárůstu počtu veřejných zakázek o 25 %, v absolutních číslech se jednalo o nárůst hodnoty zakázek o 49,6 mld. Kč.

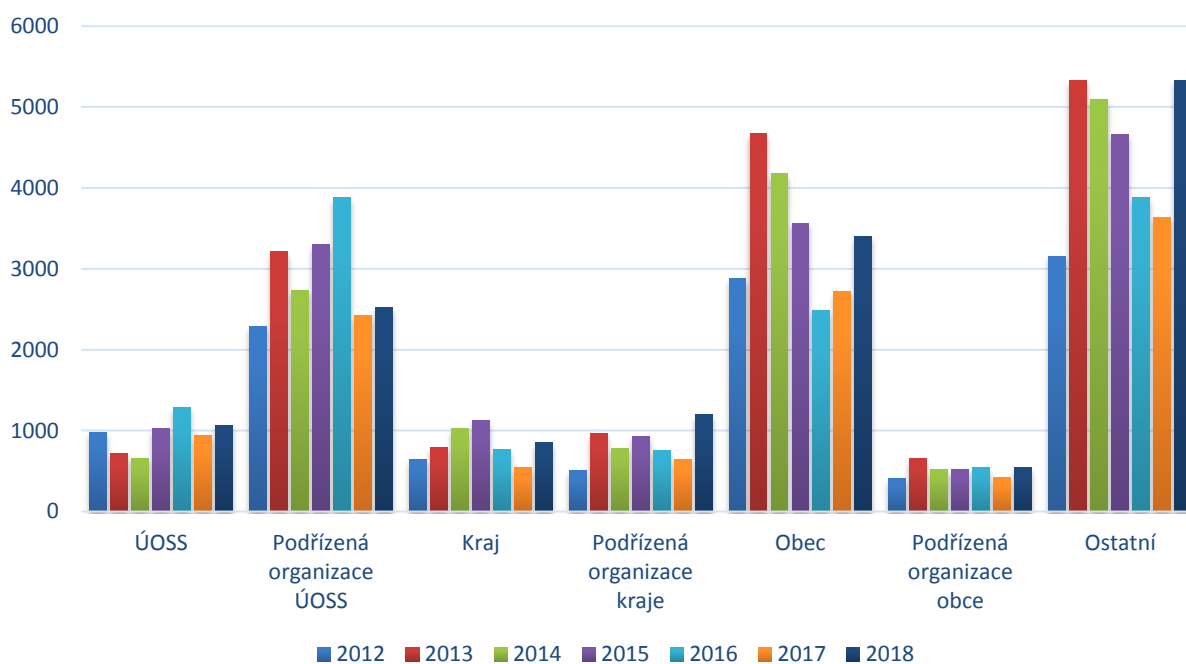
Největší objem veřejných zakázek soutěžily podřízené organizace ústředních orgánů státní správy.

Větší počet veřejných zakázek je vidět také v případě krajů, kde meziroční objem vzrostl o 15 %. Nejvýznamnějším zadavatelem z hlediska objemu bylo ČEPRO, a.s., které zadalo veřejné zakázky v celkové výši 90 mld. Kč, na druhém místě pak bylo Ředitelství silnic a dálnic ČR se zadanými veřejnými zakázkami ve výši 38 mld. Kč.

Významným zadavatelem se v roce 2018 staly obce, které meziročně předběhly s počtem 3 404 zadaných zakázek podřízené organizace ústředních orgánů.

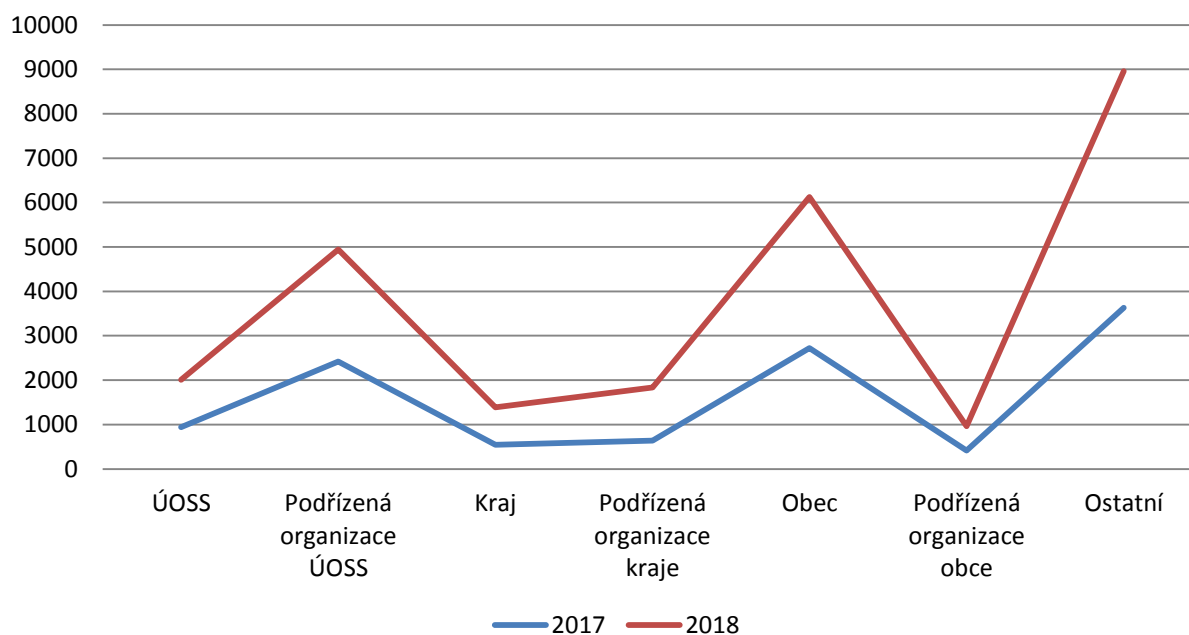
Organizace veřejné správy se loni podílely na objemu zadaných zakázek přibližně ze 2/3 (9 578 zakázek). Zbývá třetina, tedy 5 327 zakázek, připadala na ostatní zadavatele.

Graf 41 - Počet veřejných zakázek v systému ISVZ, r. 2012 - 2018



Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj - Informační systém o veřejných zakázkách

Graf 42 - Celkový objem veřejných zakázek v systému ISVZ, r. 2017 - 2018



Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj - Informační systém o veřejných zakázkách

Ve Věstníku veřejných zakázek byly za rok 2018 evidovány zakázky s celkovou sumou přesahující 498 mld. Kč (organizace veřejné správy a ostatní). Oproti předešlému roku

došlo k nárůstu o 48,93 %. Počet veřejných zakázek meziročně vzrostl o 31,73 %, tj. o 3 590 veřejných zakázek.

Tabulka 25 - Objem veřejných zakázek dle jednotlivých institucí, r. 2018

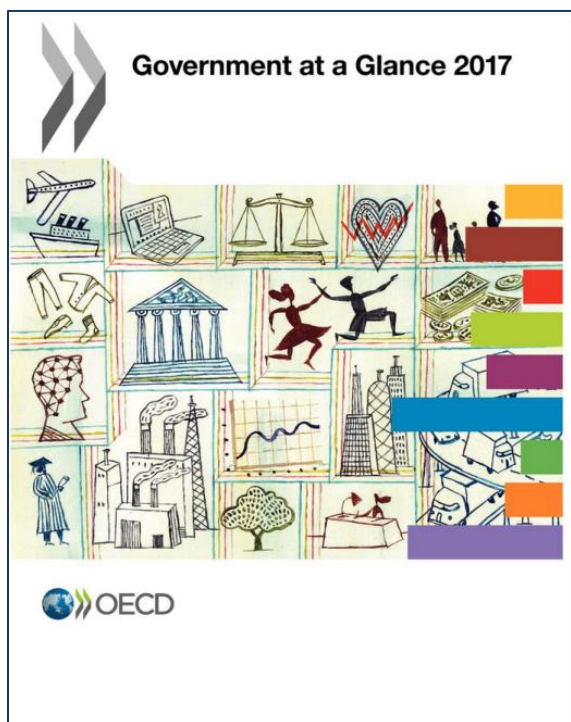
Zadavatel	Počet zadaných VZ	Podíl na celkovém počtu v %	Výsledná cena bez DPH	Podíl na celkové ceně v %
ÚOSS	1 069	7,2%	43 959 827 730 Kč	8,8%
Podřízená organizace ÚOSS	2 518	16,9%	118 032 922 588 Kč	23,7%
Kraj	850	5,7%	19 321 840 494 Kč	3,9%
Podřízená organizace kraje	1 195	8,0%	12 355 089 708 Kč	2,5%
Obec	3 404	22,8%	70 250 724 805 Kč	14,1%
Podřízená organizace obce	542	3,6%	6 483 397 929 Kč	1,3%
Celkem organizace veřejné správy	9 578	64,3%	270 403 803 254 Kč	54,3%
Ostatní	5 327	35,7%	227 943 846 678 Kč	45,7%
Celkem	14 905	100%	498 347 649 932 Kč	100%

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj - Informační systém o veřejných zakázkách

9 MEZINÁRODNÍ SROVNÁNÍ

9.1

OECD Nové světové trendy v rozvoji veřejné správy



Veřejná správa a kvalita procesů uvnitř ovlivňují chod celého státu. Vlády musí čelit novým problémům a výzvám, jako je globalizace, digitalizace nebo zvyšující se nedůvěra občanů ve veřejné instituce. Je třeba upevňovat principy zdravé veřejné správy, aby se vytvořily nejen podmínky pro ekonomický růst, ale i pro inkluzivní společnost a udržitelný rozvoj. To jak funguje vytváření regulací, dodržování elementárních principů podloženého rozhodování, odolnost vůči politickým tlakům, integrita a transparentnost veřejné správy jsou faktory, které mají dopad na každodenní činnost úřadů, poskytování veřejných služeb a demokratické fungování státu.

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD)²² umožňuje globální dialog o aktuálních výzvách ve veřejné správě. Členské země mohou sdílet jejich zkušenosti a hledat správná řešení aktuálních problémů. OECD také disponuje jedinečnou databází statistických údajů.

Government at Glance²³

Publikace, kterou vydává OECD jednou za dva roky a je věnovaná pouze veřejné správě. Poslední publikace je z roku 2017 a obsahuje více jak 200 ukazatelů, které umožňují vládám srovnat své politiky a jejich dopad s ostatními zeměmi. Jedná se o velmi komplexní publikaci s daty informujícími ohledně aktuálních trendů v oblasti veřejné správy.

Publikace z roku 2017 obsahuje i statistické údaje o tématech Open Government (Principy otevřeného vládnutí jsou transparentnost, integrita, důvěryhodnost a účast stakeholderů) a Public Sector Integrity (Integrita veřejné správy znamená dodržování etických hodnot, principů a norem pro upřednostnění veřejného zájmu nad zájmy soukromými). Jedná se o témata, na která byla zaměřená jedna z posledních doporučení OECD, které Česká republika přijala.²⁴ Doporučení OECD vycházejí z dlouhodobých výzkumů a diskuzí v expertních skupinách a výborech a poskytují vládám rámec doporučovaných opatření, který je však poměrně obecný a jednotlivé země si mohou samy zvolit, jakým způsobem budou daná doporučení reálně implementovat.

²² Více o OECD a Stálé misi České republiky při OECD v Paříži dostupné zde:

<https://www.mzv.cz/oecd.paris/cz/index.html>

²³ <https://www.oecd->

[ilibrary.org/governance/government-at-a-glance-2017_gov_glance-2017-en](https://www.oecd-ilibrary.org/governance/government-at-a-glance-2017_gov_glance-2017-en)

²⁴ Český překlad doporučení je dostupný na webu MV, společně s informacemi k Výboru pro veřejné vládnutí při OECD:

<https://www.mvcr.cz/clanek/mezinarodni-organizace-a-vs-oecd.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

9.2

Sustainable Governance Indicators

Tyto indikátory slouží pro mezinárodní porovnání zemí OECD a EU v oblasti veřejné správy. Zdravá veřejná správa je jednou z podmínek pro úspěšnou implementaci cílů udržitelného rozvoje. Analýzou těchto indikátorů by mělo dojít i k identifikaci příkladů dobré praxe a pomoci tak řešit novodobé komplexní problémy. Indikátory jsou rozděleny do tří skupin – Policy Performance (zaměřená na poskytování veřejných služeb v různých oblastech), Democracy (mapuje, do

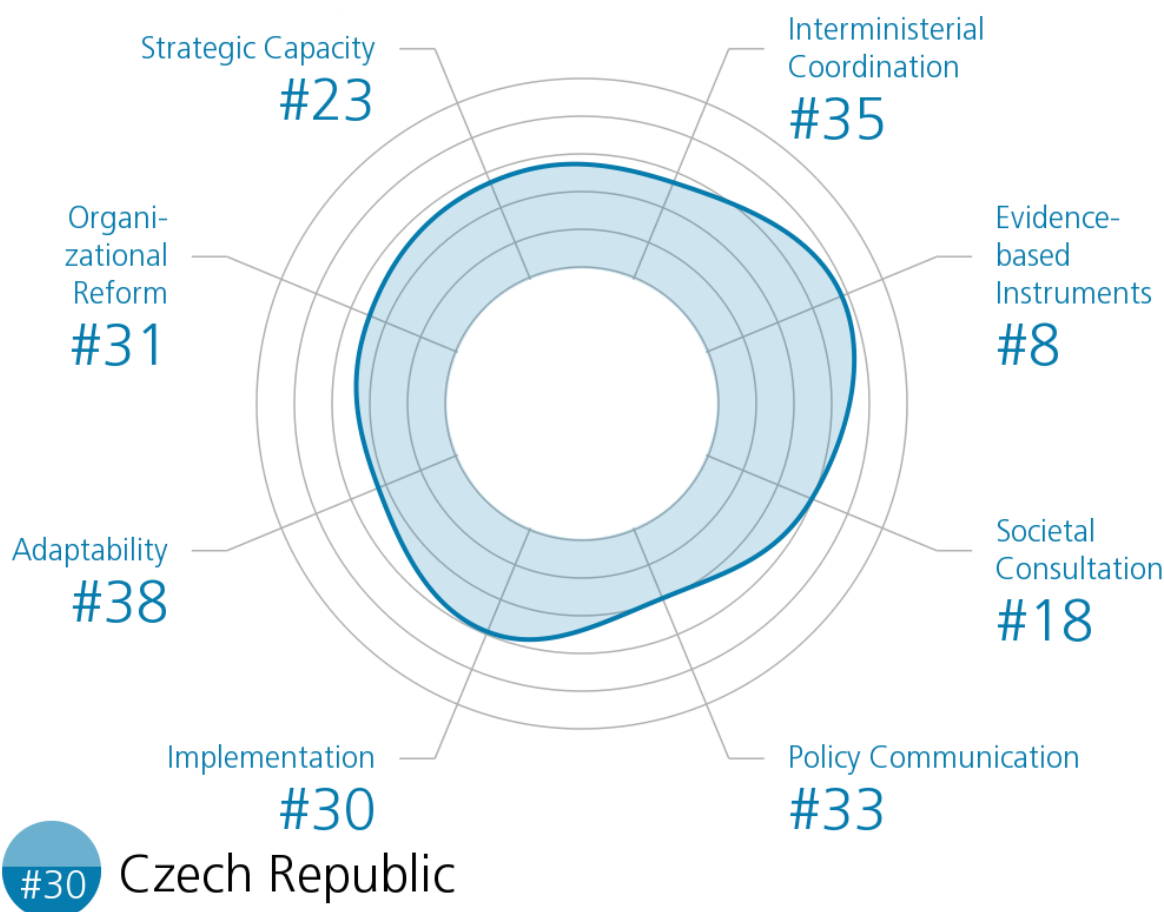
Ve Výroční zprávě jsou uvedeny pouze indikátory z oblasti Governance, ostatní indikátory jsou dostupné na webových stránkách a u každého je vcelku konkrétní popis týkající se stavu v ČR

Governance – Executive Capacity

Tento složený indikátor je jedním ze skupiny Governance. Ukazuje na výkonnost veřejné správy v České republice ve srovnání s ostatními zeměmi OECD. Skládá se z dílčích ukazatelů a u každého je uvedeno pořadí ČR ve srovnání s ostatními zeměmi. Celkově je Česká republika na 30. místě, což je poměrně slabý výsledek.

Nejlépe se ČR umístila v případě ukazatele Evidence-based Instruments, a sice na 8. místě. Tento ukazatel značí, jak je využíváno hodnocení regulací RIA. V této oblasti se ČR umísťuje na

Graf 43: Složený indikátor pro oblast procesů a fungování veřejné správy a veřejných institucí



Zdroj: Sustainable Governance Indicators

jaké míry jsou skutečně dodržovány principy demokracie), Governance (zkoumá procesy a fungování veřejné správy a veřejných institucí).

dobrém místě napříč různými mezinárodními ukazateli, svědčí to o skutečně fungujícím uplatňování hodnocení dopadů regulací. Také

u ukazatele Societal Consultations, který měří to, do jaké míry jsou konzultovány připravované politiky se soukromými aktéry, se ČR umístila poměrně dobře, na 18. příčce. Do třicátého místa se ČR umístila ještě v případě ukazatele Strategic Capacity, konkrétně na 23. místě. Tento ukazatel mapuje, zda vláda transparentně konzultuje s odborníky připravovaná opatření. U ostatních ukazatelů zaujala Česká republika pozici na více než 30. místě. Kompletní pořadí všech zemí je velmi přehledně uvedeno na webu.²⁵ Česká republika má tedy možnost zlepšit fungování veřejné správy zejména v oblasti implementace vládního programu, nových opatření a to i na regionální úrovni. Dále je zde prostor pro stále lepší budování kapacit a zlepšování procesů uvnitř veřejné správy, včetně zlepšení meziresortní komunikace a koordinace. Ukazatel Adaptability, ve kterém se ČR umístila nejhůře, na 38. místě značí to, do jaké míry jsou česká opatření v souladu s těmi mezinárodními, jak jsme schopni implementovat mezinárodní postupy a inovovat fungování veřejné správy aby reagovalo na světové trendy a vlády byly schopné řešit aktuální problémy.

9.3

WORLD BANK Worldwide Governance Indicators

Tyto indikátory se dívají na veřejnou správu a její úroveň z pohledu občanů. To umožňuje přinášet údaje o oblastech veřejné správy, které je často obtížné měřit tvrdými daty, jedná se například o efektivitu, kvalitu veřejných služeb nebo míru klientelismu. Indexy jsou založené na tom, jak je veřejná správa vnímaná z pohledu lidí, kteří v dané zemi žijí. Jak avizovala OECD, v poslední době klesá napříč zeměmi důvěra občanů ve veřejné instituce. Tyto indexy přinášejí informace o tom, jaký je aktuální stav a jak se mění.

²⁵ http://www.sgi-network.org/2018/Governance/Executive_Capacity

Indexy světové banky se skládají z mnoha dílčích indikátorů z různých výzkumných organizací, think tanků, nevládních organizací, mezinárodních organizací apod. Metodologie je podrobně popsána na webových stránkách.²⁶ Nevýhodou je možnost poměrně velké statistické odchylky.

Indexy porovnávají celkem 188 zemí světa. V grafech níže jsou vybrány pouze země Evropské unie a je zde zobrazena hodnota indikátoru v roce 2017. Indikátory nabývají hodnoty od -0,5 do 2,5, což je nejlepší výsledek. Je třeba podotknout, že možná statistická odchylka je v případě WGI indikátorů poměrně velká +- 0,2 bodu. Jsou zde proto uvedeny i spojnicové grafy, které ukazují dlouhodobý trend pozice ČR vůči 188 zemím světa dle percentilu.

Governance Effectiveness Index 2017

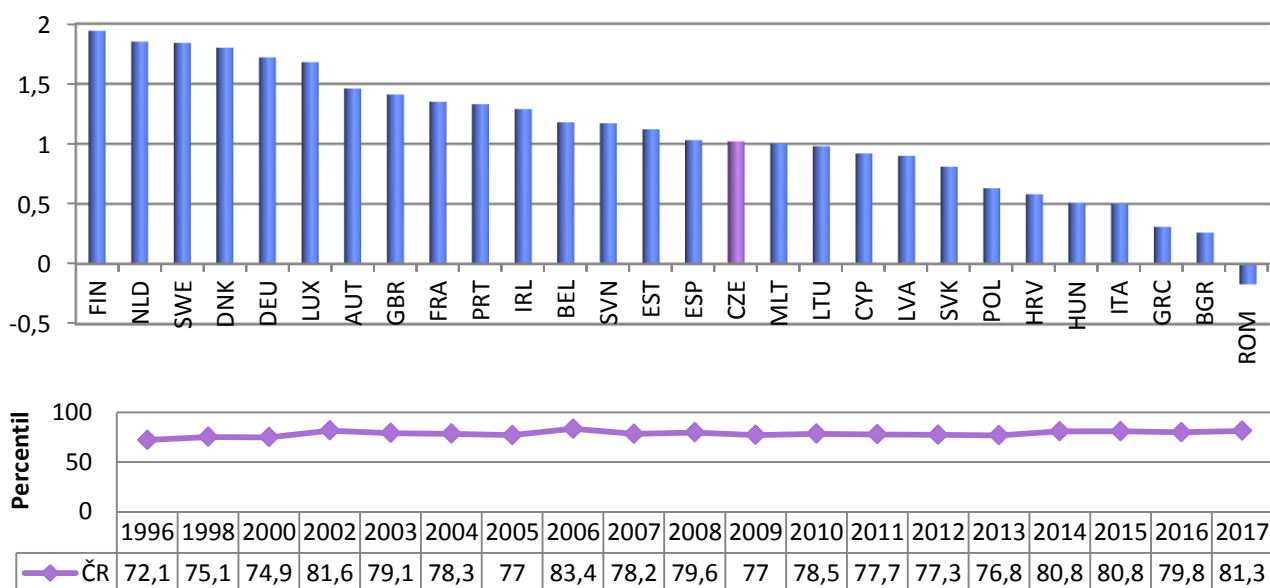
Index prezentuje pohled občanů na fungování veřejné správy ve třech oblastech:

- kvalita veřejných služeb
- fungování státní správy a její profesionalita a nezávislost na politických tlacích
- naplňování závazků a slibů ze strany vlády

Index integruje několik výzkumů, kdy bylo zkoumáno, jak občané vnímají výše zmíněné tři oblasti fungování veřejné správy. Jak je vidět z grafu, který porovnává vnímání kvality veřejné správy z pohledu občanů v zemích EU, Česká republika se umístila na 16. místě. ČR se sice drží na příčce před všemi postkomunistickými zeměmi, ale stále je prostor pro to, aby občané lépe vnímali efektivnost české veřejné správy.

²⁶ <http://info.worldbank.org/governance/wgi/#doc>

Graf 44: Governance Effectiveness Index, ČR 2017: index 1,02; pozice v EU 16. místo; percentil 81,25



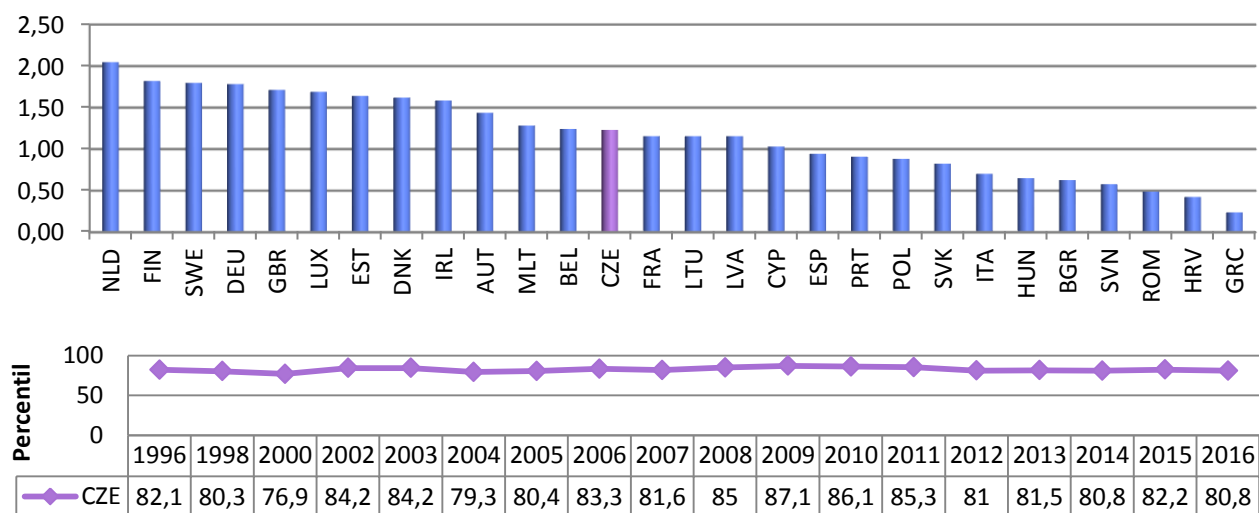
Zdroj: Světová banka

Regulatory Quality Index 2017

Regulatory Quality Index ukazuje vnímání občanů, jak funguje regulační prostřední v České republice, tedy jak jsou tvořeny regulace ze strany státu, zda je vláda schopna navrhnout efektivní řešení problémů a také je

účinně implementovat. Svoji roli hraje také to, do jaké míry stát podporuje rozvoj soukromého sektoru a zda ho přílišně neomezuje. Ve srovnání s ostatními dvěma indikátory Světové banky se ČR v tomto případě umístila nejlépe a to na 13. místě.

Graf 45: Regulatory Quality Index, ČR 2017: index 1,23; pozice v EU 13. místo; percentil 86,06



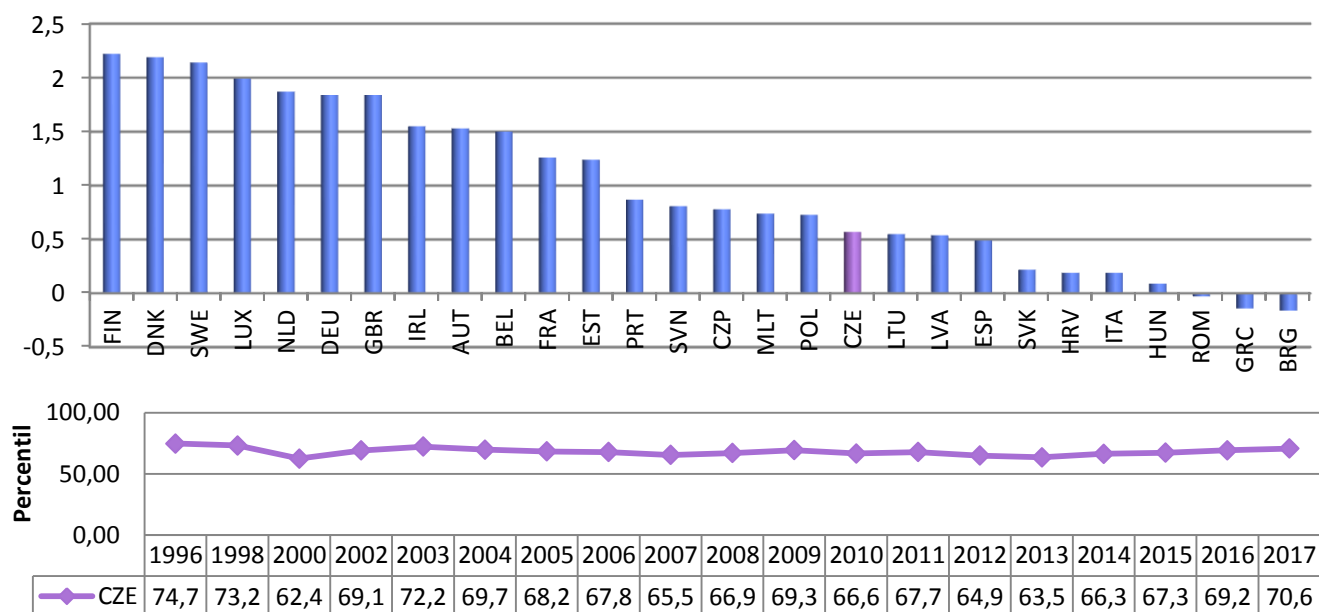
Zdroj: Světová banka

Control of Corruption Index 2017

Index ukazuje vnímání občanů do jaké míry je veřejná moc vykonávána pro soukromé účely, pro soukromý zisk (drobné i velké formy korupce), jaká je míra klientelismu ve státní

správě. V tomto případě se Česká republika umístila velmi špatně. Občané mají pocit, že míra korupce a klientelismu je v České republice poměrně vysoká.

Graf 46: Control of Corruption Index, ČR 2017: index 0,57; pozice v EU 18. místo; percentil 70,67



Zdroj: Světová banka

9.4

WORLD ECONOMIC FORUM Global

Competitiveness Index

Konkurenceschopnost je ukazatel, který by měl být dlouhodobě sledovaný, protože je to určující faktor pro další ekonomický růst a udržitelný rozvoj, zejména v dnešní době, kdy lidé čelí takzvané čtvrté průmyslové revoluci, znamenající nové výzvy jak pro podnikatelský sektor, tak pro jednotlivce i vlády.

Faktorů, které jsou určující pro úroveň konkurenceschopnosti, je několik. Zároveň se mění v čase podle aktuálních okolností. V roce 2018 je to již 10 let od ekonomické krize, která měla velké následky na společnost. Křehký opětovný ekonomický růst v kombinaci s narůstající ekonomickou nerovností způsobuje zvýšené obavy občanů z rozvíjející se globalizace a následkem je silná polarizace politických stran.

Tabulka 26: Global Competitiveness Index 2018

Rank	Economy	Score 2018	Change
1.	United states	85,6	+0,8
2.	Singapore	83,5	+0,5
	Germany	82,8	+0,2
4.	Switzerland	82,6	+0,2
5.	Japan	82,5	+0,9
6.	Netherlands	82,4	+0,2
7.	Hong Kong SAR	82,3	+0,3
8.	United Kingdom	82,0	-0,1
9.	Sweden	81,7	+0,1
10.	Denmark	80,6	+0,7
11.	Finland	80,3	+0,5
12.	Canada	79,9	+0,1
13.	Taiwan, China	79,3	+0,1
14.	Australia	78,9	+0,7
15.	Korea, Rep.	78,8	+0,8
16.	Norway	78,2	-0,8
17.	France	78,0	+0,6
18.	New Zealand	77,5	-0,6
19.	Luxemburg	76,6	+0,6
20.	Israel	76,6	+0,4
21.	Belgium	76,6	-
22.	Austria	76,3	+0,2
23.	Ireland	75,7	-0,3
24.	Iceland	74,5	-0,1
25.	Malaysia	74,4	+1,1
26.	Spain	74,2	+0,4
27.	United Arab Emirates	73,4	+1,1
28.	China	72,6	+0,9
29.	Czech Republic	71,2	+0,3
30.	Qatar	71,0	+0,6

World Economic Forum jako každý rok vydalo The Global Competitiveness Report 2018²⁷, který definuje a hodnotí klíčové aspekty, které mají vliv na konkurenceschopnost a poskytují tak zároveň návod na její zvýšení. Právě tyto aspekty ovlivňující konkurenceschopnost tvoří dílčí ukazatele, ze kterých se pak skládá samotný Index konkurenceschopnosti.

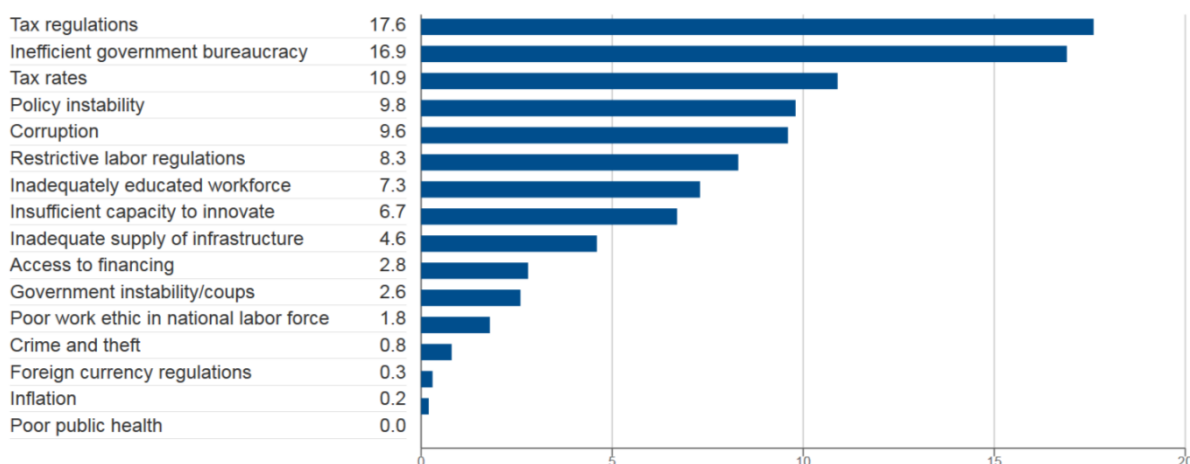
Velký vliv na úroveň konkurenceschopnosti mají i veřejné instituce a kvalita jejich fungování. Zohledňuje se zde, do jaké míry vytváří bezpečné a stabilní prostředí pro ekonomický růst, zajišťují vymahatelnost práva a zda jsou transparentní a fungují efektivně. Výroční zpráva uvádí pouze pořadí 30 zemí, které dosahují nejlepšího skóre Indexu konkurenceschopnosti. Výsledky potvrzují korelaci mezi vysokými příjmy zemí a jejich konkurenceschopností.

Pokud se podíváme na pořadí prvních 30 zemí, jedná se o vysokopříjmové²⁸ země, výjimkou je pouze Malajsie. Země, které mají vysoké příjmy, ale nízkou konkurenceschopnost mohou mít do budoucna velké problémy udržet si svou úroveň, jedná se například o země bohaté na nerostné suroviny, jako je Katar. Další zemí je Venezuela, která ač má podobné HDP na obyvatele jako Chile, umístila v pořadí Indexu konkurenceschopnosti až o třicet míst dále.

Česká republika se umístila na 29. místě. Oproti roku 2017 se zvýšilo skóre indexu o 0,3, ale pozice mezi ostatními státy zůstala stejná. Co se týče ukazatelů spadající do skupiny instituce, často je jako nejlépe fungující země uváděno Finsko. Česká republika se umísťuje až okolo 50. místa.

Zajímavý je také graf, který je dostupný online²⁹ a ukazuje, co vidí podnikatelé jako největší překážku při jejich činnosti. Jako největší překážku vidí způsob a výši zdanění, administrativní byrokracii, politickou nestabilitu a míru korupce

Graf 47: ČR: Největší překážky pro podnikatele dle World Economic Forum 2018



²⁷

<http://www3.weforum.org/docs/GCR2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2018.pdf>

²⁸ Dle definice World Bank:

<https://blogs.worldbank.org/opendata/new-country-classifications-income-level-2018-2019>

²⁹ [http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-](http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/countryeconomy-profiles/#economy=CZE)

[2018/countryeconomy-profiles/#economy=CZE](http://reports.weforum.org/global-competitiveness-index-2017-2018/countryeconomy-profiles/#economy=CZE)

9.5

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD

Informační společnost v číslech

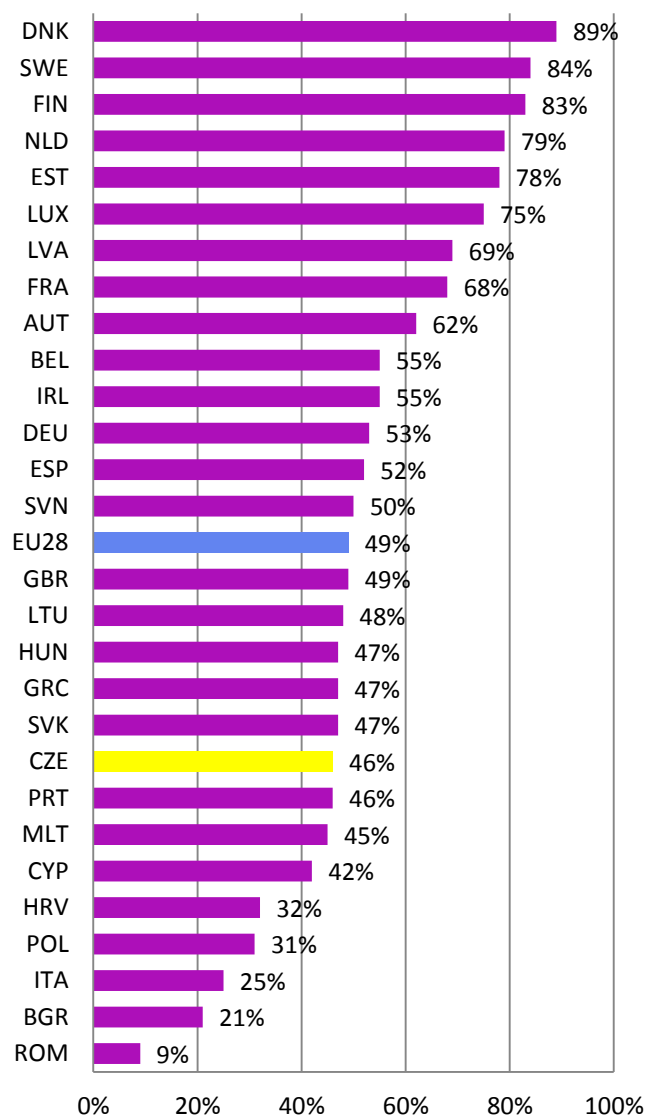
Po dvou letech pilotního měření ukazatelů Systému měření a hodnocení veřejné správy můžeme říci, že některé ukazatele ač byly vhodně zvoleny, nemohou do budoucna sloužit, jelikož mezinárodní instituce buď razantně mění metodiku měřených indikátorů, nebo indikátory samotné.

Jedná se například o publikaci Government at Glance, která živě reaguje na aktuální témata, a proto byl indikátor měřící využití internetu pro komunikaci s veřejnou správou nahrazen podobným ukazatelem, ke kterému shromažďuje každoročně údaje Český statistický úřad. Jedná se údaj dostupný každoročně v publikaci Informační společnost v číslech³⁰. Jeden z grafů zobrazující mezinárodní srovnání České republiky je uveden také zde. Ukazuje procento jednotlivců ve věku 16 až 74 let, kteří využili internet pro komunikaci s úřady jedním z následujících způsobů: vyhledávání informací na webových stránkách úřadu; stáhnutí formuláře z webových stránek úřadu, vyplnění a on-line odeslání formuláře úřadům. Česká republika se umístila až na 20. místě, daleko pod průměrem zemí EU. Podrobnější informaci uvádí Evropská komise ve svém každoročním Country Reportu.

³⁰

<https://www.czso.cz/documents/10180/61601892/061004-18.pdf/5c26ca38-ec13-4aef-8fca-d30ae38291f3?version=1.1>

Graf 48: Jednotlivci využívající internet při jednání s úřady 2018



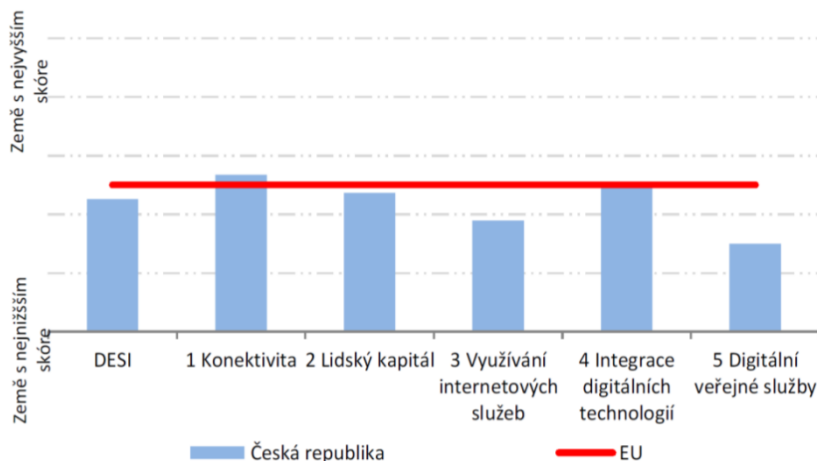
Zdroj: Český statistický úřad

9.6

EVROPSKÁ KOMISE Index digitální ekonomiky a společnosti DESI

Pro mezinárodní srovnání úrovně digitalizace v České republice složí výborně analýzy tvořené Evropskou komisí. Každý rok vzniká tzv. Country Report, který shrnuje stav a pokrok ČR pro rok 2018 v oblasti digitalizace za využití Digital Economy & Society Index DESI.

Graf 49: Index DESI 2018 - srovnání výsledků v jednotlivých oblastech



Zdroj: Evropská komise

Tabulka 27 - Digitální veřejné služby v ČR, r. 2018

	Česká republika				EU DESI 2018 hodnota
	DESI 2018		DESI 2017		
	hodnota	pořadí	hodnota	pořadí	hodnota
5a1 Uživatelé elektronické veřejné správy⁹ % uživatelů internetu potřebujících předložit formuláře	33 % ↓	27	35 %	27	58 %
2017			2016		2017
5a2 Předvyplněné formuláře Hodnocení (na stupnici 0–100)	49 ↑	16	43	15	53
2017			2016		2017
5a3 Úplnost on-line postupů Hodnocení (na stupnici 0–100)	81 ↑	18	77	20	84
2017			2016		2017
5a4 Digitální veřejné služby pro podniky Hodnocení (na stupnici 0–100), zahrnuje vnitrostátní i přeshraniční	81 ↑	17	73	21	83
2017			2016		2017
5a5 Otevřená data % z maximálního hodnocení	68 % ↑	20	55 %	17	73 %
2017			2016		2017
5b1 Služby elektronického zdravotnictví % osob	15 %	16	–		18 %
2017					

Zdroj: Evropská komise

„Mezi 28 členskými státy EU zaujímá Česká republika 17. místo. Za uplynulý rok země dosáhla pokroku ve všech oblastech, s výjimkou integrace digitálních technologií, kde bylo její skóre o něco nižší než v roce 2017. Velmi dobrého umístění dosáhla Česká republika v pokrytí mobilními sítěmi 4G (99 %). Podíl účastníků využívajících mobilní širokopásmové připojení však roste pomaleji. Česká republika se nachází ve skupině zemí se středně dobrými výsledky“.

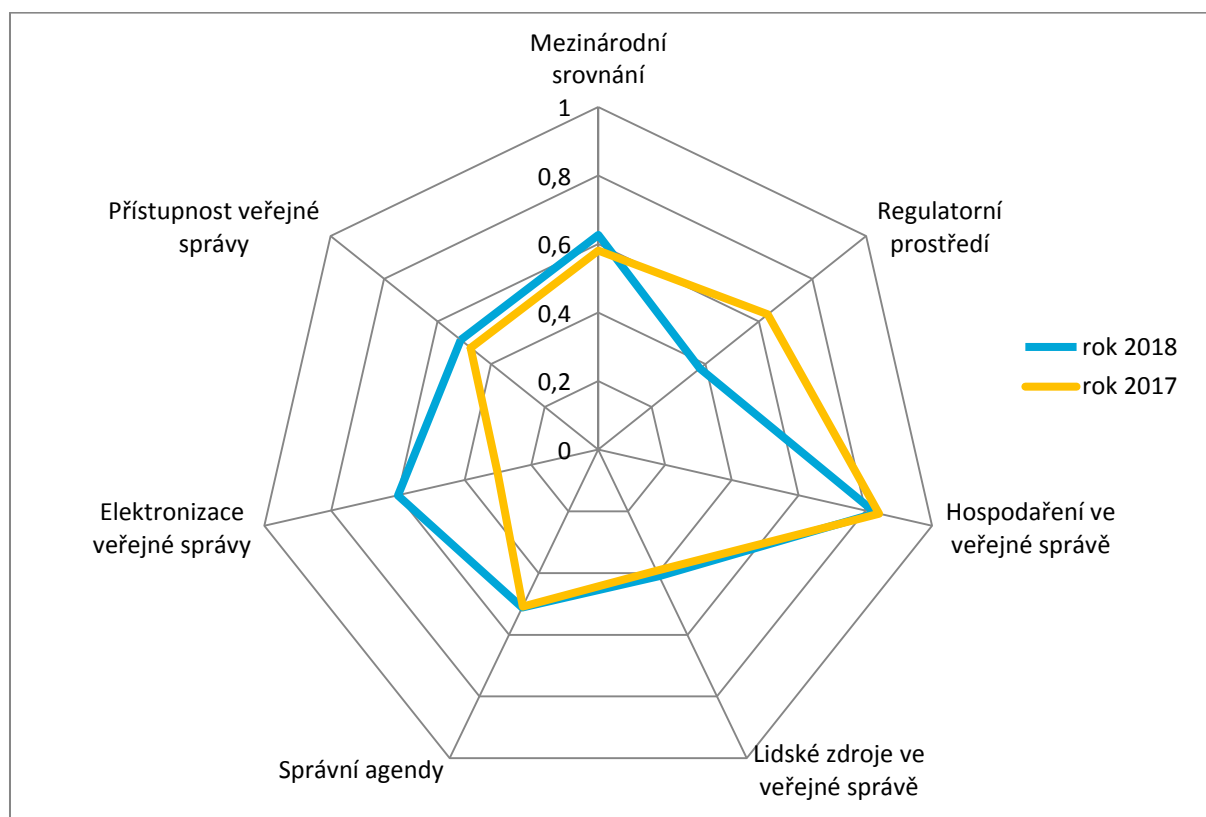
Digitální veřejné služby 2018

I přesto, že se hodnota všech dílčích ukazatelů oproti loňskému roku zlepšila, český ukazatel pro digitální veřejné služby (50,2) zůstává i v roce 2018 pod průměrem EU (57,7). Níže je tabulka s hodnotami dílčích ukazatelů. Pro více informací doporučujeme k prostudování celou zprávu dostupnou na stránkách Evropské komise.³¹

³¹ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/czech-republic>

10 INDEX ROZVOJE VEŘEJNÉ SPRÁVY

Obrázek 12 - Index rozvoje veřejné správy, r. 2017 - 2018



Zdroj: Ministerstvo vnitra

Index rozvoje veřejné správy byl poprvé představen ve výroční zprávě v loňském roce. Jeho základem jsou vybrané ukazatele z datasetu Systému měření a hodnocení, které zahrnují celkem 7 tematických oblastí³² napříč úrovněmi veřejné správy v České republice. V roce 2018 dosáhl index hodnoty 0,55.

Ačkoliv se celková hodnota indexu oproti loňskému roku (v roce 2017 dosáhl index hodnoty 0,53) příliš neliší, v některých tematických oblastech došlo ke zlepšení či zhoršení dílčích ukazatelů. Horší výsledek oblasti Regulatorní prostředí je ovlivněn nižším podílem kladných stanovisek Komise RIA k projednávaným právním předpisům. V tomto případě je ovšem nutné poznamenat, že počet

právních předpisů, ke kterým se vydávají stanoviska, se meziročně mění. Proto dochází k výkyvům hodnot dílčího ukazatele a následně i celé tematické oblasti. Pozitivně lze hodnotit zlepšení v oblasti Elektronizace veřejné správy. V současnosti jsou již plošně vydávány občanské průkazy s elektronickým čipem, zároveň dochází k průběžnému rozšiřování nabídky služeb e-Governmentu. Dlouhodobě ovšem přetrvává nízký zájem fyzických osob (včetně těch podnikajících) o zřízení datových schránek.

Ve třech sledovaných tematických oblastech (Hospodaření ve veřejné správě, Lidské zdroje ve veřejné správě, Správní agendy) došlo pouze k minimálním změnám. Oblast Hospodaření ve veřejné správě nadále vykazuje nadprůměrné výsledky, v případě Správních agend se na průměrném výsledku

³² V případech, kde nebyly v čase zpracování dostupné údaje za kalendářní rok 2018, byla pro výpočet použita data z předcházejícího roku.

podílí hlavně přetrvávající rozdíly v činnosti ve vybraných agendách mezi jednotlivými úřady a také celkově nízká míra podnikatelské aktivity. V oblasti Lidské zdroje ve veřejné správě došlo pouze k mírnému zlepšení vybraných ukazatelů, např. zvýšení podílu zaměstnanců se změněnou pracovní schopností.

Dílčích zlepšení bylo dosaženo v oblastech Mezinárodní srovnání a Přístupnost veřejné správy. V rámci oblasti Mezinárodní srovnání dosahuje Česko horších výsledků v ukazatelích spojených s využíváním internetu pro

komunikaci s veřejnou správou a také v rámci podoblasti strategického plánování. V oblasti Přístupnost veřejné správy došlo ke zlepšení především díky rostoucímu počtu úřadů umožňující elektronické objednání k agendám občanských a řidičských průkazů a také cestovních dokladů.

V případě indexu rozvoje veřejné správy bude nadále sledován vývoj v jednotlivých tematických oblastech, tak aby bylo možné cíleně posilovat ty slabší oblasti a nadále tak rozvíjet veřejnou a podporovat její větší přístupnost pro občany.

Veřejná správa v České republice v roce 2018

ISBN 978-80-7616-027-9

Kolektiv autorů

Praha, červen 2019

KONTAKTY

Ministerstvo vnitra

odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy

náměstí Hrdinů 1634/3

140 21 Praha 4

www.mvcr.cz/verejna-sprava

www.kvalitavs.cz

osr@mvcr.cz

ID datové schránky: 6bnaawp



Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost



MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Ministerstvo vnitra

Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

www.mvcr.cz

účelová publikace, není určeno k prodeji

ISBN 978-80-7616-027-9



MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY